

GŁOS

DZIENNIK POMORZA

KOSZALIŃSKI

74
lata

Piątek, 24.07.2026

Relaks

Krzyżówki
do kawy.
Nowości
w programie TV

Koszalin

Miliony klocków
wróciły do
Koszalina. Trwają
wakacje z LEGO

Galeria Emka ponownie zaprasza
mieszkańców na „Wakacje z klockami LEGO”. Na odwiedzających
czekają miliony kolorowych klocków.
– Str. 4

Film

Najbardziej
wyczekiwana
premiera filmowa
tego roku

Superprodukcja „Lalka”, wyjątkowo wyczekiwana kolejna ekranizacja słynnej powieści Bolesława Prusa, trafi do kin 30 września.
– Str. 16

Skuteczna praca policjantów oraz
Straży Granicznej doprowadziła
do odzyskania skradzionej koparki
o wartości 200 tys. zł. – Str. 4

Gdzie jest lato? Ma się pokazać
nad morzem dzisiaj. Przed nami
poprawa pogody. Przystanie padać
deszcz, osłabnie wiatr, na niebie
pokaże się wreszcie słońce. – Str. 4

FOT. RADOŚLAW BRZOSTEK

Koszalin

Dobre wieści z porodówki. Nowa procedura w szpitalu

Dobra wiadomość dla przyszłych mam. Koszaliński Szpital Wojewódzki realizuje rzadką procedurę przedporodową – Str. 4

Region

Ten koszaliński dworzec jest już na ukończeniu. Makietę... klei modelarz

Jakub Roszkowski

Pod koniec 2026 roku
lub na początku 2027 roku
gotowa będzie i pokazana
mieszkańcom miasta
makieta dworca kolejowego
w Koszalinie, jaki tutaj stał
w 2018 roku. Klei ją modelarz z Wielkopolski Mateusz Kunat.

– Mogę zapewnić, że oddanie mojego dworca do użytkowania nastąpi zdecydowanie szybciej niż budowanego od czterech lat dworca przyalei Armii Krajowej w Koszalinie – śmieje się Mateusz Kunat, 38-latek z Wielkopolski, miłośnik kolei, modelarz pochodzący z Koszalina.

W okolicy Poznania przeniósł się siedem lat temu, wcześniej miesz-

kał właśnie tutaj. To wtedy, za zgodą władz miasta i przedstawicieli kolei, szczegółowo zwymiarował sobie cały teren ówczesnego dworca, by przygotować idealną makietę w modelarskiej skali Ho.

– Czyli wszystko będzie tak jak tu było 8 lat temu, ale 87 razy pomniejszone – tłumaczy modelarz.

Skąd pomysł, by przygotować taką makietę?

Będzie miała aż 6 metrów długości i około 60 centymetrów szerokości.

– Kocham kolej, kolekcjonuję modele lokomotyw, wagonów, ale idąc tropem doświadczonych modelarzy, w pewnym momencie należy też przygotować makietę. I ten moment właśnie w moim życiu nastąpił – opowiada pan Mateusz.

– Str. 3

POLECAMY

JUTRO: Borówka w wielu odstępach oraz Kaszuby - malowniczy region pełen atrakcji

24.07.2026

Piątek

Dziś imieniny mają: Aneta, Bogdan, Jadwiga
Telefon alarmowy: 112

ZDJĘCIE TYGODNIA

W czwartkową noc strażacy interweniowali w Przemoczku w powiecie goleniowskim, gdzie doszło do pożaru hali magazynowej. Zgłoszenie o zdarzeniu wpłynęło około godziny 2.30.

AUTOPROMOCJA

Prenumeruj
„Głos Pomorza”
„Głos Koszaliński”
„Głos Szczeciński”

tel. 94 340 11 14
bok.prenumerata@polskapress.pl
prenumerata.gp24.pl

POGODA

dziś
23°C/12°C

jutro
24°C/15°C

Redaktor naczelny
Jarosław Jaz
Z-cy redaktora naczelnego
Marcin Stefanowski, Wojciech
Frelchowski, Ynona Husaim-Sobecka
Wydawca
Ynona Husaim-Sobecka, Jarosław
Jaz, Wojciech Frelchowski, Marcin
Stefanowski, Piotr Polechoński
www.gp24.pl
www.gk24.pl
www.gs24.pl

Polska Press Makroregion Pomorze
Redakcja Słupsk, ul. Henryka Pobożnego
19, tel. 59 848 81 00, redakcja.gp24@
polskapress.pl; Koszalin, ul. Partyzantów 17,
tel. 94 347 35 52, redakcja.gk24@polska-
press.pl; Szczecin, Al. Niepodległości
26/U1, tel. 91 481 33 00, redakcja.gs24@
polskapress.pl,
Prezes Makroregionu Piotr Grabowski
Dyrektor reklamy Ewa Żelazko
Druk Polska Press Oddział Poligrafia,
85-438 Bydgoszcz, ul. Grunwaldzka 229

**POLSKA
PRESS
GRUPA**

Wydawca Polska Press Sp. z o.o.
ul. Domaniewska 45, 02-672 Warszawa,
tel. 22 201 44 00, fax: 22 201 44 10
Prezes Zarządu Polska Press Grupy
Zenon Nowak
Redaktor naczelny Polska Press Grupy
Marek Twaróg
Projekt graficzny, dyrektor artystyczny PPG
Tomasz Bocheński
Dyrektor kolportażu PPG Tomasz Osoliński
Biuro Konsumenta PPG
biurokonsumenta@polskapress.pl, tel. 12 688 85 10

© - umieszczenie takich dwóch
znaków przy Artykule,
w szczególności przy
Aktualnym Artykule, oznacza
możliwość jego dalszego
rozpowszechniania tylko
i wyłącznie po uiszczeniu opłaty
zgodnie z cennikiem
zamieszczonym na stronie
www.gp24.pl/tresci
i w zgodzie z postanowieniami
niniejszego regulaminu.

ROZMOWA

Ukraińscy historycy twierdzą, że ofiar masakry wołyńskiej było mniej niż 40 tys.

Jacek Pawlicki (PAP)

Informowanie o wyrażnie mniejszych liczbach znalezionych szczątków ludzkich podczas ekshumacji prowadzonych na Wołyniu, niż szacowali wcześniej polscy historycy, na nowo rozpalił spór polsko-ukraiński - ocenia dr hab. Tomasz Stryjek.

W piątek prezydent Ukrainy Wołodymyr Zełenski zapowiedział, że zostaną otwarte wszystkie archiwa Służby Bezpieczeństwa Ukrainy oraz Służby Wywiadu Zagranicznego Ukrainy dotyczące tragicznych wydarzeń XX wieku na Wołyniu. Przekazał też m.in., że podjęte zostaną decyzje w sprawie wydania dodatkowej, znaczącej liczby zezwoleń na prace poszukiwawcze i ekshumacyjne. Jak ocenia pan tzw. pakiet deeskalacyjny prezydenta Wołodymyra Zełenskiego? Czy to wystarczy, by wyciszyć polsko-ukraiński spór o UPA?

Dr hab. Tomasz Stryjek, historyk, badacz relacji polsko-ukraińskich: Myślę, że ten spór zejdzie z czołówek mediów i samoistnie się wyciszy. No chyba, że zaczną się jakieś nieporozumienia co do ekshumacji ofiar w Ukrainie. Szczególnie cieszy deklaracja prezydenta w sprawie przyspieszenia zgód i ekshumacji. Jeśli zaś chodzi o decyzję o otwarciu archiwów SBU i wywiadu wojskowego z czasów II wojny światowej, polscy historycy zastanawiają się, co nowego można by w nich znaleźć.

Te archiwa przecież były dostępne dla badaczy.

Dokładnie. I nic mi nie wiadomo na temat tego, żeby jakaś ich część była niedostępna. A jeśli była, to wbrew ukraińskiemu

FOT. HTTPS://CVITAS.EDUP.PL

Tomasz Stryjek: ekshumacje mogą podsyć spór o liczby pomiędzy stroną polską i ukraińską

prawu. Po wyborze Petra Poroszenki na prezydenta w kwietniu 2015 r. w Ukrainie przyjęto ustawę o archiwach z czasów sowieckich, która je scalała pod ochroną SBU i znosiła wszystkie gryfy tajności. Oczywiście ten proces reorganizacji archiwów trwał kilka lat, ale nie wydaje się, aby one zawierały jeszcze coś ważnego w sprawie Wołynia, o czym byśmy nie wiedzieli. Uważam więc, że decyzja o ich otwarciu to raczej przysłowiowy kwiatek do kożucha.

A jak ocenia pan zapowiedź wydania nowych zgód na poszukiwania i ekshumacje szczątków polskich ofiar? Ponieważ są to bardzo kosztowne i skomplikowane prace, polscy badacze nie są zapewne w stanie prowadzić ich na ogromną skalę...

Nie wiem, jakie były w tej sprawie intencje prezydenta Zełenskiego. Wydaje mi się, że w obu kwestiach można mówić o przejawie dobrej woli. Bardzo chciałbym, żeby tak było. Jednak

może też być tak, że przyspieszenie procesu ekshumacji nie przyczyni się do poprawy relacji polsko-ukraińskich. W Ukrainie może nawet wzmocnić tę interpretację, według której UPA nie ponosi zasadniczej odpowiedzialności za zbrodnie.

W miejscowościach, gdzie ekshumacje już zostały przeprowadzone, ofiar jest mniej, niż szacowali wcześniej polscy historycy. To jest zrozumiałe, bo tak dzieje się zawsze. Tak było np. w Jedwabnem, bo część ofiar takich masakr ginie w jakimś innym miejscu niż prowadzi się ekshumację. Niektórych w ogóle nie pochowano itd. Nie wykluczyłbym, że informowanie o wyrażnie mniejszych liczbach znalezionych szczątków ludzkich niż liczby ofiar podawanych przez polskich historyków, na nowo rozpalił spór polsko-ukraiński.

Strona polska mówi o 80-100 tys. ofiar Zbrodni Wołyńskiej, ale ukraińscy historycy twierdzą, że było ich znacznie mniej.

Strona ukraińska mówi o 39 tys. zabitych Polaków. Różnica jest więc duża. Niestety ekshumacje mogą podsyć ten spór o liczby. Jeśli np. po 10 latach przekopanych zostanie zdecydowana większość miejscowości i ogólna suma ofiar będzie wyraźnie mniejsza niż 80 tys. dla ukraińskiej opinii publicznej przekonanie polskich historyków o 80-100 tys. ofiar może okazać się bezzasadne.

Zwiększenie liczby ekshumacji jest na rękę Ukrainie?

Tego nie twierdzę, gdyż nie sądzę, aby to było intencją strony ukraińskiej. Taki może być jednak skutek. Otóż bowiem ukraińska opinia publiczna śledzi coraz baczniej te sprawy i zaczyna wyciągać z tego wnioski.

Koszalin/Region

• **Dyżur reportera**

Piotr Polechoński, tel. 94 347 35 52 (godz. 10-14)

KOSZALIN

Makietę dworca klei modelarz związany z miastem

(dokończenie ze str. 1)

- Ponieważ jestem wciąż mocno związany z Koszalinem, mam tu rodzinę, przyjaciół, fascynuje mnie od zawsze okolica dworca, uznałem, że to będzie świetny materiał na makietę - dodaje nasz rozmówca.

Pomysł rodził się cztery lata. Za pół roku powinien zostać ostatecznie zrealizowany. Na modułowej makiecie ustawiony jest już cały, odwzorowany precyzyjnie, system torów, gotowych jest kilka kluczowych obiektów: wieża ciśnień, dwie nastawnie, trwają ostatnie prace przy sklejeniu głównego budynku starego dworca. Pojawi się nawet wiadukt. Modele Mateusza Kunata powstają ze specjalnej

Trwają ostatnie prace przy sklejeniu głównego budynku starego dworca. Modele Mateusza Kunata powstają ze specjalnej tektury modelarskiej.

tektury modelarskiej. Tworzy je popołudniami i wieczorami, po pracy.

Zawodowo jest operatorem maszyn przemysłowych branży meblarskiej. - Po za-

kończeniu prac modelarskich makietą na pewno zostanie przywieziona i pokazana ko-

- Czyli wszystko będzie tak, jak tu było 8 lat temu, ale 87 razy pomniejszone - tłumaczy modelarz.

szalinianom. Taki jest mój plan, liczę że zrealizuję go na początku 2027 roku - koń-

czy nasz rozmówca, już zapraszając na odsłonę. **Jakub Roszkowski**

REGION

Gdzie jest tegoroczne lato? Ma się pokazać nad morzem w piątek

Jakub Roszkowski

Wiatr, deszcz, chmury przegoniły znad morza wczasowiczów. Na pojezierzach nie jest lepiej. Wszyscy narzekają. Dobra informacja jest taka, że w weekend padać nie powinno. I ma być ciepło.

Przed nami poprawa pogody. Przesłanie padać deszcz, osłabnie wiatr, na niebie pokaże się wreszcie słońce. Tak przynajmniej zapowiada Krzysztof Ścibor, szef Biura Prognoz Calvus.

- Od piątku rzeczywiście spodziewana jest poprawa pogody - słyszymy od Ścibora. - Temperatura powietrza nad morzem wzrośnie do 20 stopni Celsjusza, a w głębi łądu to będą nawet 23 stopnie powyżej zera - prognozuje synoptyk. Nie powinno też już padać.

W sobotę jeszcze ciepło, nad morzem 22, a na pojezierzach nawet 25 stopni Celsju-

sza i jeszcze więcej słońca. W niedzielę ma być najcieplej, od 24 do nawet 26 stopni Celsjusza.

- Tyle że w niedzielę po południu są już spodziewane przelotne opady deszczu oraz burze - ostrzega Krzysztof Ścibor. Dotychczasową lipcową aurę ocenia jako zwyczajną dla tej szerokości geograficznej i pory. - Lipiec to przecież najbardziej mokry miesiąc roku i zdarzają się w nim takie chłodne i mokre dni. Nie mo-

żemy więc mówić o żadnych anomaliach. Nie wydarzyło się nic nadzwyczajnego - twierdzi nasz rozmówca.

Co dalej? Przyszły tydzień ma być w kratkę: trochę słońca, trochę deszczu, ale temperatury powietrza nie mają już spaść poniżej 20 stopni Celsjusza. Sierpień? - Zgodnie z zasadą sierpień jest miesiącem suchym i bardziej słonecznym, więc bądźmy dobrej myśli, powinien być ładny - kończy synoptyk.

Dzisiaj pogoda nad morzem ma się poprawić

REGION

Wspólna praca służb przy odzyskaniu skradzionej koparki

Tomasz Turczyn

Skuteczna praca operacyjna sławieńskich i darłowskich policjantów oraz Straży Granicznej doprowadziła do zatrzymania 74-letniego mężczyzny podejrzanego o kradzież z włamaniem do koparki o wartości blisko 200 tysięcy złotych.

- Na początku lipca sławieńscy policjanci otrzymali zgłoszenie o tym, że w nocy z placu budowy doszło do kradzieży z włamaniem koparki o wartości blisko 200 tysięcy złotych - mówi asp. sztab Kinga Warczak, rzecznik prasowy powiatowego komendanta policji w Sławnie.

- Wytypowano jedną z posesji na terenie gminy Darłowo. Podczas wspólnej realizacji sławieńskich i darłowskich operacyjnych przy współpracy funkcjonariuszy z Grupy Zamiejscowej Placówki Straży Granicznej w Darłowie ujawni-

niono skradzioną koparkę - mówi policjantka. - Kilka dni po ujawnieniu maszyny policjanci zatrzymali 74-letniego mieszkańca powiatu sławieńskiego podejrzanego o dokonanie kradzieży z włamaniem. Na jego posesji funkcjonariusze zabezpieczyli również 620 opakowań papierosów bez polskich znaków akcyzy. W trakcie czynności policjanci zatrzymali 33-letniego mężczyznę poszukiwanego przez Sąd Rejonowy w Lipnie celem odby-

cia kary 6 roku pozbawienia wolności. Obaj mężczyźni trafili do policyjnego aresztu.

Zebrany materiał dowodowy pozwolił na przedstawienie 74-latkowi zarzutu. Prokurator wystąpił do sądu z wnioskiem o zastosowanie tymczasowego aresztowania, do którego sąd się przychylił. Mężczyzna najbliższe trzy miesiące spędzi w areszcie. Grozi mu kara do 10 lat pozbawienia wolności.

©P

Skradziona, a potem odzyskana koparka

SŁUŻBA ZDROWIA

Dobra wiadomość dla przyszłych mam. Koszaliński szpital realizuje rzadką procedurę przedporodową

Joanna Boroń

Co to jest obrót zewnętrzny przed porodem? Kiedy i jak się go wykonuje? W jakim celu? O tym mówią lekarze ze Szpitala Wojewódzkiego w Koszalinie: Karolina Garnicka - Jasińska oraz Joanna Mazur - Jamniak z Oddziału Położniczo - Ginekologicznego.

Obie lekarki mają już duże doświadczenie na tym polu i przekonują przyszłe mamy, że to bezpieczna procedura, która - wraz z niewłaściwym położeniem płodu - pozwala pacjentce urodzić siłami natury, bez konieczności przeprowadzania cięcia cesarskiego.

- To wciąż jeszcze rzadko wykonywana procedura w szpitalach. Jesteśmy jed-

nym z niewielu szpitali, w których pacjentki mogą zgłosić się, by skorzystać z tej procedury. I warto o tym głośno mówić, by dotrzeć z informacją do pacjentek, ale też do lekarzy prowadzących pacjentki będące w ciąży - mówi lek. Karolina Garnicka - Jasińska. - Bo to lekarz prowadzący kieruje pacjentkę, u której stwierdził niewłaściwe położenie płodu, do naszej poradni szpitalnej. Pacjentka zgłasza się do nas, a następnie jest przyjmowana na oddział. Tu spędza zazwyczaj trzy doby i wychodzi do domu, a następnie zgłasza się na oddział dopiero przed porodem.

- Manewr jest wykonywany u pacjentek po 37 tygodniu ciąży, w przypadku, gdy płód jest w położeniu miednicowym - wyjaśniają Karolina Garnicka - Jasińska oraz Joanna Mazur - Jamniak

Karolina Garnicka - Jasińska (na zdjęciu z prawej) oraz Joanna Mazur - Jamniak z Oddziału Położniczo mają już duże doświadczenie wykonywaniu tych procedur

z Oddziału Położniczo - Ginekologicznego. - Celem jest obrócenie dziecka - poprzez delikatny ucisk na powłokę brzuszną pacjentki - do położenia głowkowego, by poród

udało się przeprowadzić siłami natury. Skuteczność tego manewru wynosi 60 - 80 procent. To znaczy, że nie wszystkie obroty się udają i nie każde dziecko udaje się

obrócić, ale większość manewrów kończy się powodzeniem, a pacjentki chwalą sobie ten zabieg, gdyż w ten sposób mogą uniknąć operacji brzusznej.

Procedura jest wykonywana w znieczuleniu podpajęczynówkowym, które sprawia, że pacjentki nie odczuwają bólu, a przyszłe mamy szybko wracają do dobrej formy. Procedura trwa do kilku minut i pacjentka może po niej wyjść do domu. Do szpitala zgłasza się dopiero wtedy, gdy rozpocznie się poród.

Słowa lekarzy potwierdza pacjentka - pani Diana, która kilka dni temu urodziła w Szpitalu Wojewódzkim w Koszalinie małą Nadzię, i to właśnie po wcześniejszym zastosowaniu obrotu zewnętrznego. - Trochę się bałam, gdy poczytałam różne opinie w internecie - przyznaje pani

Diana. - Ale okazało się, że to nic strasznego. To było tydzień przed porodem. Trwało dosłownie chwilę, minutę albo dwie. Wszystko przebiegło szybko, bez bólu. Cieszę się, bo dzięki temu nie musiałam przechodzić cięcia cesarskiego, a córka urodziła się zdrowa. Jestem bardzo wdzięczna i lekarzom, i całemu personelowi. Bardzo mi pomogła rozmowa z paniami lekarkami, które spokojnie wyjaśniły mi wszystkie wątpliwości. Córka jest zdrowa. Ja też się dobrze czuję. Poród przebiegł szybko i sprawnie.

Pacjentki, które są zainteresowane tematem, mogą zgłaszać się po ukończeniu 35 - 36 tygodnia ciąży na kwalifikację do przyszpitalnej Poradni Położniczo - Ginekologicznej w Szpitalu Wojewódzkim w Koszalinie - rejestracja odbywa się pod numerem 94 34 88 500.

REGION

Bezpłatne warsztaty, które mogą uratować życie

Joanna Boroń

Mieszkańcy Koszalina i okolic będą mogli zapisać się na Powszechne Warsztaty Ochrony Ludności (PWOL). To program skierowany do wszystkich pełnoletnich mieszkańców, a jego celem jest przygotowanie uczestników do właściwego reagowania w sytuacjach zagrożenia.

W województwie zachodniopomorskim pierwsze szkolenia już się odbyły, w regionie kosa-

lińskim dopiero się zaczynają. Rozpoczęcie zapisów poprzedzi kampania informacyjna.

Udział w warsztatach jest bezpłatny. Program obejmuje osiem godzin zajęć. Szkolenie może odbywać się w formie jednodniowego kursu lub zostać podzielone na dwa dni. Warsztaty stawiają na praktykę i przekazywanie umiejętności, które mogą uratować zdrowie lub życie.

Podczas zajęć uczestnicy nauczą się m.in.: udzielania pierwszej pomocy, obsługi podręcznego sprzętu gaśniczego, przygotowania do sytuacji kryzysowych, takich jak brak energii elektrycznej.

Szkolenia prowadzą - i będą prowadzić w Koszalinie - doświadczeni instruktorzy Polskiego Czerwonego Krzyża oraz strażacy z Ochotniczych Straży Pożarnych.

REGION

Miliony klocków wróciły do Koszalina. Trwają wakacje z LEGO w Galerii Emka

Joanna Boroń

Galeria Emka w Koszalinie ponownie zaprasza mieszkańców na „Wakacje z klockami LEGO”. Na odwiedzających czekają miliony kolorowych klocków, imponujące konstrukcje oraz strefy kreatywnej zabawy dla dzieci i dorosłych.

Największym zainteresowaniem cieszy się strefa swobodnego budowania, w której uczestnicy mają do dyspozycji miliony klocków LEGO. Każdy może stworzyć własną konstrukcję - od prostych budowli po rozbudowane projekty ograniczone wyłącznie wyobraźnią.

Nowością tegorocznej edycji jest pionowa ścianka kreatywna, umożliwiająca budowanie konstrukcji w pionie i prezentowanie ich innym uczestnikom.

Organizatorzy liczą, że atrakcja zachęci dzieci do

Wakacje z klockami LEGO w Galerii Emka to propozycja dla wszystkich

eksperymentowania oraz rozwijania kreatywności.

Nie zapomniano również o najmłodszych. Specjalna strefa dla maluchów została wyposażona w duże, bezpieczne klocki, idealnie dopasowane do małych rączek.

Na terenie galerii ustawiono także wielkoformatowe figury zbudowane z klocków LEGO, które stanowią doskonałe tło do pamiątkowych rodzinnych zdjęć.

Wakacje z klockami LEGO w Galerii Emka to propozycja

dla wszystkich, którzy szukają ciekawego sposobu na spędzenie letnich dni. Zabawa rozwija wyobraźnię, kreatywność i zdolności manualne, a jednocześnie zachęca do wspólnego spędzania czasu w rodzinnym gronie.

Z głębokim żalem zawiadamiamy, że 21 lipca 2026 roku zmarła

śp. Elżbieta Błońska

Ceremonia pogrzebowa rozpocznie się 24 lipca 2026 roku o godzinie 14.30 w Kaplicy na Cmentarzu Komunalnym w Koszalinie.

Pograżona w smutku Rodzina

KOMUNALNY ZAKŁAD POGREBOWY

AKCJA CHARYTATYWNA

0211545624

ARCHITEKTURA

Kosmiczna willa znika

Miał być architektonicznym cudem na skalę kraju, stał się zmorą około 400 lokatorów i symbolem budowlanej samowoli. Faktem jest, ten blok znany jest w całej Polsce

Robert Lewandowski

Historia bloku przy Północnej 4 w Jastrzębiu-Zdroju to gotowy scenariusz na film sensacyjny. Zaczęło się jeszcze w latach 90., gdy budynek zamiast planowanych dziesięciu pięter, z powodu braku środków wzniesiono jedynie do poziomu pięciu kondygnacji. W 1994 roku pochodzący z Jastrzębia Jerzy Godlewski – z wykształcenia budowlaniec, a na co dzień prywatny detektyw prowadzący interesy w Hamburgu – kupił tam mieszkania z marzeniem stworzenia na dachu podniebnej rezydencji. Jastrzębski magistrat wydał zgodę, a nad blokiem zaczęła rosnąć hybryda statku kosmicznego i samolotu o powierzchni ponad 2 tysiące metrów kwadratowych.

Detektyw buduje samolot. Akwaria z piraniami i kaktusy

Gdyby wizja detektywa została zakończona, budynek z pewnością stałby się sensacją architektoniczną. Wnętrze pozbawione było typowej geometrii. Przestrzeń wypełniały potężne okna o nieregularnych kształtach. Na gigantycznych zewnętrznych tarasach rosły całkiem spore drzewa i egzotyczne kaktusy, a na górze urządzono palmiarnię.

Największe wrażenie robił jednak rozmach inwestora. Podłoga w salonie była przeszklona, a w jej wnętrzu wbudowano potężne akwaria. Właściciel zapowiadał, że docelowo będą tam pływać piranie. Z kolei górna przestrzeń – co widać dopiero z lotu ptaka – układała się w kształt gigantycznego samolotu, z wyraźnie zarysowanym dziobem, skrzydłami i ogonem. Właściciel zamontował tam wyciągarkę, planując udostępnić mieszkańcom nie lądowisko dla helikopterów (jak głosiła miejska legenda), ale stację do lotów balonem.

Wady konstrukcyjne

Zamiast luksusu na Północną szybko zawitał strach. Nadbudowa okazała się samowolą budowlaną pełną wad technicznych, wzniesioną wbrew planowi zagospodarowania przestrzennego. Główne usterki dotyczyły konstrukcji stropodachu oraz kominów wentylacyjnych i spalinowych. W efekcie lokatorów zmuszono do wymiany piecyków gazowych na droższe w utrzymaniu bojler elektryczne.

Przez blisko dwie dekady sprawa paraliżowała lokalną społeczność. Mieszkańcy żyli w strachu, dopytu-

Tak wygląda nadbudowa na bloku przy ul. Północnej w Jastrzębiu-Zdroju obecnie

Lądowisko miało służyć do obsługi balonów

Część nadbudowy została już rozebrana

jąc, czy budynek się nie zawali. Podczas burzliwej, nadzwyczajnej sesji rady miasta w czerwcu 2019 roku, Arkadiusz Gromotka, ówczesny prezes zarządu Górniczej Spółdzielni Budownictwa Mieszkaniowego (GSBM) w Wodzisławiu Śląskim, stanowczo uspokajał nastroje, dementując plotki o groźącej katastrofie. – W żadnym z dokumentów, w których posiadaniu jest spółdzielnia, nie ma informacji o wystąpieniu zagrożenia na budynku, nie mówię już nawet o katastrofie budowlanej. Żadna osoba z uprawnieniami budowlanymi przebywająca w ostatnim czasie na obiekcie nie informowała spółdzielni nawet ustnie o wystąpieniu takiego zagrożenia – wskazywał wówczas Gromotka.

Prezes szczegółowo obnażył wówczas mechanizm powstawania wad. Spółdzielnia jako początkowy inwestor została wprowadzona w błąd przez sfałszowaną w 2005 roku ekspertyzę, a późniejsze prace Godlewski miał prowadzić bezprawnie, ignorując wstrzymanie robót w 2009 roku.

Sądowy nakaz rozbiórki

Sprawa utknęła w sądach na lata. Właściciel nadbudowy uważał się za poszkodowanego, twierdząc, że jedynie finansował prace i nie uczestniczył w procesie budowlanym. Domagał się od spółdzielni gigantycznego odszkodowania – swój „kosmiczny penthouse” wycenił na 20 milionów złotych. – To nie ja

popelnilem te przestępstwa. Byłem osobą finansującą. Płaciłem za wznoszenie nadbudowy, za robotę, materiał. Nie byłem uczestnikiem procesu budowlanego – tłumaczył w 2019 roku Godlewski. Ostatecznie to Naczelny Sąd Administracyjny w Warszawie przeciął węzeł gordyjski. Sąd orzekł prawomocnie, że nadbudowę należy rozebrać, a obowiązek ten zrzucił na GSBM. Uzasadnienie było pragmatyczne: spółdzielnia była inwestorem w pierwszej fazie, zarządza budynkiem, ma dostęp do części wspólnych i dysponuje środkami na przeprowadzenie skomplikowanej operacji.

Faktyczna rozbiórka ruszyła w połowie maja 2024 roku. Wyło-

niona w przetargu firma otoczyła blok przy Północnej rusztowaniami i zabezpieczyła okna. W asyście ciężkich dźwigów rozpoczęto odcinanie metalowych elementów konstrukcji segmentu A i transportowanie ich na ziemię. Prace wymagały chirurgicznej precyzji. Na jednym z segmentów zdecydowano się nie usuwać poszycia dachu ze strachu przed zalaniem mieszkań. Koszt tylko tego pierwszego etapu wyniósł około 3 milionów złotych.

Po głośnych pracach z 2024 roku, na zewnątrz zapanowała cisza, co wzbudziło pytania o to, czy spółdzielnia nie zabrakło funduszy na dokończenie operacji. Z najnowszych dokumentów z kwietnia 2026 roku wynika jednak jasno: rozbiórka trwa, zmienił się jedynie jej charakter. W odpowiedzi na nasze pytania, przedstawiciele Górniczej Spółdzielni Budownictwa Mieszkaniowego w Wodzisławiu Śląskim uspokajają. – Rozbiórka nadbudowy będzie kontynuowana. Właściwie proces rozbiórki jest w toku, z tym, że niektóre z etapów pozostają niewidoczne dla osób z zewnątrz – przekazuje inż. Michał Kula, prezes spółdzielni. Co niezwykle istotne dla lokatorów, obecne działania nie wpływają na konstrukcję nośną i bezpieczeństwo bloku. Jak zapewnia zarządca, obecne prace „nie stanowią nadmiernych uciążliwości dla mieszkańców”. W ostatnich miesiącach skupiono się na kluczowym dla odciążenia stropodachu etapie wewnętrznym. – Jednym z ostatnio zrealizowanych etapów rozbiórki, które wynikają z dokumentacji projektowej było opróżnienie nadbudowy z nagromadzonego tam gruzu, ziemi i innych zalegających materiałów (odpadów) – podkreśla prezes GSBM. Spółdzielnia zapewnia, że na bieżąco podejmuje kolejne działania mające na celu ostateczne zamknięcie sprawy. Prowadzone prace i usunięcie nadbudowy nie ma mieć wpływu na konstrukcję budynku. W 2022 roku, spółdzielnia zleciła bowiem opracowanie dokumentacji rozbiórkowej doświadczonemu projektantowi. W projekcie zawarto m.in. informacje dotyczące metody rozbiórki, opis zabezpieczeń, które należy stosować podczas prac, kolejność prac oraz konieczność dokonania oceny stanu technicznego budynku przed wprowadzeniem do niego mieszkańców. Po latach absurdałna wizja jastrzębskiego penthouse'u ostatecznie odchodzi do historii.

FOT. ROBERT LEWANDOWSKI

FOT. ROBERT LEWANDOWSKI

Zdrowie to inwestycja, która wspiera biznes. Firmy już to wiedzą

Jeszcze do niedawna prywatna opieka medyczna była kojarzona z benefitem w największych firmach. Dziś coraz częściej wdrażają to rozwiązanie mniejsze firmy, traktując je jako fundament stabilnego biznesu. Nie dlatego, że chcą oferować więcej benefitów. Dlatego, że muszą.

Trudno się dziwić takiemu podejściu – jest ono całkowicie logiczne. Kiedy pracownik czeka kilka miesięcy na wizytę u specjalisty, problem zdrowotny przestaje być wyłącznie jego prywatną sprawą. Zaczyna wpływać na cały zespół, tempo pracy i wyniki firmy. Szczególnie wyraźnie widać to w małych i średnich przedsiębiorstwach, gdzie każda nieobecność jest realnie odczuwalna.

Absencja to nie statystyka. To wyzwanie dla firm

Dane ZUS nie pozostawiają złudzeń – zwolnienia lekarskie są coraz częstsze i trwają coraz dłużej.

W 2025 r. zarejestrowano 27,5 mln zaświadczeń lekarskich o czasowej niezdolności do pracy, co przełożyło się na 290,5 mln dni absencji. To o pół miliona dni więcej niż rok wcześniej i o 8 milionów więcej niż w roku 2021.

Za licznymi absencjami kryją się nie tylko problemy zdrowotne danej osoby, ale i konkretne kłopoty firmy: opóźnione projekty, konieczność nagłych zastępstw, przeciążeni pracownicy. W dużych organizacjach łatwiej rozłożyć ten ciężar. W mniejszych firmach często nie ma takiej możliwości. Nieobecność nawet jednego specjalisty potrafi zachwiać funkcjonowaniem całego zespołu lub opóźnić realizację ważnego kontraktu.

Jednocześnie, problem nie kończy się na samej chorobie. W wielu przypadkach to właśnie ograniczony dostęp do lekarzy i diagnostyki wydłuża czas powrotu do zdrowia. Dlatego prywatna opieka medyczna przestaje być tylko „dodatkiem do pensji”. Staje się realnym wsparciem zarówno dla pracownika, jak i dla firmy.

Ubezpieczenie zdrowotne – najbardziej ceniony benefit pozapłacowy

Dane rynkowe nie pozostawiają wątpliwości – prywatna opieka medyczna od lat zajmuje czołowe miejsce wśród najbardziej pożądanych benefitów pracowniczych. Z raportu „Benefity przyszłości” ICAN Institute wynika, że jest to jeden z najczęściej oferowanych dodatków pozapłacowych, a jednocześnie jeden z najbardziej oczekiwanych przez pracowników. Coraz więcej firm decyduje się na włączenie ubezpieczenia zdrowotnego do standardowego pakietu benefitów, widząc w nim nie tylko element wynagrodzenia, ale realne narzędzie wspierające dobrostan zespołu. 83% badanych pracowników stwierdziło, że największą korzyścią, jaką

odnoszą z takiej formy opieki zdrowotnej, jest szybki dostęp do lekarzy i badań. *Podejście sektora MSP do prywatnej opieki medycznej wyraźnie ewoluowało przez ostatnie lata. Kiedyś była ona postrzegana jako benefit zarezerwowany dla dużych korporacji, dzisiaj jest już bardzo powszechne w mniejszych firmach. Widać to wyraźnie m.in. na portalach z ogłoszeniami o pracę, gdzie firmy z sektora MSP szukają specjalistów* – mówi dr Iwona Borkowska, Koordynator ds. Rozwoju Sprzedaży Grupowych Ubezpieczeń Zdrowotnych w Towarzystwie Ubezpieczeń na Życie WARTA. Z perspektywy pracowników taki benefit oznacza coś więcej niż wygodę – daje poczucie bezpieczeństwa i zaopiekowania. Świadomość szybkiego dostępu do lekarza, badań i specjalistów przekłada się na większy komfort psychiczny, który ma ogromne znaczenie.

Szybki dostęp do lekarza zmienia więcej, niż się wydaje

Największa różnica nie polega wyłącznie na komforcie pracownika. Chodzi właśnie o czas, co tak wyraźnie

podkreślają sami zatrudnieni. Dostęp do lekarza podstawowej opieki zdrowotnej w ciągu 24 godzin i do specjalisty w maksymalnie 7 dni roboczych oznacza szybszą diagnozę, szybsze leczenie i – co równie ważne z punktu widzenia przedsiębiorcy – szybszy powrót do pracy. Nic więc dziwnego, że prywatna opieka zdrowotna od lat znajduje się w czołówce najbardziej pożądanych benefitów. Daje coś więcej niż wygodę – to przede wszystkim poczucie bezpieczeństwa. A to w dzisiejszych realiach ma ogromną wartość. Zwłaszcza że pracownicy myślą nie tylko o sobie, ale też o zdrowiu swoich bliskich. Badania opublikowane w magazynie „HR na szpilkach” (nr 12/2024) wyraźnie wskazują, że aż 82% Polaków obawia się o zdrowie swoich najbliższych.

Prywatna opieka medyczna staje się już rynkowym standardem

Coraz więcej przedsiębiorców dochodzi do podobnego wniosku: skoro inwestują w sprzęt, technologie czy rozwój biznesu, powinni również świadomie inwestować w ludzi, bo to się firmie po

prostu opłaci. I dotyczy to firm w każdej branży. *Jeszcze dwa lata temu liderami benefitów w formie prywatnej opieki zdrowotnej były firmy z branży IT oraz podmioty świadczące usługi prawnicze i księgowe. Dzisiaj widoczny stał się trend oferowania takiego benefitu także w innych segmentach rynku, np. w budownictwie, sektorze produkcyjnym czy handlu detalicznym* – mówi Iwona Borkowska z Warty.

Jak to robią firmy

Dobrym przykładem rozwiązania dla firm z sektora MSP może być oferta grupowego ubezpieczenia zdrowotnego Warty. **Z oferty tej mogą korzystać przedsiębiorstwa zatrudniające już od trzech pracowników.**

Różne pakiety pozwalają wybrać zakres świadczeń – od podstawowej opieki po bardziej rozbudowane warianty, obejmujące rozszerzoną diagnostykę, rehabilitację czy wsparcie psychologiczne. Co ważne, ochrona może obejmować również rodzinę pracowników. Nierzadko właśnie ten element przesądza o realnej wartości tego rozwiązania.

Już w wariantach podstawowych pracowników mogą korzystać z nielimitowanych konsultacji lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej wraz ze świadczeniami telemedycyny oraz z limitowanym dostępem do badań diagnostycznych. Najbogatsze pakiety, oprócz szerokiego dostępu do specjalistów i badań diagnostycznych zawierają także tak poszukiwane usługi, jak stomatologia i rehabilitacja, oraz wsparcie w przypadku zachorowania, np. doradztwo hospitalizacyjne czy drugą opinię medyczną w sytuacji poważnej choroby.

Szybkość w dostępie do lekarzy i badań

W ubezpieczeniach zdrowotnych, oprócz liczby dostępnych usług ogromne znaczenie ma szybkość

dostępu do lekarzy i badań. Dla pracowników i dla pracodawcy doskonałym rozwiązaniem są teleporady czy wideowizyty, które można realizować z dowolnego miejsca – zamiast brać dzień wolny na wizytę w poradni rodzinnej w ciągu 1 do 2 h możemy otrzymać poradę medyczną i receptę. Wszystkie pakiety w ofercie Warty zapewniają dostęp do Telefonicznej Pomocy Medycznej 24/7 i konsultacji z lekarzem Podstawowej Opieki Zdrowotnej (POZ) on-line. W każdym wariancie, również podstawowym, Warta zapewnia pracownikom dostęp do lekarzy POZ w 24 godziny, a do specjalistów (również bez skierowania) – do 7 dni roboczych.

Obsługa w kilku klikach

Dla przedsiębiorcy zaletą oferty Warty jest też łatwość wdrożenia i obsługi ubezpieczenia zdrowotnego w firmie. Warta udostępnia dedykowaną aplikację, która pozwala w kilku kliknięciach zgłaszać i wyrejestrowywać pracowników z ubezpieczenia. Sam proces przystąpienia jest również zautomatyzowany. Ubezpieczyciel wdrożył też system e-deklaracji – pracownicy zdalnie, ze smartfona lub komputera zgłaszają siebie i swoje rodziny.

Wspieranie zdrowia pracowników się opłaca!

Firmy, które decydują się na wdrożenie ubezpieczenia zdrowotnego, zyskują nie tylko bardziej zmotywowany zespół, ale również wymierne korzyści biznesowe. Ograniczenie absencji chorobowych, większa produktywność, a także możliwość zaliczenia składki do kosztów uzyskania przychodu to tylko część z nich. Istotny jest również aspekt wizerunkowy – atrakcyjny pakiet benefitów, w którym kluczową rolę odgrywa opieka zdrowotna, wzmacnia markę pracodawcy i jego atrakcyjność na rynku pracy w regionie.

FOKUS

• **Liczba ludności Polski** na koniec czerwca spadła o 159 tys. rok do roku do 37,243 mln

POLITYKA

To mogą być dla Prawa i Sprawiedliwości godziny prawdy. Rozłam czy jedność?

Wyjście Mateusza Morawieckiego i jego ludzi z PiS może mieć spore znaczenie dla układu sił na polskiej scenie politycznej, a zwłaszcza dla tego, co będzie się działo na prawicy

Dorota Kowalska

To było spotkanie ostatniej szansy. W czwartek, dokładnie w samo południe, Mateusz Morawiecki spotkał się z prezesem Jarosławem Kaczyńskim. W nocy z czwartku na piątek upływał termin podpisania przez wszystkich polityków Prawa i Sprawiedliwości specjalnych oświadczeń, nazwanych też lojalkami.

W środę na Nowogrodzkiej byli Szymon Szynkowski vel Sęk oraz Paweł Jabłoński, czyli ludzie związani z Mateuszem Morawieckim. Rozmawiali z sekretarzem generalnym partii Piotrem Milowańskim, a potem z Jarosławem Kaczyńskim. Rozmowy, jak pisał Grzegorz Osiecki w WP, dotyczyły szeregu propozycji, które miałyby doprowadzić do wyjścia z kryzysu w Prawie i Sprawiedliwości. Panowie się jednak nie dogadali, bo warunek prezesa jest jasny: członkowie stowarzyszenia Morawieckiego mają podpisać oświadczenia, że rezygnują z członkostwa w „Rozwój Plus”, a ci nie zamierzają tego robić.

Mateusz Morawiecki w rozmowie z „Super Expressem”, która ukazała się tuż przed czwartkowym spotkaniem, stwierdził, że nie ustąpi w kwestii stowarzyszenia. Podkreślał, że jego organizacja powstała, aby prawica mogła wygrać wybory parlamentarne w 2027 roku. Dlatego cały

FOT. KRZYSZTOF KAPICA

Według dotychczasowych badań ewentualna formacja Mateusza Morawieckiego mogłaby liczyć na wejście do Sejmu

czas namawia do stworzenia tzw. szerokiego namiotu politycznego i apeluje do prezesa PiS Jarosława Kaczyńskiego o jedność „ponad wewnętrznymi różnicami”.

– Celem powinno być stworzenie szerokiego obozu prawicy i centroprawicy, który będzie przygotowany do przejęcia odpowiedzialności za państwo. Chcemy ponownie nadać Polsce dynamiczny impuls rozwojowy. Zamiast zwracać szeregi, rozpościerajmy skrzydła! – mówi Mateusz Morawiecki. – Stowarzyszenie

Rozwój Plus powstało z przekonania, że obóz patriotyczny musi docierać do coraz szerszego grona odbiorców. [...] Stowarzyszenie nie jest alternatywą dla Prawa i Sprawiedliwości, lecz przestrzenią do wymiany myśli i przygotowania rozwiązań programowych – dodał.

Należący do stowarzyszenia Mateusza Morawieckiego Krzysztof Szczucki zapewniał w rozmowie z „SE”, że on i jego koledzy nie złożą żadnych oświadczeń. Wiadomo też, że Daniel Obajtek i Anita Czerwiń-

ska mieli zdecydować o opuszczeniu frakcji Mateusza Morawieckiego.

Wygląda więc na to, że przed czwartkowym spotkaniem doszło do liczenia szabel.

– Mamy około 150 oświadczeń wśród samych posłów – poinformował Jacek Sasin, poseł PiS, w czwartek, w Porannej rozmowie w RMF FM. Cały sejmowy klub PiS liczy 186 posłów. Były wicepremier przyznał, że „brakujące” osoby to członkowie stowarzyszenia „Rozwój Plus”, które „mają jeszcze kilkanaście godzin, żeby podjąć decyzję”.

– Mogę tylko apelować, żeby to zrobić (...). Nikt nikogo nie wyrzuca. My dzisiaj dajemy możliwość wyboru. Nie można być w dwóch partiach jednocześnie – tłumaczył poseł PiS.

Wcześniej, w wywiadzie dla Kanału TAK! Jarosław Kaczyński tłumaczył, że władze partii nie dążą do usunięcia z niej kogokolwiek, lecz oczekują zachowania elementarnych standardów.

Co dalej z Prawem i Sprawiedliwością? Rozłam czy jedność? Z sondaży wynika, że ponad dwie piąte Polaków jest przekonanych, że były premier założy nową partię polityczną. Według dotychczasowych badań ewentualna formacja Mateusza Morawieckiego mogłaby liczyć na wejście do Sejmu, zagłosowałoby na nią około 6 procent wyborców.

KRÓTKO

Kraków

Sąd wydał wyrok w sprawie lekarzy

Sąd Okręgowy w Krakowie utrzymał w mocy wyrok uniewinniający troje lekarzy, oskarżonych o błędy w leczeniu Jerzego Ziobry, ojca polityka PiS i byłego ministra sprawiedliwości Zbigniewa Ziobry. Wobec czwartego lekarza wyrok uchylił, ale równocześnie umorzył postępowanie wobec przedawnienia czynu. Czwartkowy wyrok jest prawomocny. Uniewinnienia domagali się zarówno obrońcy medyków, jak i prokuratura, która w toku postępowania dowodowego zmieniła pierwotne zdanie i ostatecznie oceniła, że nie da się jednoznacznie stwierdzić, czy medycy popełnili błędy. PAP

Warszawa

Kłopoty Macierewicza. Jest oskarżenie

Prokuratura Regionalna w Warszawie skierowała do Sądu Rejonowego dla Warszawy-Śródmieścia akt oskarżenia przeciwko Antoniemu Macierewiczowi za nazwanie szefa Służby Kontrwywiadu Wojskowego gen. Jarosława Stróżyka i jego zastępców agentami rosyjskimi oraz pomówienie ich o współpracę z rosyjskimi służbami specjalnymi. O skierowaniu aktu oskarżenia poinformował rzecznik Prokuratury Regionalnej w Warszawie prokurator Mateusz Martyniuk. PAP

Warszawa

Wyludził ponad 160 tys. zł. Trafił do aresztu

Bemowscy policjanci zatrzymali 40-letniego oszusta, który metodą „na podszywacza” w tydzień wyludził od pokrzywdzonych ponad 160 tys. zł. Mężczyzna usłyszał 106 zarzutów i trafił do aresztu na trzy miesiące. Za oszustwo grozi kara do 8 lat więzienia. PAP

SENAT

Sylwia Gregorczyk-Abram nowym RPO

Alina Mazurska

Senat wyraził w środę zgodę na powołanie adw. Sylwii Gregorczyk-Abram na Rzecznika Praw Obywatelskich.

Po pięciu latach Sylwia Gregorczyk-Abram zastąpi na stanowisku prof. Marcina Wiącka. Za powołaniem jej na RPO było 59 senatorów, przeciwko zagłosowało 25. Nikt nie wstrzymał się

od głosu. Przed głosowaniem wygłosiła przemówienie do senatorów. – Konstytucja RP jest jak karta praw człowieka – powiedziała. Jak dodała, to właśnie z niej wynika rola RPO.

Prawniczka zapewniła jednocześnie, że jako rzecznik będzie stawiała w obronie wszystkich obywateli, niezależnie od ich przekonań czy barw politycznych. – Urząd RPO powinien być miejscem dialogu – podkreśliła.

Zapowiedziała także, iż będzie się starała, aby zwiększyć dostępność RPO w taki sposób, by mogli z jego pomocy korzystać wszyscy Polacy. Jak zauważyła, RPO ma w Polsce tylko trzy biura, a w jej wschodniej części – nie ma żadnego. PAP

WARSZAWA

Nowe umowy dla bezpieczeństwa kraju

Alina Mazurska

W czwartek podpisano umowy o dofinansowanie kolejnych projektów wyłonionych w ramach programu Nowe technologie w obszarze bezpieczeństwa i obronności państwa w ramach programu PERUN.

Program to wspólna inicjatywa MON, Ministerstwa Nauki i Szkol-

nictwa Wyższego oraz NCBR; celem jest wsparcie rozwoju nowoczesnych technologii obronnych, wyposażenia wojskowego oraz innowacji w sektorze nauki i przemysłu.

– Piszemy nową historię polskiego wojska – zaznaczył szef rządu podczas uroczystości podpisania umów. – Mówimy od wielu miesięcy, że Polska ma uzasadnioną ambicję, aby zbudować największą siłę militarną w tej części Europy. Jesteśmy na dobrej drodze. (...) Jest to możliwe dzięki mądrym wykorzystaniu wszystkich możliwości, jakie daje nam współczesna pozycja Polski w Europie i w świecie – wskazał premier Tusk.

FOT. DARIUSZ BŁOCH

Będzie realizacja obietnicy podwyższenia kwoty wolnej od podatku. Uważam, że to jest fundamentalne dla całej koalicji i nad tym pracuje minister Andrzej Domański

WŁADYSŁAW KOSINIAK-KAMYSZ wicepremier, min. obrony narodowej

PLEBISCYT

Oto często niewidoczny bohater lokalu, a zarazem jego serce

(ka)

Każde danie ma swoją historię. Zanim trafi na stół, powstaje nie tylko ze składników, ale też z pomysłu, doświadczenia, pasji i wielu godzin pracy człowieka, którego goście często nawet nie widzą.

To właśnie kucharz jest sercem restauracji. Osobą, która każdego dnia dba o to, by smak, jakość i estetyka potraw sprawiała, że goście chcą wracać.

KUCHARZ ROKU

Pasja do gotowania towarzyszy Jakubowi Chaberskiemu (Folwark Na Półwyspie, Uraz) od najmłodszych lat. Jak wspomina, wszystko zaczęło się od rodzinnego domu, zapachów unoszących się z kuchni i podpatrywania bliskich podczas przygotowywania posiłków. Z czasem sam zaczął eksperymentować z nowymi smakami i odkrył, że właśnie w kuchni czuje się najlepiej. - Pamiętam moment, kiedy pomyślałem: to jest to, chcę robić właśnie to. Kiedy gotowanie zaczęło dawać nie tylko satysfakcję, ale też radość innym, wiedziałem już, że to moja droga - podkreśla. Największą motywacją

To zawód wymagający zarówno talentu, jak również ogromnej determinacji, zaangażowania oraz wytrwałości. Praca w kuchni to nie tylko wiele etapów tworzenia dań, lecz także precyzja, odpowiedzialność, umiejętność działania pod presją czasu, współpracy z całym zespołem oraz planowania pracy. Menu może pozostawać niezmienne, ale każdy dzień jest inny, bo przynosi nowe wyzwania, a każdy gość ma swoje oczekiwania. Dobry kucharz potrafi jednak połączyć doskonale znane nam

do pracy są dla niego reakcje gości. Szczery uśmiech po posiłku, dobre słowo czy powrót do restauracji to najlepsze potwierdzenie, że warto każdego dnia wkładać serce w przygotowywane dania. - Najmocniej zapadają mi w pamięć chwile, kiedy widzę, że to, co przygotowałem, naprawdę wywołało w gościach emocje. Właśnie takie momenty sprawiają, że ta praca ma dla mnie wyjątkowy sens - mówi. Nominację do tytułu Kucharza Roku przyjął z dużą wdzięcznością i wzruszeniem. Jak podkreśla, to wyróżnienie jest efektem pracy całego zespołu Folwarku Na Półwyspie.

składniki w danie, które zostaje w pamięci na długo.

Choć najczęściej pozostają za drzwiami kuchni, ich praca budzi dobre emocje. To oni są autorami smaków, które zostają z nami na dłużej, przywołują wspomnienia z podróży, stają się częścią rodzinnych uroczystości i ważnych chwil. Kucharze mają swój udział w tych wspomnieniach, nawet jeśli pozostają w cieniu.

- Kucharze to często niewidoczni bohaterowie lokalu, a zarazem jego serce, dlatego w kolejnych dniach głosowa-

nia w plebiscycie Mistrzowie Smaku 2026 postanowiliśmy właśnie ich pokazać. Sprawic, by poznali państwo ich twarze, nazwiska i historie, którymi się z nami podzielili - mówi Katarzyna Adamczyk, która opiekuje się akcją Mistrzowie Smaku od strony redakcyjnej: - W Mistrzach Smaku wyróżniamy osoby, które swoją pasją, talentem i codzienną pracą budują kulinarną markę naszego regionu. Poznajmy bliżej kandydatów do tytułu Kucharza Roku, dla których gotowanie to więcej niż praca.

KUCHARZ ROKU

Mateusz Kwiatkowski (Gospoda Obiady Domowe, Szczecinek) nie miał wątpliwości, jaką drogę zawodową chce wybrać. Już przed rozpoczęciem szkoły średniej wiedział, że zostanie kucharzem. Pasja do gotowania narodziła się w rodzinnym domu, gdzie jako dziecko chętnie pomagał mamie w przygotowywaniu posiłków. Przełomowym momentem okazała się sezonowa praca nad morzem. - Właśnie wtedy poczułem, że to moja droga. Spodobało mi się szybkie tempo pracy i działanie pod presją czasu - wspomina. Dziś największą satysfakcję daje mu zadowolenie gości oraz możliwość ciągłego

rozwijania swoich umiejętności. Chętnie tworzy nowe receptury i szuka kulinarnych inspiracji, wierząc, że w gastronomii zawsze można nauczyć się czegoś nowego. Szczególnie dobrze wspomina chwilę, gdy powierzono mu funkcję szefa kuchni. - Poczuję się doceniony i podniecony nowym wyzwaniem. Wiedziałem, że sobie poradzę - podkreśla. Nominację do tytułu Kucharza Roku przyjął z dużym zaskoczeniem, ale także z radością. - Podchodzę do tej nominacji na luzie. Cały czas robię swoje i daję z siebie 100 procent. Cieszę się, że ktoś zauważył moje zaangażowanie - mówi.

**MISTRZOWIE
SMAKU
2026**

LIDERZY POSZCZEGÓLNYCH KATEGORII PLEBISCYTU

Więcej na:

www.gk24.pl/mistrzowie-smaku

oraz

www.gs24.pl/mistrzowie-smaku

BAR/BISTRO/JADŁODAJNIA ROKU

1. **Bistro pod Żaglami**, Sianozęty, Północna 12
2. **Bar Przerwa**, Koszalin, Powstańców Wielkopolskich 8
3. **Bar Smak Domu**, Koszalin, Drzymały 7

KAWIARNIA/CUKIERNIA ROKU

1. **La Dolce Vita**, Dębno, Mickiewicza 1
2. **Muss**, Szczecin, Niedziałkowskiego 15
3. **Cukiernia Szarlotka**, Stargard, Mickiewicza 1

KELNER ROKU

1. **Zofia Bochenek**, Umi Sushi, Stargard
2. **Wioleta Wojtanowska**, Dom Wczasowy POSEJDON, Międzyzdroje
3. **Łukasz Adamiuk**, ArtSerwis, Kołobrzeg

KUCHARZ ROKU

1. **Tetiana Matseliukh**, Hotel Lazur, Świnoujście
2. **Katarzyna Makowska**, Pizzeria Venecja, Koszalin
3. **Daniel Linkiewicz**, Smażalnia Ryb Turzyn, Szczecin

LODY ROKU

1. **Hashtag 13 lody i ciastka**, Szczecin, Księcia Bogusława X 13
2. **Lody u Śliwy**, Świdwin, 3Go Marca 1B
3. **Lodove Caf**, Stargard, Lukaszewicza 21

PIZZA ROKU

1. **Pizza Na Szamocie**, Dobrzany, Staszica 2/1
2. **Pizzeria Virgo**, Międzyzdroje, Neptuna 2E
3. **Mocno Picca**, Koszalin, Rejtana 17

RESTAURACJA ROKU

1. **Restauracja w Oceanarium Międzyzdroje**, Międzyzdroje, Bohaterów Warszawy 16B
2. **Bistro Rekin**, Rewal, Westerplatte 3
3. **Restauracja Ikar Plaza**, Kołobrzeg, Wschodnia 35

BARMAN/BARISTA ROKU

1. **Łukasz Adamiuk**, ArtSerwis, Kołobrzeg
2. **Szymon Kurmin**, Cheers by M Cukiernia, Białogard
3. **Agnieszka Małek**, LePetitCamion, Kołobrzeg

BURGER ROKU

1. **Ryba i Buła**, Szczecin
2. **Redpoint Burger**, Mierzyn, Welecka 50
3. **Pracownia Smaków 25 Metrów**, Stargard, Złotników 3C

KEBAB ROKU

1. **Frytbar**, Szczecin, Leszczyńska 23
2. **Klaro Kebab**, Gryfino, 9Go Maja 14
3. **U Foczek Food-Truck**, Koszalin

MENEDŻER GASTRONOMII ROKU

1. **Ernest Gibki**, Centrum Zdrowia i Wypoczynku Ikar Plaza, Kołobrzeg
2. **Agnieszka Łuźna**, SAME sushi & robata, Szczecin
3. **Paulina Cauner**, Beach Bar Max, Ustronie Morskie

MISTRZ SŁODKOŚCI ROKU

1. **Patrycja Kwiatkowska**, Torcikowy kącik Peci, Kołbacz
2. **Katarzyna Pycka**, Ekskluzywne torty-serniki, monoporcje, Kamień Pomorski
3. **Emilia Skrzyńska**, Pracownia cukiernicza Nie tak słodko, Świeszyno

FILIPINY

Marco Rubio spotkał się z Siergiejem Ławrowem. Jaka przyszłość czeka Ukrainę?

Alina Mazurska

Doszło do zapowiadanego spotkania sekretarza stanu USA Marco Rubio z ministrem spraw zagranicznych Rosji Siergiejem Ławrowem.

Rozmowy przedstawicieli władz obu krajów odbyły się w stolicy Filipin, Manili, w kularach szczytu regionalnej organizacji ASEAN.

Według komunikatu rosyjskiego MSZ Ławrow podczas półgodzinnej, zainicjowanej przez USA rozmowy przedstawił swemu amerykańskiemu odpowiednikowi „realną sytuację na linii frontu”. Mówił też o „nie dopuszczalności dalszego dozbrajania reżimu w Kijowie” i skrytykował „destabilizującą” politykę państw europejskich, dążących – jak podkreśliło MSZ w Moskwie – do zadania Rosji „strategicznej klęski”.

Jednocześnie Ławrow twierdził, że Rosja jest gotowa do polityczno-dyplomatycznego uregulowania wojny przeciw Ukrainie w oparciu o propozycję ze spotkania przywódców Rosji i USA, Władimira Putina i Donalda Trumpa, na Alasce w sierpniu ubiegłego roku.

Rubio, pytany na briefingu prasowym o żądania Moskwy dotyczące wstrzymania dostaw broni, odpowiedział, że amerykańskie stanowisko w tej sprawie „pozostaje bez zmian”, a uzbrojenie jest sprzeda-

wane Kijowowi przez NATO w ramach inicjatywy PURL. – Chcemy porozumienia pokojowego, chcemy zakończyć wojnę. Jesteśmy gotowi odegrać każdą pozytywną rolę, jaką możemy, by to osiągnąć – zaznaczył.

Sekretarz stanu USA podkreślił, że dyplomacja wymaga czasu i zaangażowania obu stron. Zwrócił uwagę na tragiczny bilans wojny. Cytując prezydenta USA Donalda Trumpa, Rubio określił konflikt mianem „głupiej, bezsensownej wojny”. Dodał, że priorytetem jego kraju jest, by „ludzie przestali ginąć”, a Ukraińcy mogli wrócić do kraju i go odbudować. Zapewnił, że Waszyngton utrzymuje stały kontakt z Kijowem.

PAP

Spotkanie Rubio i Ławrowa odbyło się w stolicy Filipin i trwało około pół godziny

UNIA EUROPEJSKA

Będą kolejne sankcje na Rosję. Jest zgoda na 21 pakiet

Karolina Wrońska

Ambasadorowie państw członkowskich UE osiągnęli w czwartek wstępne porozumienie w sprawie 21. pakietu sankcji wobec Rosji. Pułap ceny za rosyjską ropę naftową zostanie zamrożony na rok.

Porozumienie z zadowoleniem przyjął przewodniczący Rady Europejskiej Antonio Costa. Jak podkreślił, Unia Europejska zrobiła kolejny krok, by zwiększyć presję na Rosję.

„21 pakiet sankcji obejmuje najważniejsze sektory: energetykę, usługi finansowe, kryptowaluty i handel. Nasze wsparcie dla Ukrainy oraz sprawiedliwego i trwałego pokoju pozostaje niezachwiane” – napisał Costa na platformach internetowych.

Poza kwestią ceny za rosyjską ropę zawiera kolejne sankcje na osoby i podmioty zaangażowane w wojnę przeciwko Ukrainie. Wprowadzi kolejne ograniczenia i zakazy transakcji skierowane przeciwko rosyjskiemu sektorowi finansowemu oraz nowe środki przeciwko kryptowalutom. Sankcje będą też wymierzone w rosyjski przemysł zbrojeniowy oraz flotę cieni, która służy Kremlowi do przewozu i sprzedaży ropy naftowej po cenie wyższej niż limit stosowany przez Zachód. Zgodę ambasadorów będą musiały oficjalnie potwierdzić stolice w procedurze pisemnej. To formalność, która jest niezbędna do wdrożenia sankcji na poziomie unijnym.

Pierwotna propozycja 21. pakietu zakładała zamrożenie limitu cenowego na pół roku. Porozumienie ambasadorów oznacza, że przez kolejne 12 miesięcy rosyjskiej ropy transportowanej drogą morską nie będzie można sprzedawać po cenie wyższej niż 44,10 dolara.

INDIE

Lot linii British Airways przerodził się w horror

Kazimierz Sikorski

Dramatyczna sytuacja powstała podczas trwającego 10 godzin lotu rejsu z Hajdarabadu w Indiach na londyńskie lotnisko Heathrow. Jeden z pierwszych oficerów poważnie zachorował, gdy maszyna była na wysokości 9000 metrów.

Pilot poczuł się źle i nie mógł prowadzić samolotu. Wymagał podania tlenu. Mimo że dwaj pozostali piloci też odczuwali objawy zatrucia, zdo-

Antonio Costa, przewodniczący Rady Europejskiej, podkreślił, że Unia Europejska zrobiła kolejny krok, by zwiększyć presję na Rosję

Gdyby państwom członkowskim nie udało się porozumieć, cena zostałaby zaktualizowana proporcjonalnie do obecnych, wyższych cen za surowiec na światowych rynkach. To wygenerowałoby wyższe przychody dla Rosji, która wykorzystuje te środki do finansowania swojej wojny przeciw Ukrainie.

Negocjacje nad 21. pakietem się przedłużały. Gdy zgody nie udało się osiągnąć tydzień temu, kiedy mijał termin na aktualizację ceny za rosyjską ropę, cena ta została zamrożona na kilka dni, by dać ambasadorom czas na dalsze negocjacje.

Najdłużej opór stawiała Grecja, która walczyła o zachowanie możliwości transportu rosyjskiego skroplonego gazu ziemnego (LNG). Ostatecznie Atenom udało się wywalczyć wyjątek.

Grecja dążyła do poluzowania zakazu sprzedaży rosyjskiego LNG, co do którego państwa członkowskie po-

rozumiały się już w ramach 19. pakietu sankcji. Przewiduje on całkowity zakaz sprowadzania LNG z Rosji od 2027 roku. Rząd w Atenach obawiał się jednak, że zakaz ten uniemożliwi także transport tego surowca do krajów trzecich.

W 21. pakiecie miał się znaleźć zakaz wjazdu do UE dla osób, które służyły w rosyjskich siłach zbrojnych od początku wojny przeciw Ukrainie. Państwom nie udało się jednak porozumieć w tej sprawie i w pakiecie znalazło się jedynie zobowiązanie do „podjęcia niezbędnych środków w celu ograniczenia wiz dla byłych żołnierzy rosyjskich”.

Największy sprzeciw wobec zakazu wjazdu do UE dla weteranów wojny przeciw Ukrainie zgłaszały Francja i Włochy, które przyjmują najwięcej rosyjskich turystów. Oba kraje obawiały się o presję na swoje służby konsularne rozpatrujące wnioski wizowe Rosjan. PAP

KONFLIKT

USA po raz pierwszy użyły do ataku na cele irańskie bombowca B-1

Karolina Wrońska

Siły USA użyły bombowca dalekiego zasięgu B-1 do ataku na irańskie cele Korpusu Strażników Rewolucji Islamskiej. USA użyły tych maszyn po raz pierwszy od wznowienia walk z Iranem.

Nie jest jasne, ile maszyn tego typu użyły USA w operacji przeciw Iranowi. B-1 wystartował z bazy lotniczej w Wielkiej Brytanii i został zauważony na stronach internetowych śledzących loty samolotów.

Bombowce B-1 są zdolne lecieć z ponaddziesięciokrotną prędkością na małych wysokościach, przenosząc przy tym największy ładunek bomb spośród wszystkich typów bombowców. Mogą one przenosić do 24 bomb o łącznej wadze przekraczającej 900

kg lub dziesiątki pocisków manewrujących. Użycie maszyny tego typu oznacza znaczącą eskalację i rozszerzenie działań wojennych USA – ocenił amerykański portal Axios.

Centralne Dowództwo USA (CENTCOM) nie zawierało informacji o misji B-1 w środowym raporcie. Nie jest jasne, co zaatakował B-1 i czy jego użycie spowodowało, że jego misja była skuteczniejsza niż wcześniejsze ataki USA.

Prezydent Trump rozważa powrót do operacji bojowych na większą skalę przeciwko Iranowi. Przedstawiciele Stanów Zjednoczonych i Izraela twierdzą, że może to nastąpić w ciągu kilku dni. Mimo nasilenia ataków USA irański reżim najwyraźniej nie zmienił swojego stanowiska w sprawie cieśniny Ormuz i nadal prowadzi ataki na bazy amerykańskie w regionie – zauważył Axios. PAP

tygodnik Regionów

Piątek, 24.07.2026

Podróże

Polonezem dookoła Bałtyku - podsumowanie
niezwykłej wyprawy nauczyciela z Koszalina - Str. 14

Film

Superprodukcja „Lalka”, kolejna ekranizacja
słynnej powieści, trafi do kin 30 września - Str. 16

FOT. MAREK JASZCZYŃSKI

Żołnierze Cesarza wrócili do Polic. Prosto na Pikinik Napoleoński

Kolorowe mundury, huk armat, karabiny skałkowe. Police na kilka godzin przeniosły się w czasy Cesarza Bonaparte.
Dzięki rekonstruktorom mieszkańcy mogli zobaczyć, jak wyglądało życie żołnierzy epoki napoleońskiej. - Str. 12

HISTORIA

Żołnierze Cesarza wrócili do Polic. Historia 4. Pułku Piechoty ożyła podczas Pikniku Napoleońskiego

Kolorowe mundury, huk armat, karabiny skałkowe i komendy wydawane tak jak ponad dwieście lat temu. Police na kilka godzin przeniosły się w czasy Napoleona Bonaparte. Podczas Polickiego Pikniku Napoleońskiego mieszkańcy mogli zobaczyć rekonstruktorów z Polski i Niemiec, którzy pokazali, jak wyglądało życie żołnierzy epoki napoleońskiej.

Marek Jaszczynski

Choć niektórzy z prezentowanych formacji był 4. Pułk Piechoty Księstwa Warszawskiego oddział, którego historia związana jest z najważniejszymi kampaniami napoleońskiej Europy. Żołnierze tej jednostki walczyli między innymi w Hiszpanii, podczas wyprawy na Rosję oraz w kampanii niemieckiej i francuskiej kończącej epokę Napoleona.

Na wydarzenie przyjechali rekonstruktorzy z różnych części Polski. Niektórzy pokonali nawet kilkaset kilometrów, aby wziąć udział w pokazach.

- To niesamowita okazja, żeby właśnie w Policach zobaczyć żołnierzy Księstwa Warszawskiego z okresu napoleońskiego. Koledzy przyjechali z różnych części kraju, aż po 900 kilometrów z drugiego końca Polski, aby tylko tutaj się u nas pojawić. Mamy oprócz tego gości z Niemiec: artylerię z Grossbeeren oraz z Eggesin-Blumenthal. Tam historycznie odbywały się bitwy, a do dziś organizowane są bardzo ciekawe inscenizacje okresu napoleońskiego - mówi Sławomir Tomanek z Polickiego Towarzystwa Strzeleckiego i Miłośników Broni Dawnej „Grajcar”.

Jak wyglądała piechota Napoleona?

Jednym z najważniejszych punktów pikniku były pokazy musztry. Rekonstruktorzy pokazali sposób poruszania się oddziałów, formowania szyków oraz przygotowania do walki.

W czasach Napoleona wygląd mundurów miał ogromne znaczenie. Charakterystyczne barwy pomagały dowódcy rozpoznać poszczególne oddziały na polu bitwy.

- Kolorowe mundury były po to, żeby dowódca stojący gdzieś na wzgórzu widział i rozpoznawał, gdzie ma jakie wojsko, gdzie są fizyliery, saperzy czy wołyżerowie. Różne pododdziały i pułki miały swoje barwy - tłumaczył Sławomir Tomanek.

Dziś pamięć o dawnych żołnierzach pielęgnują rekonstruktorzy. Dzięki wydarzeniom takim jak Policki Piknik Napoleoński historia sprzed ponad dwóch stuleci pozostaje żywą opowieścią.

Publiczność mogła także zobaczyć broń z początku XIX wieku. Rekonstruktorzy prezentowali karabiny skałkowe oraz wyjaśniali, jak trudna była ich obsługa.

To broń zupełnie inna niż dzisiaj. Kamień krzesła iskierkę, która zapalała proch na panewce, a następnie przez kanał ogniowy następował wystrzał - opowiadali uczestnicy pikniku.

Grenadierzy, fizyliery i wołyżerzy

O tym, jak wyglądała struktura napoleońskiej piechoty, opowiadał Paweł Chodoruk z Polickiego Towarzystwa Strzeleckiego i Miłośników Broni Dawnej „Grajcar”.

- W tamtych czasach wojsko składało się tak naprawdę z trzech ro-

dzajów żołnierzy, czyli grenadierów, fizylierów i wołyżerów. Grenadierzy to były takie największe chłopaki, najsilniejsze, używane do przełamywania linii, kiedy było to potrzebne, albo ratowania sytuacji w ostatniej chwili. Można powiedzieć, że byli odpowiednikiem dzisiejszych wojsk specjalnych - wyjaśniał.

Grenadierzy byli elitą piechoty. Do tych oddziałów wybierano żołnierzy wyróżniających się wzrostem, siłą i odpornością.

Fizyliery stanowili podstawową masę piechoty liniowej.

- To była taka szara piechota, można powiedzieć najliczniejsza masa. Posiadali karabin i ładownicę. Ich za-

daniem było pójść, strzelać i zaatakować przeciwnika na bagnety - mówił Paweł Chodoruk.

Najbardziej mobilną częścią piechoty byli wołyżerzy.

Byli prawni, szybcy i bardzo dobrze strzelający. Ich zadaniem było zawsze ochranianie maszerujących formacji. Szli na szpicy, prowadzili zwiad, osłaniali boki kolumn i zabezpieczali tyły - tłumaczył rekonstruktor.

Podczas pikniku pokazano także ładowanie karabinu skałkowego.

- Nie było tak jak dzisiaj. To był proces składający się z dwunastu ruchów, które żołnierz musiał opanować, aby sprawnie strzelać na polu bitwy. Dobry żołnierz był w stanie oddać do trzech strzałów na minutę - powiedział Paweł Chodoruk.

4. Pułk Piechoty Księstwa Warszawskiego żołnierze wielu frontów

Historia 4. Pułku Piechoty Księstwa Warszawskiego rozpoczęła się w okresie tworzenia polskich oddziałów u boku Napoleona. Jednostkę formowano głównie z mieszkańców departamentów warszawskiego i płockiego. Początkowo byli to przede wszystkim ochotnicy i rekruci, którzy mieli stworzyć fundament nowej polskiej armii.

W 1808 roku pułk stacjonował w Płocku. Po kampanii galicyjskiej z 1809 roku jego szeregi zostały uzupełnione o kolejnych żołnierzy, między innymi z Lubelszczyzny oraz Galicji. Trafiali tam również ludzie pochodzący z różnych części monarchii austriackiej Czesi, Węgrzy, Ślązacy i Niemcy.

Pełny skład pułku według wojskowych etatów miał liczyć około 2,5 tysiąca żołnierzy. Jednostka składała się z trzech batalionów piechoty, podzielonych na kompanie.

Pierwszy poważny sprawdzian dla młodego oddziału przyszedł podczas wojny z Prusami w 1807 roku. Żołnierze 4. Pułku Piechoty uczestniczyli w działaniach związanych z oblężeniem twierdzy Grudziądz oraz w licznych potyczkach.

Wkrótce pułk miał jednak trafić na znacznie trudniejszy front do Hiszpanii.

Polski pułk na hiszpańskim froncie

Dla 4. Pułku Piechoty Księstwa Warszawskiego jednym z najważniejszych, ale też najtrudniejszych etapów historii była kampania hiszpańska. Polscy żołnierze trafili tam w ramach napoleońskiej ekspansji w Europie i szybko przekonali się, że wojna na Półwyspie Iberyjskim różniła się od wcześniejszych kampanii.

Hiszpania była krajem, w którym wojska Napoleona musiały walczyć nie tylko z regularnymi oddziałami przeciwnika, ale również z licznymi grupami partyzanckimi. Każdy marsz, zaopatrzenie czy ochrona posterunków wiązały się z ryzykiem ataku.

Żołnierze 4. Pułku Piechoty brali udział w wielu walkach, między innymi pod Puente del Almaraz, Ciudad Real, Talaverą de la Reina, Almonacidem i Ocaą. W kolejnych starciach zdobywali doświadczenie i budowali opinię oddziału zdyscyplinowanego oraz wytrzymałego.

Jednym z najbardziej niezwykłych epizodów w dziejach pułku była bitwa pod Fuengirolą w październiku 1810 roku.

Fuengirola: 400 Polaków przeciwko brytyjskiej ekspedycji

Bitwa pod Fuengirolą stała się jednym z symboli odwagi polskich żołnierzy epoki napoleońskiej. Nie wielki garnizon dowodzony przez kapitana Franciszka Młokosiewicza musiał stawić czoła znacznie liczniejszym siłom brytyjsko-hispańskim dowodzonym przez lorda Andrew Thomasa Blayneya.

14 października 1810 roku brytyjska flotyła dotarła w okolice zatoki Cala Moral, niedaleko Fuengirola. Na ląd zeszyły oddziały brytyjskie, które połączyły się z hiszpańskimi partyzantami. Ich celem było zdobycie zamku w Mijas, którego bronił polski oddział.

Brytyjczycy byli przekonani, że zdobycie pozycji będzie łatwym zadaniem. Lord Blayney miał wcze-

śniej bardzo niską opinię o polskich żołnierzach i uważał ich za przeciwnika o niewielkiej wartości bojowej. Szybko miał jednak zmienić zdanie.

Gdy brytyjski wysłannik wezwał polskiego dowódcę do poddania zamku, kapitan Młokosiewicz odpowiedział krótko: „Chodźcie i weźcie go sobie”.

Po tej odpowiedzi rozpoczął się ostrzał prowadzony przez brytyjskie fregaty i kanonierki. Polacy zostali zmuszeni do samodzielnej obsługi znajdujących się w zamku dział, ponieważ hiszpańscy artylerzyści opuścili swoje stanowiska.

Szczególnie wyróżnił się sierżant Zakrzewski, który skutecznie wykorzystywał polskie działa przeciwko brytyjskim jednostkom. Jego ostrzał spowodował uszkodzenia jednej z kanonierek i straty wśród przeciwnika.

Następnie do ataku ruszyła brytyjska i hiszpańska piechota. Polscy obrońcy otworzyli ogień i odparli szturm. W walce zginął między innymi major Grant, dowódca II batalionu 89. Pułku Piechoty Connaught Rangers.

Po stronie polskiej rannych zostało kilkunastu żołnierzy, a obrażenia odniósł również kapitan Młokosiewicz.

Brytyjczycy nie zamierzali jednak rezygnować. W nocy przygoto-

wali artylerię, która miała umożliwić zniszczenie murów zamku następnego dnia. W tym czasie do obrońców zaczęły docierać posiłki. Polski garnizon z Mijas pod dowództwem porucznika Chełmickiego przedarł się przez brytyjskie linie, a oddział z Alhaurinu dowodzony przez porucznika Ignacego Bronisza zaatakował siły przeciwnika.

Rankiem 15 października sytuacja obrońców nadal była bardzo trudna. Brytyjski ostrzał artyleryjski uszkodził część zamku, a do atakujących dotarły dodatkowe posiłki.

Wtedy kapitan Młokosiewicz zdecydował się na ryzykowny ruch. Zamiast czekać na kolejny szturm, poprowadził około 130 żołnierzy do niespodziewanego ataku na brytyjskie stanowiska artyleryjskie.

Manewr całkowicie zaskoczył przeciwnika. Polacy, mimo ogromnej przewagi liczebnej Brytyjczyków, zdobyli baterię i skierowali przejęte działa przeciwko oblegającym. Ostrzał wywołał zamieszanie w szeregach przeciwnika i utrudnił jego przegrupowanie.

Po pewnym czasie Brytyjczycy przygotowali kontratak. Wtedy na pole walki wkroczył oddział Ignacego Bronisza z Alhaurinu. Uderzenie polskich żołnierzy z kilku stron

doprowadziło do załamania brytyjskiej piechoty.

W walkach uczestniczyli także francuscy dragoni, którzy wsparli polskie działania. Lord Blayney został ranny i dostał się do niewoli. Według relacji jego życie uratował francuski dragon Frederic Petit, który powstrzymał żołnierzy chcących dokonać zemsty na brytyjskim dowódcy.

Po bitwie Blayney musiał przyznać, że polscy żołnierze okazali się przeciwnikiem znacznie groźniejszym, niż zakładał. W swoich wspomnieniach opisywał ich jako wojowników o twarzach poczerwiałych od dymu i prochu, z podartymi mundurami i zakrwawionymi ubraniami.

Zwycięstwo pod Fuengirolą stało się jedną z najbardziej znanych kart historii 4. Pułku Piechoty Księstwa Warszawskiego.

Kampania rosyjska i ostatnie lata Napoleona

Po walkach w Hiszpanii pułk powrócił do działań na innych frontach. W 1812 roku, podczas wyprawy Napoleona na Rosję, 4. Pułk Piechoty znalazł się w strukturach Wielkiej Armii.

Nie walczył w składzie głównych polskich sił księcia Józefa Poniatowskiego, lecz został przydzielony do 28. Dywizji generała Jeana Gi-

rarda. Początkowo jego zadaniem była między innymi ochrona ważnych szlaków komunikacyjnych.

W końcowej fazie kampanii rosyjskiej Polacy uczestniczyli jednak w walkach pod Czaśnikami, Sieniem i Smolańcami. Był to czas odwrotu Wielkiej Armii i jednej z największych katastrof militarnych epoki napoleońskiej.

Po klęsce w Rosji pułk został odbudowany. W 1813 roku wszedł w skład dywizji generała Jana Henryka Dąbrowskiego.

Żołnierze 4. Pułku Piechoty walczyli w kampanii niemieckiej, między innymi podczas obrony Wittenbergi, pod Jüterbogiem oraz w jednej z największych bitew XIX wieku bitwie narodów pod Lipskiem w październiku 1813 roku.

Było to przełomowe starcie, które zakończyło okres dominacji Napoleona w Europie.

Ostatni etap wojennej drogi pułku przypadł na kampanię francuską w 1814 roku. Polscy żołnierze walczyli jeszcze pod Soissons i Arcis-sur-Aube.

Po abdykacji Napoleona polskie oddziały wróciły do kraju. 4. Pułk Piechoty przywiózł ze sobą dwa sztandary i stał się jednym z fundamentów późniejszego 4. Pułku Piechoty Linowej Królestwa Polskiego.

©©

MATERIAL INFORMACYJNY PGE

0011557232

Sprawdź, jak się chronić przed oszustami w sieci

Cyberprzestępcy coraz częściej podszywają się pod znane firmy i instytucje, aby wyłudzić dane osobowe, informacje do logowania lub środki finansowe. Jedną z wykorzystywanych marek jest PGE, dlatego warto wiedzieć, jak rozpoznać próbę oszustwa i odpowiednio na nią zareagować. Na co zwrócić uwagę i jak skutecznie chronić się przed phishingiem?

Phishing - czym jest i jak działa?

Phishing jest formą oszustwa, w której przestępca podszywa się pod znaną osobę bądź zaufaną instytucję, aby wyłudzić poufne informacje, pieniądze lub zainfekować urządzenie szkodliwym oprogramowaniem. Najczęściej przybiera postać wiadomości SMS oraz e-maili wysyłanych z kont, które sprawiają wrażenie należących do firm lub instytucji publicznych.

Jak działają oszuści podszywający się pod PGE? PGE Obrót ostrzega swoich klientów przed cyberprzestępcami, którzy w fałszywych wiadomościach SMS i e-mail, podszywając się pod pracowników PGE, usiłują wyłudzić dane logowania

i informacje dotyczące kart płatniczych. Oszuści informują o rzekomych zaległościach w płatnościach, niedopłacie do faktury lub zwrocie nadpłaty. Zachęcają do kliknięcia w link i zalogowania się do internetowego konta eBOK w celu wskazanym w wiadomości. Następnie użytkownik zostaje przekierowany na fałszywą stronę internetową, gdzie pod pretekstem odbioru środków pieniężnych przestępca próbuje pozyskać dane do bankowości elektronicznej, takie jak login, hasło czy dane karty płatniczej. Inną metodą są telefony i wiadomości SMS zachęcające do wejścia na fałszywą platformę internetową w celu weryfikacji przesłanej wcześniej oferty. Przestępcy mogą również na-

klaniać do zainstalowania nieznanego oprogramowania na urządzeniu mobilnym. Wykonanie tych czynności może doprowadzić do zainfekowania urządzenia złośliwym oprogramowaniem wykradającym hasła.

Czerwone flagi - jak rozpoznać podejrzaną wiadomość?

Chcąc skutecznie uchronić się przed cyberatakiem, warto zwrócić uwagę na kilka sygnałów ostrzegawczych:

- wiadomość pochodzi od nieznanego nadawcy (uwaga: nazwa nadawcy może być podobna do nazwy PGE);
- treść wiadomości zawiera błędy językowe, ortograficzne bądź stylistyczne;
- w wiadomości znajduje się nieznany lub podejrzany link (może on przypominać adres oficjalnej strony instytucji);

• wiadomość zawiera informację o konieczności niezwłocznego działania, np. pilnego uregulowania należności lub potwierdzenia danych pod groźbą konsekwencji, takich jak odłączenie energii. Wystąpienie któregośkolwiek z tych sygnałów powinno wzbudzić ostrożność i skłonić do dokładnej weryfikacji wiadomości przed podjęciem jakichkolwiek działań.

Co zrobić, aby uniknąć cyberoszustwa?

Aby skutecznie chronić się przed cyberoszustami, należy zawsze weryfikować informacje otrzymywane drogą elektroniczną i dokładnie sprawdzać adres nadawcy. Warto zwracać uwagę na każdy znak i literę, ponieważ nawet niewielka różnica, np. zmieniona litera, dodatkowy znak lub inna końcówka domeny, może wskazywać na próbę oszustwa. Przed kliknięciem w link należy sprawdzić, dokąd prowadzi dany adres, np. poprzez najechanie kursorem bez jego otwierania. Jeśli adres wyglądał podejrzanie lub różnił się od oficjalnych adresów PGE, należy zachować ostrożność.

Nigdy nie należy podawać danych osobowych ani informacji do logowania w wiadomościach SMS, e-mailach ani podczas rozmów telefonicznych. Nie wolno również otwierać podejrzanych linków ani wpisywać swoich danych na stronach, do których prowadzą, nawet jeśli wiadomość wygląda wiarygodnie. PGE Obrót nie wysyła w wiadomościach SMS linków przekierowujących do płatności elektronicznych wymagających szybkiej reakcji. Jeżeli podczas rozmowy telefonicznej pojawiają się wątpliwości dotyczące tożsamości rozmówcy lub zasadności kontaktu, zawsze można się rozłączyć i samodzielnie zweryfikować sprawę, kontaktując się z infolinią PGE Obrót.

Jak sprawdzić, czy wiadomość rzeczywiście pochodzi od PGE?

Klienci PGE Obrót powinni pamiętać, że wiadomości wysyłane przez PGE drogą elektroniczną, dotyczące m.in. zaległych płatności, planowanego wstrzymania dostaw energii elektrycznej czy wystawienia nowej PGE eFaktury, zawierają dane pozwalające na ich weryfikację. W treści wiadomości znajdują się m.in.

numer klienta, numer faktury lub dokumentu, termin płatności oraz kwota do zapłaty. Faktury elektroniczne przesyłane są przez PGE S.A. wyłącznie z adresu: efaktura@gkpge.pl. Przed dokonaniem płatności należy każdorazowo sprawdzić numer rachunku bankowego. Każdy klient PGE Obrót posiada indywidualny numer konta, który można znaleźć na aktualnej fakturze, po zalogowaniu do serwisu PGE eBOK lub w aplikacji Moje PGE w zakładce „Płatności”. Czułość i ostrożność pozostają najskuteczniejszą ochroną przed cyberoszustwami. W przypadku podejrzenia próby wyłudzenia można zgłosić incydent za pośrednictwem strony incydent.cert.pl.

Więcej informacji dotyczących bezpieczeństwa znajduje się na stronie PGE w zakładce „Strefa Klienta”.

PODRÓŻE

Polonezem dookoła Bałtyku - niezwykła wyprawa nauczyciela koszalińskiej „Samochodówki”

Dziewięć tysięcy kilometrów, osiem państw, dwa tygodnie spędzone w szkolnym Polonezie i niezliczone przygody na trasie. Tak wyglądała niezwykła wyprawa Andrzeja Liśniewskiego, nauczyciela praktycznej nauki zawodu w Zespole Szkół nr 10 w Koszalinie, który postanowił objechać Morze Bałtyckie zabytkowym Polonezem.

Joanna Boroń

Pomysł na wyprawę narodził się kilka lat temu. Inspiracją były rajdy organizowane dla właścicieli zabytkowych samochodów. Andrzej Liśniewski postanowił jednak zrealizować swoje marzenie na własnych zasadach.

– Chciałem przeżyć podobną przygodę, ale całkowicie samodzielnie, bez żadnej zewnętrznej organizacji – mówi.

Nie była to jego pierwsza tak wymagająca podróż. Trzy lata temu objechał podobną trasę Fiatem 126p. Tym razem wybrał blisko 40-letniego szkolnego Poloneza, który przez dwa tygodnie był jednocześnie środkiem transportu i... domem.

Trasa prowadziła przez Niemcy, Danię, Szwecję i Norwegię aż do Nordkapp – najbardziej wysuniętego na północ punktu Europy. Powrót przebiegał przez Finlandię,

Andrzej Liśniewski witany po powrocie przed koszaliskim ratuszem. Nie była to jego pierwsza tak wymagająca podróż. Trzy lata temu objechał podobną trasę Fiatem 126p

Estonię, Łotwę i Litwę do Polski. Początkowo plan zakładał pokonanie około 7,5 tysiąca kilometrów, jednak ostatecznie licznik zatrzymał się na blisko dziewięciu tysiącach. Wszystko za sprawą norweskich dróg i krajobrazów, które zachęcały do zbaczania z zaplanowanej trasy.

Podczas podróży nauczyciel odwiedził także sześć miast partnerskich Koszalina, gdzie – jak podkreśla – wszędzie spotkał się z niezwykle serdecznym przyjęciem.

Największe wrażenie zrobiła na nim Norwegia. – To przede wszystkim niezwykle krajobrazy. Są naprawdę imponujące – podkreśla.

Z kolei najbardziej swojsko czuł się na Łotwie i Litwie. – Tam czułem się niemal jak w Polsce. Trudno to opisać, ale ludzie i atmosfera były bardzo bliskie temu, co znam z domu.

Finlandię zapamiętał przede wszystkim z rozległych lasów oraz

FOT. ARCHIWUM LIŚNIEWSKIEGO

REKLAMA

0011550896

NIEZWYKŁA POLSKA!

**Interaktywny Przewodnik Turystyczny
Lato 2026**

Odkryj wyjątkowe zakątki w letniej odsłonie

- 📍 lokalne atrakcje
- 📍 turystyka przygodowa
- 📍 podróż tematyczna
- 📍 wypoczynek na łonie natury
- 📍 eko-turystyka

CZYTAJ na:
stronapodrozy.pl/przewodnik

GŁÓWNY PARTNER
STRATEGICZNY

WOJEWÓDZTWO
ŚWIĘTOKRZYSKIE

reniferów, które zupełnie nie przejmowały się ruchem drogowym.

– Potrafiły stać na środku drogi i spokojnie obserwować przejeżdżające samochody – wspomina.

Nie obyło się bez awarii

Choć Polonez został bardzo starannie przygotowany do wyprawy w szkolnym warsztacie, nie obyło się bez problemów technicznych. Najpoważniejsza awaria wydarzyła się w Norwegii, gdzie uszkodzeniu uległy oba tylne cylindry hamulcowe. Kolejna przygoda spotkała podróżnika w Finlandii – tuż po zakupieniu biletu na prom zepsuł się aparat zapłonowy.

– Naprawiłem auto na poboczu i ruszyłem dalej. Kiedy dojechałem do portu, widziałem już odpływający prom. Check-in był zamknięty dosłownie chwilę wcześniej. Polonez wybrał idealny moment, żeby się zepsuć – opowiada z uśmiechem.

Do wyprawy przygotował się wyjątkowo dokładnie. W samochodzie znalazły się zapasowy silnik, skrzynia biegów, elementy zawieszenia i wiele innych części. Paradoksalnie zabrakło jedynie drugiego nowego cylindra hamulcowego.

– Miałem jeden nowy, bo nie spodziewałem się, że uszkodzą się oba jednocześnie. Z dwóch uszko-

FOT. ANDRZEJ LIŚNIEWSKI

W trakcie podróży największe wrażenie na podróżniku z Koszalina zrobiła Norwegia. – To przede wszystkim niezwykle krajobrazy. Są naprawdę imponujące – podkreśla.

dzonych udało się złożyć jeden sprawny i mogłem kontynuować podróż. Polonez spalił 769 litrów benzyny, przy średnim spalaniu na poziomie 8,54.

Pomoc innym i kolejne plany

Wyprawie towarzyszyła również akcja charytatywna. Organizacją

przedsięwzięcia zajmował się ojciec Andrzeja Liśniewskiego.

Celem było wsparcie dzieci w spektrum autyzmu z Koszalina. – To dzieci, które mieszkają obok nas, które spotykamy na ulicy, w sklepie czy na placu zabaw. To nasi mali sąsiedzi, którzy każdego dnia pokonują własne wyzwania. Pamiętajcie – kro-

pla drąży skałę. Każda, nawet najmniejsza wpłata, każda złotówka, pomaga finansować rehabilitację, terapię i rozwój tych dzieci. Pomaga im zdobywać ich własne życiowe szczyty – te małe i te wielkie. Daje szansę na uśmiech, większą samodzielność i akceptację – czytamy na stronie zbiórki na stronie pomagam.pl

– Cieszę się, że oprócz promocji szkoły i miasta udało się zrobić coś dobrego dla innych. Jeśli w przyszłości znów wyruszę w podobną podróż, akcja charytatywna będzie jeszcze większą częścią całego przedsięwzięcia – zapowiada podróżnik.

Podróżnik przyznaje, że ma już następne pomysły na motoryzacyjne ekspedycje, choć na razie nie chce zdradzać szczegółów. Na razie skupia się na pracy przy Polonezie, który po tych dwóch tygodniach wymaga sporo troski.

Lekcja pasji dla uczniów

Tomasz Lampkowski, dyrektor Zespołu Szkół nr 10 w Koszalinie, bardzo liczy na kolejne pomysły młodego nauczyciela. Mówi, że ta wyprawa miała dla szkoły znacznie większe znaczenie niż tylko promocja szkoły za granicami i przy okazji relacji w mediach też tych społecznościowych. – Z perspektywy szkoły to przedsięwzięcie miało ogromną war-

Dojechałem do portu, widziałem już odpływający prom. Check-in był zamknięty chwilę wcześniej. Polonez wybrał idealny moment, żeby się zepsuć

ANDRZEJ LIŚNIEWSKI

Podróżnik z Koszalina

tość edukacyjną. Przygotowania odbywały się w naszych warsztatach, uczniowie mogli obserwować kolejne etapy przygotowań i śledzić przebieg wyprawy. To dla nich ważny sygnał, że w szkole są nauczyciele z prawdziwą pasją.

Jak dodaje dyrektor, Andrzej Liśniewski jest przykładem nauczyciela, który pokazuje młodzieży praktyczne zastosowanie wiedzy zdobywanej podczas nauki zawodu.

– To niezwykle ważne, że młody nauczyciel, rozpoczynający swoją drogę zawodową, pokazuje uczniom, iż wiedza zdobywana w szkole ma praktyczne zastosowanie. Dzięki tej wyprawie młodzież mogła zobaczyć, że umiejętności mechaniczne, diagnostyczne czy organizacyjne naprawdę przydają się w życiu. Dzięki takim inicjatywom uczniowie przekonują się, że pasja, wiedza i odwaga pozwalają realizować nawet najbardziej ambitne marzenia.

©©

REKLAMA

0011555547

ATRAKCYJNE APARTAMENTY INWESTYCYJNE

©©©© N A D M O R Z E M ©©©©

ZAINWESTUJ

ODZYSKAJ VAT

ZARABIAJ

**LOKALE
GOTOWE
DO ODBIORU**

Perła
Rozewia

www.perlarozewia.pl

KULTURA

Najbardziej wyczekiwana premiera filmowa tego roku

Superprodukcja „Lalka”, wyjątkowo wyczekiwana ekranizacja słynnej powieści Bolesława Prusa, trafi do kin 30 września. To jedno z największych polskich przedsięwzięć filmowych ostatnich lat, a część zdjęć do nowej odsłony tytułu powstała w łódzkich lokalizacjach

Dariusz Pawłowski

„Lalka” w reżyserii Macieja Kowalskiego należy do najgłośniejszych przedsięwzięć w historii polskiego kina i ma szansę stać się wydarzeniem i frekwencyjnym hitem nie tylko tego roku. Wrażenie robią inscenizacyjny rozmach, jaki zapowiadają realizatorzy oraz jedna z najbardziej gwiazdorskich obsad w dziejach naszej kinematografii.

Wielki powrót do wielkiej produkcji

Sensacją stało się ogłoszenie, że dla „Lalki” po 16 latach na wielki ekran powrócił Marek Kondrat. Aktor przyjął rolę Ignacego Rzeckiego i stwierdził, że takich propozycji się po prostu nie odrzuca. W rolach głównych występują Marcin Dorociński jako Stanisław Wokulski oraz gwiazda „Chłopów”, Kamila Urzędowska, jako Izabela Łęcka (kandydatką do tej roli była również Emma Gieźno). A obok nich plejada wyśmienitych aktorskich osobowości: Andrzej Seweryn (hrabia Tomasz Łęcki), Maria Dębska (Kazimiera Wąsowska), Agata Kulesza (Pani Meliton), Mateusz Damięcki (Kazimierz Starski), Karolina Gruszka (Florentyna), Krystyna Janda (hrabina Joanna Karolowa), Maja Komorowska (prezesowa Zasławska), Filip Pławiak (Julian Ochocki), Maciej Stuhr (dr Michał Szuman), Dawid Ogrodnik (Mraczewski), Wojciech Meczalski (adwokat), Borys Szyc (baron Krzeszowski), Maja Ostaszewska (baronowa Krzeszowska), Cezary Żak (baron Dalski), Andrzej Chyra (profesor Geist), Paweł Wilczak (Henryk Szlangbaum), Maciej Musiałowski (Marszewicz) oraz Maria Sobocińska, Jan Englert, Cezary Kosiński, Rafał Rutkowski, Jan Peszek, Tomasz Ziętek, Roman Gancarczyk, Bartłomiej Firlet, Adrian Zaremba, Jakub Wierczerek.

Marcin Dorociński nie kryje, że rola Wokulskiego to dla niego aktorskie spełnienie marzeń, ale i ogromna presja, spowodowana wielkimi oczekiwaniami widzów, wcześniejszymi ekranizacjami oraz tym, że każdy, kto przeczytał powieść, ma przecież własne zdanie na temat tej postaci. Podobnie wypowiadają się pozostali aktorzy. Należy liczyć na to, że świadomość gigantycznej od-

Główne role w filmie zagraли Marcin Dorociński (wciela się w postać Stanisława Wokulskiego) i Kamila Urzędowska (Izabela Łęcka)

powiedzialności, wzniesie artystów na najwyższe partie ich możliwości.

Zdjęcia do kinowej „Lalki” (bo przypomnijmy, że powstaje również serial dla Netfliksa) kręcono między innymi w Łodzi. Wśród lokalizacji był pałac Karola Poznańskiego przy ulicy Gdańskiej 32, który jest obecnie siedzibą Akademii Muzycznej im. Grażyny i Kiejstuta Bacewiczów. Warto przypomnieć, że na przykład w łódzkim Pałacu Rodziny Poznańskich przy ulicy Ogrodowej czy Pałacu Karola Scheiblera przy Placu Zwycięstwa kręcono film Wojciecha Jerzego Hasa z 1968 roku oraz serial Ryszarda Bera z roku 1977. W Łodzi pracowała również ekipa wspomnianego, najnowszego serialu, w którym w główne role wcielają się Sandra Drzymalska i Tomasz Schuchardt – reżyseruje Paweł Maślona, serial ma mieć premierę na platformie Netfliksa 16 września.

Jak podają producenci, film Macieja Kowalskiego realizowano w 48 lokacjach w całej Polsce – zarówno w malowniczych plenerach, jak i spektakularnych wnętrzach, w tym w historycznych obiektach – takich jak Pałac na Wodzie i Biały Dom w Łazienkach Królewskich, Pałacyk Sobańskich czy Pałac w Nieborowie

wraz z ogrodem. Na Krakowskim Przedmieściu w Warszawie zaś na kilkuset metrach odtworzono fragment dawnej stolicy, tworząc historyczne witryny sklepowe i wznosząc w skali 1:1 sklep Wokulskiego.

Dwa lata przygotowań, pięć miesięcy zdjęć

Przygotowania do realizacji kinowej „Lalki” zajęły dwa lata. Do filmu zaangażowano czołowych polskich twórców, aktorów i ponad 3000 statystów. Praca na planie trwała pięć miesięcy, podczas których zrealizowano 60 dni zdjęciowych. Pierwszy klaps padł 22 lipca 2025 roku w Pałacyku Sobańskich w Alejach Ujazdowskich, gdzie urządzono mieszkanie Łęckich.

Autorem zdjęć jest Piotr Sobociński Jr, absolwent Wydziału Operatorskiego Łódzkiej Szkoły Filmowej, jeden z najwybitniejszych operatorów swego pokolenia. Za montaż filmu odpowiada Przemysław Chruscielowski, także absolwent PWSFTviT w Łodzi. Muzykę do filmu stworzył Łukasz Targosz, autor ponad czterdziestu ścieżek dźwiękowych skomponowanych do produkcji z różnych gatunków filmowych.

Autorskie kostiumy dla filmowych postaci stworzyli Katarzyna Lewińska i Tomasz Ossoliński z gościnnym udziałem Gosi Baczyńskiej. Całość dopełnia charakterystyczna Anety Brzozowskiej. Na potrzeby filmu powstały setki projektów stworzonych z dbałością o historyczną wierność, w oparciu o oryginalne żurnale mody i wykroje z końca XIX wieku. Dla głównych aktorów uszyto ponad sto kostiumów na miarę – w tym dwadzieścia sukien dla Izabeli Łęckiej, a także ponad 500 kompletów dla statystów.

Za scenografię odpowiada duet Katarzyna Sobańska i Marcel Sławiński oraz Anna Mocny – twórcy wspólnie wykreowali plastyczny, historycznie wiarygodny świat epoki i XIX-wiecznej Warszawy. Jak zapewniają autorzy, projektowanie i budowa scenografii wymagały wielomiesięcznych przygotowań obejmujących analizę dawnych rycin, obrazów i historycznych dokumentów. Na potrzeby filmu zgromadzono i przygotowano tysiące elementów dekoracji oraz rekwizytów.

– Po kilku dekadach „Lalka” wraca na wielki ekran, by na nowo poruszyć serca kilku pokoleń Polaków. To film, który wspólnie w kinie mogą zobaczyć nastolatki, z rodzicami, z dziadkami, a nawet pradiadkami i każde z nich coś odczuje, coś przeżyje, a potem jeszcze przez długi czas będą mogli o tym dyskutować. Praca nad takim filmem to dla wszystkich twórców prawdziwy szczyt! Dajemy z siebie absolutnie wszystko, żeby powstało coś specjalnego, pięknego i ważnego – zapowiada reżyser Maciej Kowalski.

O czym będzie nowa „Lalka”?

Wszyscy znamy historię zapisaną w „Lalce”. A tak opowieść zawartą w filmowej produkcji przedstawiają jej realizatorzy: „Warszawa końca XIX wieku. Serce Stanisława Wokulskiego owładnięte jest szaloną miłością do Izabeli Łęckiej. On, dzięki fortunie zdobytej na wojnie, powraca do kraju i postanawia wkroczyć do świata wyższych sfer, aby zdobyć rękę ukochanej. Ona jest ośniewająca i wyniosła, lecz mimo arystokratycznego pochodzenia

zмага się z widmem finansowej ruiny. U boku Wokulskiego stoi jego wierny przyjaciel – Ignacy Rzecki, romantyk, który z nostalgią obserwuje, jak świat ideałów ustępuje miejsca społecznym aspiracjom i bezwzględnej grze interesów. Wokulski wkracza w labirynt arystokratycznych salonów, gdzie każdy gest może być początkiem intrygi, a każde słowo – zapowiedzią zdrady. Stający na jego drodze rywale, niespodziewane sojusze i dramatyczne wybory wystawią na próbę jego marzenia i wiarę w ludzi. To opowieść o miłosnym zauroczeniu, które zmienia losy bohaterów i zaciera granice między sercem a rozumem”. Wygląda to na film pełen melodramatycznych emocji, ale i jak najbardziej zbliżony do współczesnych relacji w ostrym kapitalizmie i obrazu dzielącego się na klasy polskiego społeczeństwa.

Warto zaznaczyć, że realizacja filmu „Lalka” została sfinansowana głównie ze środków prywatnych, dzięki zaangażowaniu dużych firm, jak i prywatnych inwestorów. Producentem filmu jest Gigant Films, koproducentami – TVN oraz Wytwórnia Filmów Fabularnych we Wrocławiu, a dystrybutorem Kino Świat.

Co ciekawe, początkowo film (a i planowany na jego podstawie serial) miał powstać we współpracy z Telewizją Polską – w marcu 2024 roku ogłaszano, że właśnie TVP będzie koproducentem przedsięwzięcia, który zainwestuje w projekt 10 milionów złotych. Jednak przed rozpoczęciem zdjęć publiczny nadawca wycofał się z projektu, publikując oświadczenie: „TVP z pełnym zaangażowaniem wspiera próby ekranizacji klasyki polskiej literatury. Jednak w sytuacji, gdy równolegle serial „Lalka” realizuje platforma streamingowa, powielanie kosztownych projektów nie jest uzasadnione – ani z punktu widzenia interesu publicznego, ani z uwagi na możliwości finansowe spółki, która aktualnie znajduje się w stanie likwidacji”.

Teraz Radosław Drabik, producent filmu, zapewnia: – „Lalka” będzie wydarzeniem, które przywróci wiarę w kino i oderwie widzów od telewizorów, oferując najlepsze filmowe doświadczenie.

Cóż, czekamy z niecierpliwością na premierę...

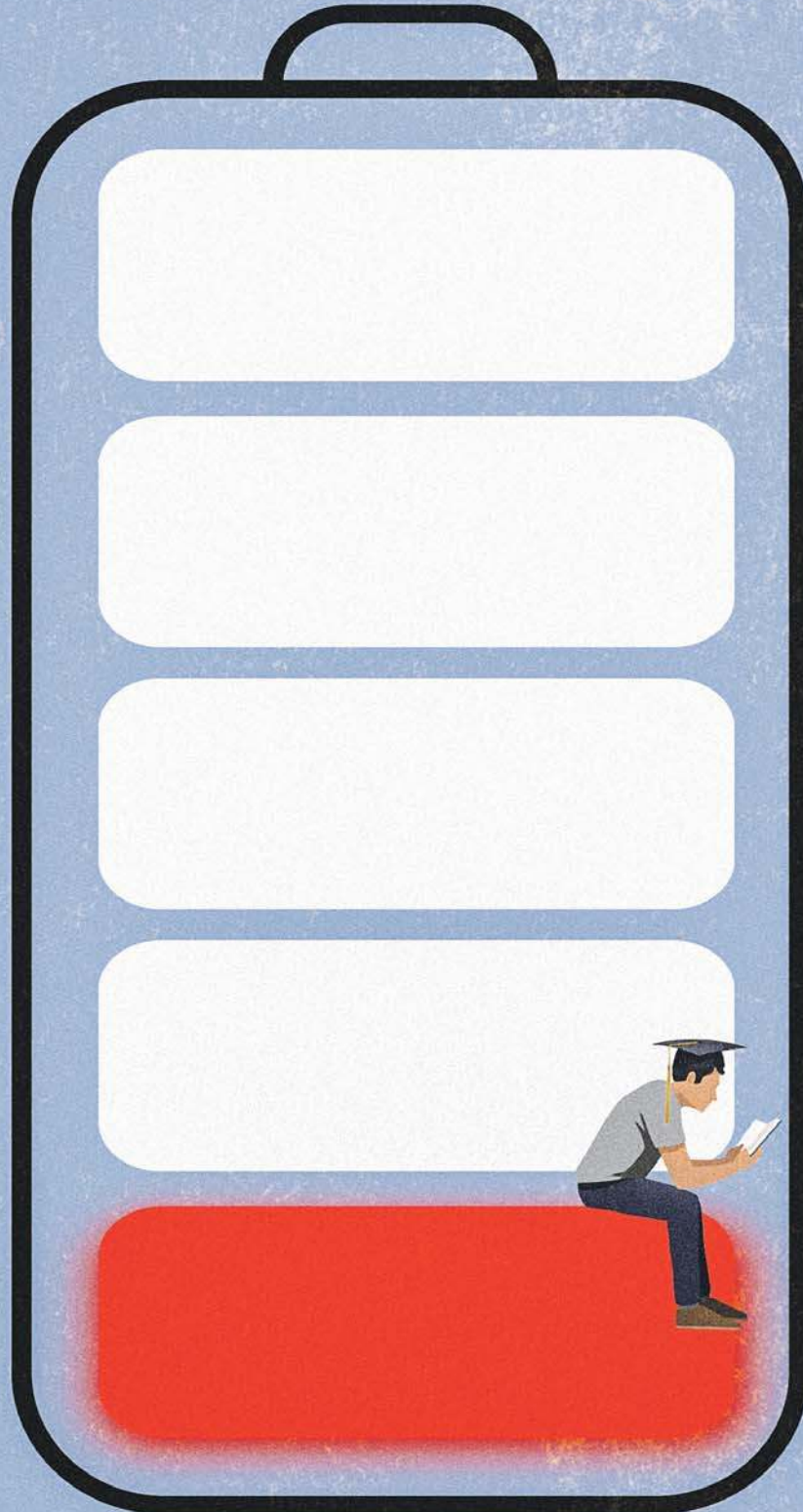
• „Lalka” na ekranie:

1968 – film Wojciecha Jerzego Hasa, Mariusz Dmochowski jako Wokulski, Beata Tyszkiewicz jako Izabela

1978 – serial Ryszarda Bera, Jerzy Kamas jako Wokulski, Małgorzata Braunek jako Izabela

2026 – film w reżyserii Macieja Kowalskiego i serial w reżyserii Pawła Maślony

PULS *regionów*

Uczelnie rozładowane - Str. 18-19

TEMAT TYGODNIA

Szkolnictwo wyższe. Uniwersytety na bezdechu

Coraz mniej studentów, także tych z zagranicy, coraz wyższe koszty utrzymania uniwersyteckiej infrastruktury, zbyt mała pomoc państwa – ponad jedna piąta publicznych uczelni wyższych zakończyła rok 2025 ze stratami. Trzeba oszczędzać. Ale przeciwko „głodzeniu nauki” protestują – ramię w ramię – studenci, profesorowie i pracownicy uczelnianej administracji

Dorota Kowalska

W maju na ulice Katowic wyszli studenci i pracownicy placówki. „Nie zaciskaj pasa, zaciskaj pięść!” – skandowali ci pierwsi. Zebrali się przed rektoratem, przynieśli ze sobą garnki, miski i uderzali w nie łyżkami.

– Będziemy walić w gary, by rektor raz na zawsze sobie zapamiętał, że skończyły się czasy udzielnego księstwa – zapowiadały organizatorki akcji ze Śląskiej Inicjatywy Studenckiej „Żbik”. Protestowały pod hasłem „Darcie japy na rektora – nie dla polityki głodzenia Uniwersytetu”.

Wszystko przez program oszczędnościowy, jaki wprowadzają władze uczelni, która rok 2025 roku zakończyła ze stratą wynoszącą 33 miliony złotych. To ponoć działania konieczne, by utrzymać stabilność finansową uniwersytetu. Część studentów i pracowników uważa jednak, że koszty kryzysu zostaną przerzucone na społeczność akademicką. Zbierali podpisy pod petycją i organizowali demonstracje przeciwko planowanym zmianom. Twierdzą, że obejmują one sprzedaż części nieruchomości, zwiększanie przychodów z wynajmu przestrzeni uczelni, dodatkowe obciążenia dla doktorantów, obniżenie pensji części pracowników, podwyższenie opłat w akademikach.

– Planowana jest sprzedaż niektórych nieruchomości Uniwersytetu Śląskiego, w tym budynku przy ulicy Żytnej 10, który obecnie objęty jest bezterminowym postępowaniem w trybie negocjacji – przyznała Małgorzata Poszwa, rzecznik prasowa UŚ.

I dodała, że plan nie zakłada obniżania wynagrodzeń ani masowych zwolnień pracowników. Wtórował jej rektor Uniwersytetu Śląskiego prof. Ryszard Koziołek. Przekonywał, że działania mają przede wszystkim zabezpieczyć przyszłość uczelni i są odpowiedzią na syste-

mowe niedofinansowanie szkolnictwa wyższego w Polsce. „Nasza uczelnia funkcjonuje stabilnie i zachowuje płynność finansową” – zapewniał rektor w opublikowanym liście. Podkreślał, że oszczędności nie obejmą środków przeznaczonych na badania naukowe ani wsparcia socjalnego dla studentów.

Nie uspokaja to jednak części społeczności akademickiej. Boją się studenci, wykładowcy i pracownicy administracyjni.

– Naprawdę nie wierzę, że my się mamy godzić na takie głodzenie nauki. Ceny wszystkiego rosną, a moja pensja stoi w miejscu. Niedługo będę musiał sobie szukać jakiejś pracy na boku, żeby utrzymać rodzinę. Uniwersytet historycznie był miejscem buntu, kontestowania rzeczywistości i walki o ideały. Ja wierzę w moje współpracowniczki i moich współpracowników. Musimy protestować tak jak przeciwko reformie Gowina – mówił jeden z profesorów UŚ.

Podobna sytuacja, choć może nie tak dramatyczna, jest na innych uczelniach wyższych.

Uczelnie na minusie

Dane Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego mówią same za siebie. Ze sprawozdań finansowych przedłożonych do końca czerwca tego roku przez 94 uczelnie publiczne wynika, że 20 z nich, a więc więcej niż jedna piątka, zakończyło rok 2025 ze stratą. Łączna wartość tych strat to 144,4 mln zł; najmniejsza z nich to 125,4 tys. zł, największa – i tu chodzi zapewne właśnie o Uniwersytet Śląski – 33,2 mln zł.

Jednocześnie, jak podkreśla ministerstwo, łączny wynik finansowy 94 uczelni publicznych nadzorowanych przez MNiSW ukształtował się na poziomie 496 mln zł (zysk). MNiSW nie gromadzi informacji o sytuacji finansowej uczelni niepublicznych.

Także raport „Analiza ekonomiczna uniwersytetów publicznych

za lata 2021-2025”, obejmujący sytuację finansową 21 uniwersytetów klasycznych w Polsce zrzeszonych w Konferencji Rektorów Uniwersytetów Polskich (KRUP), może niepokoić. Z danych wynika, że 2025 rok 6 z tych uczelni zakończyło ze stratą.

Jednocześnie dodatni wynik niektórych kolejnych uczelni udało się uzyskać jedynie dzięki odsetkom od otrzymanych obligacji. Łączna wartość tych odsetek wyniosła około 220 mln zł, podczas gdy suma wyników finansowych netto wszystkich uczelni osiągnęła poziom blisko 130 mln zł. Oznacza to, że bez tego wsparcia obraz kondycji finansowej sektora byłby wyraźnie słabszy.

„Pogorszenie wyników finansowych nie dotyczy pojedynczych jednostek, lecz występuje w różnym stopniu w wielu uniwersytetach publicznych. Oznacza to, że źródła problemów należy wiązać przede wszystkim z warunkami funkcjonowania całego sektora szkolnictwa wyższego, a nie z indywidualnymi decyzjami zarządczymi poszczególnych uczelni” – czytamy w raporcie.

Jego autorzy oceniają realną wartość subwencji przekazywanej uczelniom. Nominalnie łączna jej wartość dla 21 uniwersytetów KRUP wyniosła w 2025 roku 10,16 mld zł. Ale wzrost środków nie musi oznaczać proporcjonalnego wzrostu realnych możliwości finansowych uczelni.

W latach 2021-2025 uniwersytety zwiększyły nakłady inwestycyjne. W 2025 roku były one o 58 procent wyższe niż w roku 2021. Zmienia się także struktura ich finansowania: rośnie znaczenie subwencji i dota-

cji celowych, a maleje rola innych źródeł, w tym części środków zewnętrznych.

Subwencje najważniejsza

Z informacji MNiSW wynika, że do podstawowych źródeł finansowania uczelni publicznych należą: subwencja przeznaczona na działalność dydaktyczną oraz – w przypadku uczelni akademickich – na utrzymanie i rozwój potencjału badawczego, dotacje podmiotowe na świadczenia dla studentów, wsparcie osób z niepełnosprawnościami i utrzymanie aparatury naukowo-badawczej, dotacje celowe na inwestycje związane z kształceniem i inwestycje związane z działalnością naukową, a oprócz tego darowizny, opłaty za niektóre usługi edukacyjne, przychody z działalności gospodarczej, dzierżawy, przychody z udziałów i odsetek, środki przyznawane w ramach programów w związku z realizacją różnego rodzaju przedsięwzięć, grantów i projektów.

Najważniejsze, jak zauważają autorzy raportu „Analiza ekonomiczna uniwersytetów publicznych za lata 2021-2025”, są jednak subwencje. Udział przychodów uzyskanych w formie subwencji do ogółu przychodów stanowi około 75 proc. Dla porównania: przychody uzyskiwane z tytułu opłat za usługi edukacyjne to tylko około 5 proc. przychodów.

Raport, zdaniem autorów, potwierdza, że polskie uniwersytety pozostają instytucjami odpowiedzialnie zarządzanymi i zdolnymi do realizacji swoich ustawowych zadań. Jednocześnie wskazuje, że „utrzymanie wysokiej jakości kształcenia i badań naukowych będzie wymagało stworzenia bardziej przewidywalnych i adekwatnych mechanizmów finansowania, odpowiadających rzeczywistym kosztom funkcjonowania współczesnych uczelni”.

W 2025 roku w 21 uczelniach zrzeszonych w KRUP zatrudnionych było łącznie 59 tysięcy pracowników, w tym niemal 33 tys. nauczycieli akademickich i 26 tys. pracowników niebędących nauczycielami. Oznacza to wzrost zatrudnienia o 966 etatów względem roku poprzedniego. W 2025 roku wynagrodzenia wraz z obowiązkowymi narzutami stanowiły aż 76 procent kosztów rodzajowych badanych uczelni.

Autorzy opracowania zwracają uwagę na niewystarczający poziom wynagrodzeń i stypendiów dla młodej kadry oraz doktorantów w relacji do realiów rynkowych.

Protestów coraz więcej

Protestują nie tylko Katowice. W maju na ulice Warszawy wyszli ramię w ramię profesorowie, asystenci, studenci i pracownicy administracji polskich uczelni. – Mamy dość – mówili jednym głosem. Domagali się godnych pensji i odrzucenia bezkosztowych reform, przypominając poli-

tykom, że bez stabilnego finansowania sektora akademickiego rozwój kraju stanie w miejscu.

– Nie stoimy tutaj jako studenci i profesorowie, doktorzy i magistry. Nie stoimy tutaj jako pracownicy uczelni, instytutów PAN, pracownicy naukowcy i nienaukowcy, dydaktyczni, badawczy, administracyjni. Stoimy tutaj jako reprezentanci jednego polskiego sektora nauki, który postanowił powiedzieć jednym głosem: mamy dość – słysząc było z głosników.

Na transparentach hasła: „Prestiżem się nie najemy”, „Moje bakterie muszą jeść”, a także „Silna nauka, silne państwo”, „Z pustego i Skłodowska nie naleję”, „Ciemno wszędzie, głucho wszędzie, bez nauki co to będzie”.

Pod opublikowanym na początku maja apelem do polityków o zwiększenie finansowania nauki podpisało się już ponad 25 tysięcy przedstawicieli ośrodków i instytucji badawczych z całej Polski.

Głównym hasłem majowego protestu było „3% dla nauki, 100% dla Polski”.

– Od lat mówimy jasno, że bez stabilnego i godnego finansowania polskich uczelni nie będzie możliwy rozwój naszego kraju. Żądamy systemowego, corocznego zwiększenia nakładów finansowych na szkolnictwo wyższe i naukę o 0,3 proc. PKB do poziomu 3 proc. PKB. To jest dokładnie nasz dzisiejszy postulat – tłumaczyła Aneta Trojanowska, wiceprezeska Rady Szkolnictwa Wyższego i Nauki ZNP oraz prezeska ZNP na Uniwersytecie Śląskim w Katowicach.

Trojanowska zwracała uwagę, że postulaty płacowe dotyczą nie tylko nauczycieli akademickich, ale także pracowników administracyjnych, technicznych i badawczo-technicznych, bez których uczelnie i placówki naukowe nie mogą działać.

– Nie potrzebujemy kolejnych pustych deklaracji bez realnego finansowania. Potrzebujemy godnych wynagrodzeń i poważnego traktowania ludzi, którzy uczą, badają, administrują i utrzymują uczelnie wyższe oraz placówki badawcze przy życiu – podkreślała.

Krzysztof Pszczółka, zastępca przewodniczącego Krajowej Sekcji Nauki NSZZ „Solidarność”, przyjechał do Warszawy z Cieszyńska.

– Mamy najniższe nakłady w stosunku do PKB w historii. Jak mamy działać? Jak mamy pracować? Dlaczego w Belgii na 10 tysięcy mieszkańców pracuje 110 naukowców, w Norwegii 160, w Niemczech 97, w Rosji 54, a w Polsce 34? Jak mamy się umiędzynarodawiać, współpracować i konkutować? – pytał.

Pszczółka odnosił się również do wysokości wynagrodzeń profesorów. – Pensja profesora to 9400 złotych, czyli 2245 euro. Najniższa krajowa w Niemczech jest wyższa. Najniższa krajowa w Irlandii jest

Dlaczego w Belgii na 10 tysięcy mieszkańców pracuje 110 naukowców, w Norwegii 160, w Niemczech 97, a w Polsce 34?

KRZYSZTOF PSZCZÓŁKA
Sekcja Nauki NSZZ „Solidarność”

Strata netto za rok 2025

Uniwersytet Śląski w Katowicach	33 204 939,66 zł
Szkoła Główna Mikołaja Kopernika	20 517 903,77 zł
Uniwersytet Szczeciński	18 055 417,42 zł
Uniwersytet Kaliski im. Prezydenta Stanisława Wojciechowskiego	11 723 910,75 zł
Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie	10 812 581,43 zł
Uniwersytet Gdański	9 187 132,47 zł
Uniwersytet Jana Długosza w Częstochowie	8 766 270,25 zł
Akademia im. Jakuba z Paradyża	6 373 032,64 zł
Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy	6 115 817,89 zł
Uniwersytet Zielonogórski w Zielonej Górze	5 934 059,60 zł

ŹRÓDŁO: MINISTERSTWO NAUKI I SZKOLNICTWA WYŻSZEGO

wyższa. To jest pensja profesora po ukoronowaniu kariery zawodowej? Mniej niż najniższa krajowa w krajach, z którymi mamy konkurować? – wyliczał Pszczółka.

Było też o studentach, o tym, że studiowanie nie może być przywilejem bogatych, a praca doktorska powinna być traktowana jak pełnoetatowa praca, a nie etap, który trzeba finansować z własnej kieszeni.

– Studenci muszą mieć zapewnioną możliwość studiowania. To nie może być coś tylko dla wybrańców, dla osób, których rodziców stać na to, żeby wysłać ich na uczelnię wyższą. Studia powinny być dostępne dla każdej osoby, która ma chęć rozwijania się, uczenia i poznawania świata – mówiła prof. Agata Starosta. I podkreślała, że problemem jest brak trwałych mechanizmów finansowania uczelni wyższych.

Zapytaliśmy MNiSW, jak próbuje pomóc uczelniom wyższym w Polsce. „Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ostatnich latach podejmowało szereg działań mających na celu zwiększanie nakładów na uczelnie i poprawę ich sytuacji finansowej, w tym poprzez podwyższanie subwencji, przyznawanie dodatkowych środków na wynagrodzenia, wsparcie szkół doktorskich, domów studenckich, rozwój potencjału ba-

dawczego, dostępność, cyberbezpieczeństwo oraz inwestycje w infrastrukturę akademicką. Warto podkreślić, że Minister stabilizuje system szkolnictwa wyższego i nauki poprzez dodatkowe finansowanie, ale nie przejmując wewnętrznej polityki budżetowej uczelni. Uczelnie publiczne prowadzą samodzielną gospodarkę finansową na podstawie planu rzeczowo-finansowego, zgodnie z przepisami o finansach publicznych (art. 408 ust. 1 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce). Ustawodawca przyznał im również samodzielną w zakresie przeznaczania środków subwencji (art. 407 ust. 2 ww. ustawy). Oznacza to, że decyzje dotyczące struktury przychodów i wydatków, w tym sposobu wykorzystania środków subwencji, należą do kompetencji uczelni” – czytamy w odpowiedzi ministerstwa.

Źródła problemów

Jak tłumaczy MNiSW, problemy finansowe wyższych uczelni mogą mieć „zróżnicowane źródła i zależą od indywidualnej sytuacji poszczególnych podmiotów, w tym od ich struktury organizacyjnej, zakresu prowadzonej działalności oraz modelu finansowania”.

„To kumulacja przeróżnych czynników, od rosnących kosztów funkcjonowania, w tym wynagrodzeń,

energii, utrzymania infrastruktury, aż po skutki inflacji. Znaczenie mają również uwarunkowania demograficzne, poziom wynagrodzeń na rynku pracy oraz możliwości pozyskiwania dodatkowych środków finansowych. W przypadku uczelni dysponujących rozbudowaną infrastrukturą, taką jak kampusy, laboratoria, biblioteki, domy studenckie i specjalistyczne zaplecze badawcze, występuje wyższy poziom kosztów stałych” – wskazuje MNiSW.

Zgadza się – nakłady na szkolnictwo wyższe to jedno, ale są też inne czynniki, które wpływają na fakt, że wiele uczelni wyższych ma kłopoty. Oprócz rosnących kosztów utrzymania całej uczelnianej infrastruktury i inflacji pojawia się problem demograficzny. Mamy coraz mniej młodych Polaków, a co za tym idzie, na polskich uczelniach od lat obserwowalny jest spadek liczby nowo przyjętych studentów. W przypadku

Studia to nie może być coś tylko dla wybrańców, dla osób, których rodziców stać na to, żeby wysłać ich na uczelnię wyższą

PROF. AGATA STAROSTA
Polska Akademia Nauk

uczelni publicznych w 2025 roku spadek wynosił 5,5 tysiąca osób w porównaniu do poprzedniego roku akademickiego. Na uczelniach niepublicznych było to ponad 7 tysięcy osób.

Większe powody do niepokoju uczelnie miały w roku 2024, kiedy liczba kandydatów na studia spadła aż o 15,6 tys. osób w przypadku uczelni prywatnych i o 31,9 tys., jeśli chodzi o uczelnie publiczne.

Do tego dochodzi zjawisko tzw. drop-outu, które przybiera niepokojące rozmiary. Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego przytoczyło raport, z którego wynika, że w ciągu zaledwie kilku lat z nauki zrezygnowało przeszło 1,3 miliona osób.

W raporcie wskazano dwie grupy przyczyn rezygnacji ze studiów: instytucjonalne oraz indywidualne.

„Do czynników instytucjonalnych zaliczono: niezadowolenie z programu i poziomu studiów, proporcji teorii do praktyki, mało elastycznego planu zajęć, integracji akademickiej i społecznej, poziomu kosztów, infrastruktury oraz organizacji i komunikacji na uczelni” – wskazuje MNiSW.

Są też inne powody porzucania studiów: brak zainteresowania wybranym kierunkiem, problemy zdrowotne, finansowe, praca zarobkowa, studiowanie na drugim kierunku oraz studiowanie poza miejscem zamieszkania, co wiąże się z dojazdami na uczelnię.

Ministerstwo zwraca również uwagę na skutki pandemii. Nagłe przejście na kształcenie zdalne i hybrydowe miało być dodatkowym obciążeniem zarówno dla uczelni, jak i dla studentów. Resort zauważa, że część szkół wyższych do dziś prowadzi część zajęć w tej formule.

Kolejna rzecz – koszty studiowania. Z raportu „Portfel studenta 2025” wynika, że średnie miesięczne wydatki studenta wynosiły w 2025 roku niemal 4 tys. zł. To o 50 proc. więcej niż w 2020 roku.

Tak, protestujący w maju na ulicach Warszawy mają rację: studia to dzisiaj luksus, na który nie wszystkim stać.

Coraz mniej obcokrajowców

Ale to nie wszystkie problemy uczelni wyższych. Przez lata umiędzynarodowienie było jednym z najważniejszych haseł polskiego szkolnictwa wyższego. Uczelnie otwierały kierunki w języku angielskim, rozwijały programy wymiany, budowały działy współpracy międzynarodowej i zabiegały o studentów z Ukrainy, Białorusi, Turcji, Azji czy Afryki. W wielu miastach zagraniczni studenci stali się stałą częścią akademickiej codzienności. Teraz ten trend wyraźnie słabnie.

Dane pokazują, że po latach wzrostu Polska traci część studentów z zagranicy, a jeszcze mocniej spada liczba nowych cudzoziemców rozpoczynających studia. Dla

uczelni to problem finansowy, organizacyjny i wizerunkowy. Dla miast akademickich także gospodarczy. Dla polskich studentów oznacza mniej kontaktu z międzynarodowym środowiskiem, językami, innymi doświadczeniami i kulturami.

Rok akademicki 2024/2025 był rekordowy. Według GUS w Polsce studiowało wtedy 108,6 tys. cudzoziemców, o 1,4 proc. więcej niż rok wcześniej. Najliczniejszą grupę stanowili studenci z Ukrainy – 47,5 tys., czyli 43,8 proc. wszystkich cudzoziemców. Dalej byli studenci z Białorusi – 12,2 tys. oraz z Turcji – 5,2 tys. Większość studentów zagranicznych (87,6 proc.) studiowała stacjonarnie. Blisko jedna trzecia wybrała uczelnie w województwie mazowieckim. Tyle że najnowsze dane pokazują już odwrócenie trendu. Jak podała „Rzeczpospolita”, w kończącym się roku akademickim 2025/2026 liczba studentów zagranicznych spadła o prawie 6,5 proc. – do niespełna 102 tys. Oznacza to zatrzymanie trwającego od kilkunastu lat wzrostu.

Najbardziej niepokojący jest nie tylko spadek ogólnej liczby cudzoziemców, ale malejący napływ nowych studentów. Raport „Studenci zagraniczni w Polsce 2025”, przygotowany przez Fundację Edukacyjną Perspektywy, pokazuje, że w roku akademickim 2022/2023 Polska przyjęła 38 413 nowych obcokrajowców na studia, w roku 2023/2024 było ich 36 257, a w roku 2024/2025 już tylko 32 421. To spadek o prawie 6 tys. osób w ciągu dwóch lat. Ten wskaźnik powinien najmocniej niepokoić uczelnie. Łączna liczba studentów zagranicznych może jeszcze przez pewien czas wyglądać dobrze, bo obejmuje osoby już studiujące na kolejnych latach. Jeśli jednak coraz mniej cudzoziemców zaczyna studia w Polsce, za chwilę spadek będzie widoczny mocniej.

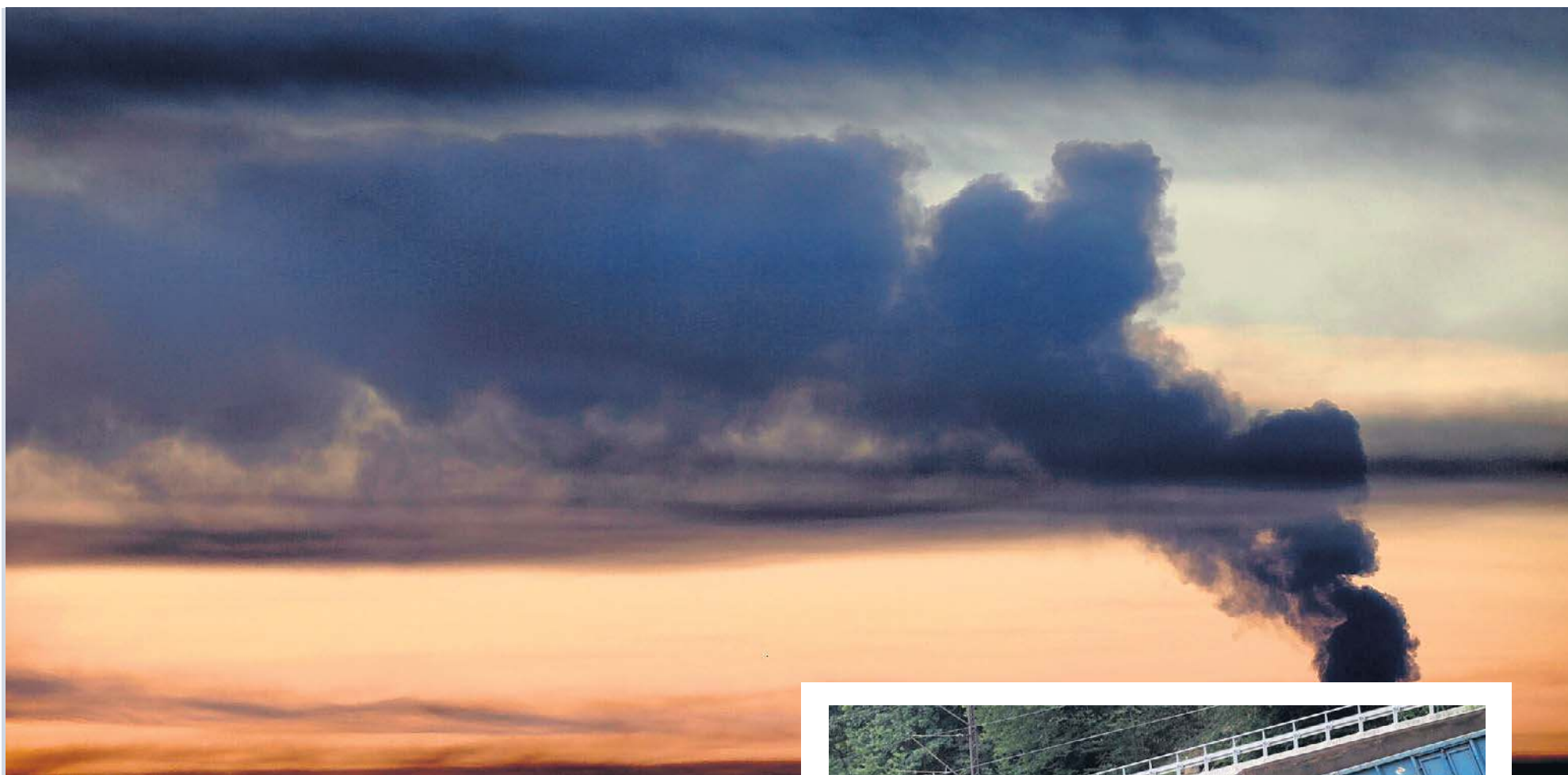
Dane mówią wprost, że „złote dekady” umiędzynarodowienia polskiego szkolnictwa wyższego właśnie się kończą. To mocne sformułowanie, ale uzasadnione. Polska nie przestaje być krajem akademickim atrakcyjnym dla cudzoziemców, lecz traci impet, który przez lata pozwalał uczelniom rozwijać ofertę międzynarodową.

To nie poprawi sytuacji szkolnictwa wyższego. Jak ją zmienić? Nie tylko pod kątem finansów, ale poziomu, bo trzeba pamiętać, że najlepsze polskie uczelnie załapują się do piątej setki najlepszych światowych uniwersytetów.

Tu potrzebny jest okrągły stół, przy którym usiądą fachowcy. Potrzeba jest merytoryczna dyskusja. Podczas protestów środowisk akademickich wciąż powtarzano jedno zdanie: nauka nie jest kosztem, który można odkładać na później – jest warunkiem rozwoju państwa.

Współpraca: Małgorzata Mieszczynska, Barbara Wesola, Katarzyna Mazur, PAP

STOPKLATKA

FOT. PAP/EPA/STRINGER

Czarny dym na fotografii to efekt ataku dronów ukraińskich na tereny wokół Moskwy. Kijów coraz częściej uderza daleko poza swoimi granicami. Właściwie żadna część Rosji nie jest bezpieczna. Natomiast na Ukrainie polityczna zawierucha. Wołodomyr Zełenski mianował nowego naczelnego dowódcę. Gen. Ołeksandra Syrskiego zastąpił gen. Mychajło Drapaty

FOT. PAP/GRZEGORZ MOMOT

Cztery dni trwało przywracanie ruchu na trasie między Wierchomlą a Piwniczną po tym, jak na tym odcinku wykoleił się pociąg towarowy. Przyczyny wykolejenia nie podano. Wiadomo jedynie, że skład był pusty, a część wagonów wpadła do rzeki Poprad. W wypadku nikt nie ucierpiał - za to my dzięki temu możemy oglądać zdjęcia niczym z filmu sensacyjnego

Monstrualny, niemal 20-metrowy hot dog pojawił się na nowojorskim Times Square. Właściwie na niego wrócił, bo ta rzeźba już gościła w tym miejscu dwa lata wcześniej. Dzieło sztuki (?) zaprojektowała dwójka artystów Jen Catron i Paul Outlaw. Będzie je można oglądać do 8 sierpnia. Dosłowna odpowiedź na krytykę konsumpcjonistycznego trybu życia

FOT. PAP/EPA/SARAH YENESE

Pierwsza decyzja nowego premiera Wielkiej Brytanii Andy'ego Burnhama dotyczyła autobusów miejskich. Szef rządu niemal od razu po nominacji w poniedziałek wprowadził maksymalną cenę biletu - za jeden przejazd nie więcej niż 2 funty

FOT. PAP/EPA/ANDY RAIN

ROZCZNIKA

W Warszawie postanie Mur Pamięci

Premier Donald Tusk zapowiedział, że w stolicy stanie Mur Pamięci „z wiecznym ogniem i nazwiskami każdej odnalezionnej i zidentyfikowanej ofiary wojen XX wieku w Ukrainie”

Adam Kielar

Premier podkreślił, że krwawa niedziela była apogeum zbrodni wołyńskiej, którą nazwał „ludobójstwem dokonanym przez ukraińskich nacjonalistów na Polakach i obywatelach polskich, innych narodowości”.

– Zamordowani nie mogą pozostać bezimienni, nie mogą zostać bez godnego pochówku. Pamięć o nich to nasz wspólny obowiązek wobec ich bliskich, wobec narodu i państwa polskiego. Dlatego jako premier polskiego rządu podjąłem skuteczne starania o wznowienie po latach poszukiwań i ekshumacji ofiar zbrodni wołyńskiej, a także innych naszych ofiar wojen XX wieku na Ukrainie, których ciała nie zostały wcześniej godnie pochowane w grobach – powiedział szef rządu w nagraniu opublikowanym na platformie X. Jak mówił Tusk, trzeba ocalić pamięć o każdej z nich z imienia i nazwiska. – Dlatego w Warszawie stanie Mur Pamięci z wiecznym ogniem i nazwiskami

Wicepremier Kosiniak-Kamysz był w Ołyce. Ukrainę reprezentował m.in. szef tamtejszego IPN Ołeksandr Ałfiorow

każdej odnalezionnej i zidentyfikowanej ofiary. Rzeczpospolita nie zapomni o żadnej z nich – podkreślił.

Prezydent na Podkarpaciu

Podczas uroczystości w Radrużu (woj. podkarpackie) prezydent Karol Nawrocki przypomniał słowa poety Zbigniewa Herberta, że „nie-

wiedza o zaginionych podważa realność świata”.

– Jesteśmy właśnie tutaj po to, aby realność i rzeczywistość współczesnego i przyszłego świata wybrzmiała. Bo nie zgadzamy się na to, aby zapomnieć o 120 tysiącach Polaków, cywilów, kobiet, dzieci, pomordowanych w brutalny sposób przez

ukraińskich nacjonalistów – mówił. Prezydent wskazał, że estetyka czerwono-czarnej flagi UPA nawiązywała do tego, co Niemcy nazywali ziemią i krwią. – Pod tą czerwono-czarną flagą, której nie chcemy widzieć w Polsce – i zrobię wszystko żeby nie było jej w Polsce. Wierzę, że polski parlament przyjmie ustawę, bo to flaga Blut und Boden. To mówiła ta flaga i w niej zamknęła się i zamyka dziś cała ideologia ukraińskiego nacjonalisty, który mordował polskie kobiety i dzieci – powiedział, nawiązując do prezydenckiego projektu nowelizacji ustaw o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu oraz Kodeksu karnego. Prezydent przypomniał, że wśród ofiar ukraińskich nacjonalistów byli również sprawiedliwi Ukraińcy. Podkreślił też, że Polacy nie oskarżają „całego narodu ukraińskiego, lecz banderowską ideologię, tych którzy mordowali i przywołują czerwono-czarne barwy w XXI wieku”.

Władysław Kosiniak-Kamysz w Ołyce

Podczas uroczystości w Ołyce z udziałem również przedstawicieli ukraińskich władz, wicepremier i szef MON Władysław Kosiniak-Kamysz powiedział, że obecni zgromadzili się tam po to, „żeby pamiętać i żeby też dać przestrożę, aby takie doświadczenie między narodem polskim a ukraińskim nigdy więcej nie miało miejsca”.

Ukrainę reprezentował pierwszy wiceminister kultury Iwan Werbycki i szef tamtejszego Instytutu Pamięci Narodowej Ołeksandr Ałfiorow.

Zwracając się do przedstawicieli strony ukraińskiej, wicepremier Kosiniak-Kamysz podkreślił, że przybywa na Wołyń ze znakiem pokoju, jak do przyjaciół, wśród których – zaznaczył – mówi się szczerze. Przekonywał, że po drugiej stronie „musi być zrozumienie”, które jest „tak ważne dzisiaj dla Polski”. Podkreślił, że nie można wpaść w śmiertelną spiralę nienawiści. PAP

REKLAMA

0011556441

Twój Czas na zdrowie

- Zakwaterowanie
- 3 posiłki dziennie w formie bufetu szwedzkiego
- Konsultacja lekarska
- 4 zabiegi dziennie (oprócz niedziel i dni świątecznych)
- 90 min. dziennie w Strefie Relaksu (sauna, jacuzzi, grota solna, siłownia)
- Voucher do Integracja Cafe

52 35 63 101, 52 35 63 100, 52 35 63 320
 medicalspa@solanki.pl, recepcja@solanki.pl
 www.solanki.pl

KULINARNE WYZWANIE

144 kilogramy pyszności, czyli nowy rekord Polski na największe carpaccio

Przepyszne, kolorowe i pachnące tak, że czuć je było z daleka. Ale przede wszystkim gigantyczne! Takie było carpaccio, które powstało w minioną niedzielę na białostockim Rynku Kościuszki. I przyczyniło się do pobicia rekordu Polski na największe carpaccio z buraków i sera korycińskiego

Urszula Śleszyńska

– Carpaccio było przepyszne, najlepsze, jakie jadłam w życiu – zapewniała Natalia Szuflewska z Biura Rekordów Polski. – Gratuluję wszystkim, którzy przyłożyli się do powstania tego imponującego dania. Z ogromną przyjemnością chciałabym ogłosić, że ustanowiony został nowy wynik rekordu Polski na największe carpaccio w Polsce. Isą to 144 kilogramy!

Tym samym pobity został poprzedni rekord, ustanowiony 10 lat temu, 17 września 2016 r. Przygotowane wtedy carpaccio ważyło 98 kilogramów i 837 gramów. Tegoroczne wydarzenie stało się symbolicznym powrotem do idei zapoczątkowanej przez białostoczanę Dominikę Czarnecką.

– Pamiętam, jak kilkanaście lat temu oglądałam wiadomości, w których została przekazana informacja dotycząca pobicia rekordu Guinnessa na największą lokalną włoską potrawę. I przyznam, że to była bezpośrednia inspiracja do tego, żeby stworzyć takie danie, ale z użyciem podlaskich produktów – wspomina Dominika Czarnecka, pomysłodawczyni i jedna z organizatorek wydarzenia. – Chciałam wymyślić taką potrawę, która będzie promowała naszą lokalną gastronomię, lokalnych producentów oraz naszą kuchnię, która jest absolutnie wyjątkowa. Stąd pojawił się ser koryciński. Stwierdziłszy, że jubileusz jest najlepszą okazją do tego, żeby podjąć próbę pobicia wcześniej ustanowionego rekordu. To się fantastycznie zbiegło w czasie z organizacją I Festiwalu Produktów Lokalnych. Co więcej, produkty, które są wykorzystane do tego carpaccia, pochodzą właśnie od lokalnych dostawców.

W niedzielę do przygotowania carpaccio potrzebne było 111 kg buraków, 30 kg sera korycińskiego, około 20 litrów sosu winegret, prawie 10 kg orzechów i 8 kg rukoli.

– Sos winegret też został przygotowany z produktów i przypraw, które pochodzą od lokalnych dostawców – podkreśla Czarnecka. – Chciałabym też zaznaczyć, że zależało nam nie tylko na wielkości tego dania, ale również na jego estetyce i odpowiednich walorach smakowych. Dlatego całe carpaccio zostało udekorowane rukolą i orzechami.

Ekipa przygotowująca carpaccio z certyfikatami rekordu Polski

Stół miał 30 metrów długości! Rekordowa była nie tylko waga składników, ale również stół, na którym danie było przygotowywane. Miał on około 30 metrów długości i 1,68 m szerokości. Gotowe carpaccio, zgodnie z regulaminem Biura Rekordów, zostało oficjalnie zważone, a następnie wszyscy zebrani na Rynku Kościuszki mieli okazję go spróbować. Potrawę zachwycali się zarówno mieszkańcy, jak i odwiedzający Pod-

lasie turyści. Wszyscy podchodzili do stołu z uśmiechem na twarzy, dopypywali, na jakim etapie są prace, a także o dokładny przepis. Ale ten pozostał sekretem szefa kuchni Dworu Czarneckiego, który – wraz z ekipą – przygotowywał potrawę.

Carpaccio rozdawał minister rolnictwa

Carpaccio zaczęto przygotowywać na rynku w samo południe, dokład-

nie o godz. 12. Cały proces układania i ozdabiania potrawy (składniki zostały wcześniej przygotowane) trwał ponad 3 godziny. Stół został odpowiednio zabezpieczony pod kątem sanitarnym – na blatach znalazła się specjalna folia spożywcza, na której układano carpaccio. Następnie było ono przekładane na tace i wazony, a dopiero później trafiało do degustacji. Wśród osób częstujących tą potrawą mieszkańców znalazł się m.in. minister rolnictwa Stefan Krajewski.

Czerwone buraki gotowane, a żółte marynowane

Anna Nowik, pracownica Dworu Czarneckiego i Restauracji Forma 54, która brała udział w przygotowywaniu carpaccio, podkreśla, że najtrudniejsza była organizacja pracy przy tak dużym daniu.

– Ale fajne było to, że tyle osób się w to zaangażowało. No i że mamy swój regionalny produkt i możemy go pokazać, pochwalić się nim – dodaje z uśmiechem.

A jak wyglądała praca przy tej potrawie od kuchni?

– Na początku w Dworze Czarneckiego ugotowaliśmy i pokroiliśmy buraki. A już na miejscu, czyli na Rynku

Kościuszki, wszystko rozkładaliśmy. Mamy wolontariuszy, którzy nam bardzo pomagali – opowiada Anna Nowik. – Rozłożyliśmy buraki, polaliśmy je sosem, posypaliśmy serem korycińskim, a później orzechami w miodzie i rukolą. Myślę, że najtrudniejsze w zrobieniu carpaccio jest dobranie odpowiednich proporcji składników. Tak, żeby wszystko razem ładnie balansowało smak. Może się wydawać, że przy takiej ilości wszystkiego było ciężko, ale mamy już doświadczenie. Są ludzie, którzy pracowali przy poprzednim rekordzie, więc wiedzieli, jak to dobrze zrobić.

Potrawie koloru dodały też żółte buraki, które zostały wkomponowane między czerwone. Żółte – w przeciwieństwie do czerwonych – nie były wcześniej gotowane, tylko marynowane w zalewie miodowej.

– Pierwszy raz organizujemy takie wydarzenie jako Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego. Cieszy mnie to, że mieszkańcy województwa podlaskiego, jak i turyści, doceniają produkty lokalne – dodaje Magdalena Tymińska, dyrektor Podlaskiego Centrum Produktu Lokalnego, organizatora I Festiwalu Produktów Lokalnych, w ramach którego odbywało się bicie rekordu. – Wcześniej nigdy nie robiłam carpaccio. Ale pomyśl, jaki pani Dominika z Dworu Czarneckiego nam podsunęła, spodobał się zarówno mi, jak i marszałkowi Bogdanowi Dyjukowi. Dlatego postanowiliśmy włączyć się w bicie rekordu. Układałam dzisiaj buraki i było to ciekawe doświadczenie. Wszyscy uważają, że carpaccio jest daniem dwuskładnikowym, czyli mało wymagającym, a to nieprawda. Trzeba poświęcić dużo więcej czasu, żeby wydobyć smak z buraków i sera korycińskiego. Jak to zrobić? Liczy się tutaj przede wszystkim cierpliwość. Oczywiście słuchaliśmy osób, które się na tym znają. Mieliśmy też obok panią Dominikę, która nas instruowała, co i jak mamy robić. Wielu ludzi podchodziło i pytało, co to jest to żółte warzywo. A to był burak! I chyba to najbardziej wszystkich dziwiło, że na Podlasiu są żółte buraki.

Wielu uczestnikom akcji bicie rekordu tak się to spodobało, że pojawił się kolejny pomysł – żeby na Boże Narodzenie pobić rekord w najdłuższym makowcu!

STREFA BIZNESU

Moskwik: W Polsce przyspiesza nieoficjalny obrót papierosami

– W tym momencie Polska jest krajem tranzytowym, natomiast jeżeli cena za paczkę będzie u nas rosła po nagłych, skokowych podwyżkach, możemy przestać być krajem tranzytowym – ostrzega analityk gospodarczy Kamil Moskwik

Dorota Mariańska

Jeszcze niedawno na ulicach spotykaliśmy osoby powtarzające jak mantrę „papierosy bez akcyzy, papierosy bez akcyzy”. Wydaje się, że to coraz rzadszy widok. Czy to m.in. może wskazywać, że w przypadku tytoniu mamy do czynienia z kurczeniem się szarej strefy?

Nic bardziej mylnego. My o szarej strefie myślimy jeszcze trochę stereotypowo. Kojarzy nam się ona z bazarem i handlem na targowisku. Tymczasem szara strefa w dużej części przeniosła się do sieci, do świata online. Doświadczenia rynkowe, jakie mamy, pokazują, że wzrost cen wyrobów tytoniowych powyżej pewnego poziomu, skłania konsumentów do większych zakupów w szarej strefie. W pewnym momencie cena na legalnym rynku staje się dla nich nieakceptowalna. Struktura ceny paczki jest taka, że około 80-82 proc. stanowią kwestie związane z akcyzą i VAT-em. Konsekwencją takiej struktury jest powstanie dużej przestrzeni w nielegalnym rynku. Na rynku legalnym średnia cena paczki papierosów to około 25 zł. Na rynku nielegalnym paczkę można kupić nawet 60 proc. taniej, co jest oczywiście znacznie bardziej atrakcyjne dla konsumenta. Polska od wielu lat prowadzi sukcesywną politykę podnoszenia akcyzy na wyroby tytoniowe, co przykładają się na systematyczny wzrost cen papierosów. W ujęciu europejskim są one jednymi z tańszych. Ale, patrząc przez pryzmat PKB per capita, czyli w odniesieniu do zarobków, proporcja się zmniejsza i wraz z każdą kolejną podwyżką akcyzy rośnie ryzyko, że część palaczy nie będzie rzucać palenia, ale zacznie szukać tańszej alternatywy. Jest w ekonomii coś takiego jak Krzywa Laffera. To taka stawka podatkowa, powyżej której dalsze jej podnoszenie zmniejsza, a nie zwiększa dochody budżetu. I właśnie na rynku tytoniowym, ale też alkoholowym, jest taka zależność, że konsumenci nie rezygnują z palenia, picia alkoholu, lecz szukają tańszego substytutu. I tym substytutem często są nielegalne produkty z czarnego rynku. Raczej nie przekłada się to na absencję, po prostu generuje szarą strefę. Osoba

Moskwik: Jeszcze w 2023 r. Polska była wskazywana jako przykład kraju, który skutecznie ograniczył nielegalny handel papierosami

uzależniona z dnia na dzień nie przestanie palić czy pić alkoholu, tylko będzie szukała takiej alternatywy, na którą będzie ją stać.

Szara strefa tytoniowa może się rozrosnąć?

Warto cofnąć się o krok. Jeszcze w 2023 r. Polska była wskazywana jako przykład kraju, który skutecznie ograniczył nielegalny handel papierosami - udział wyrobów pochodzących z nielegalnych źródeł wynosił około 4-5 proc. rynku. Był to jeden z najlepszych wyników w Unii Europejskiej, osiągnięty dzięki wieloletniej, względnie stabilnej polityce akcyzowej oraz skutecznemu uszczelnieniu granic. Dziś obserwujemy odwrócenie tego trendu. Polska wraca do punktu, który wydawał się już dawno zamknięty, a najnowsze dane pokazują, że proces ten zbiegł się w czasie ze skokowymi podwyżkami akcyzy na papierosy i inne wyroby nikotynowe. Jak wynika z badania Empty Pact Survey Instytutu Alamers i danych za czwarty kwartał 2025 r., mamy do czynienia z istotnym przyspieszeniem nielegalnego obrotu papierosami w Polsce, ponieważ udział produktów, od których w ogóle nie odprowadzono polskiej akcyzy, wzrósł do około 7,5 proc. wobec 6,6 proc. w trzecim kwartale, osiągając wyraźnie wyższy poziom niż w poprzednich latach.

W jaki sposób zostało to ustalone?

Empty Pact Survey opiera się na fizycznym zbieraniu pustych paczek papierosów z ulic, chodników i publicznych śmietników w danym mieście, a następnie sprawdzaniu,

czy paczka pochodzi z legalnego, opodatkowanego obrotu. To wskaźnik, który pokazuje szarą strefę na poziomie ulicy. W Radomiu spoza legalnego systemu dystrybucji pochodziła co piąta zbadana paczka, w Bogatyni niemal co piąta, a we Wrocławiu co ósma. Szczególnie niepokojący według tego badania jest segment podróbek, ponieważ ich udział osiągnął prawie 4 proc., co oznacza wzrost na poziomie 130 proc. w ciągu zaledwie trzech kwartałów. To dane, które potwierdzają, że w Polsce mogą działać na skalę przemysłową zorganizowane grupy przestępcze. Trzeba też pamiętać, że tak zwana mapa akcyzowa zakłada dalsze podwyżki aż do 2027 r. W efekcie ceny papierosów w latach 2023-2027 mają wzrosnąć łącznie o ponad 60 proc., a więc znacznie szybciej niż inflacja i dochody konsumentów. W takich warunkach rośnie opłacalność przemytu i nielegalnej produkcji. Różnica cenowa między legalną paczką a papierosami z czarnego rynku staje się na tyle duża, że dla części konsumentów ryzyko przestaje być barierą. Zjawisko to jest szczególnie widoczne w regionach wschodnich, gdzie dostępność nielegalnych wyrobów, głównie z kontrabandy jest największa, ale coraz częściej dotyczy również dużych aglomeracji, w tym Warszawy.

Może być to skala przemysłowa?

Ministerstwo Finansów w 2024 r. wykryło w Polsce około 36 wytwórni papierosów. W 2025 było to 47, a w obecnym takich miejsc było już 18, czyli de facto rośnie też liczba papierosów przejmowanych z tych fa-

bryk. W przeszłości było to 59 milionów sztuk, w 2025 to 66 milionów sztuk, a do połowy maja tego roku ponad 87 milionów sztuk, czyli dużo więcej do połowy tego roku niż w całym poprzednim. Te wzrosty przebiegają nielegalnych papierosów są oczywiście skorelowane z podwyżkami akcyzy. Jednocześnie Europol podał, że koszt uruchomienia podziemnej fabryki szacuje się od około 2,5 do 3 mln euro, ale potencjalne przychody, które ta fabryka może generować, sięgają około 625 tys. euro tygodniowo, co daje zwrot uruchomienia takiej fabryki w około miesiąc.

Przemysł cały czas odbywa się ze Wschodu na Zachód?

Najwyższe ceny papierosów odnotowuje się na rynkach Europy Zachodniej, czyli w Wielkiej Brytanii, gdzie paczka kosztuje prawie 18 euro, Irlandii, gdzie jest podobny przedział, a we Francji około 11-12 euro. Natomiast na Ukrainie jesteśmy w stanie kupić taką paczkę za 2,3 euro, w Białorusi nawet za 1,6 euro. Czyli jest to prawie 10 razy mniej niż w najdroższych krajach europejskich. Głównym źródłem zagranicznego, nieopodatkowanego towaru pozostaje Białoruś. Marki „MINSK” i „NZ” z Grodzieńskiej Fabryki Tytoniu odpowiadają łącznie za około 1,1 proc. rynku, niezależnie od kanału, którym do nas trafiają. W tym momencie Polska jest krajem tranzytowym, bo bardziej opłaca się sprzedawać papierosy w Wielkiej Brytanii czy Francji, natomiast jeżeli cena za paczkę będzie u nas rosła po nagłych, skokowych podwyżkach, możemy przestać być krajem tranzytowym, a stać się docelowym rynkiem.

Jak zatem powinna wyglądać mądra polityka akcyzowa?

Przed wszystkim rynek nie może być zaskakiwany nagłymi regulacjami. Trzeba mu pozwolić dostosować produkcję. Skokowe wzrosty akcyzy to uniemożliwiają. W takich sytuacjach producenci przenoszą koszty na konsumentów. Potrzebujemy też działań, które uszczelniają rynek. Niezbędne są większe kontrole straży granicznej, ale też służb skarbowych. Warto przytoczyć przykład Rumunii, gdzie udział nielegalnych papierosów w rynku tytoniowym od 2014

do 2024 roku spadł z 16 do 6 proc. Rumunia zrobiła to łącząc w przewidywalny sposób kwestie akcyzowe z inwestycjami w służby graniczne i celne, które były w stanie wyłapywać przemytników. Z drugiej strony mamy Francję, która w latach 2014-2024 agresywnie podnosiła akcyzę, wskutek czego ceny legalnych papierosów wzrosły nawet do 60 proc., a za około 43 punkty procentowe odpowiadały podwyżki akcyzy. W konsekwencji 38 proc. wszystkich papierosów, które były spalane we Francji pochodziło z nielegalnego rynku. Podobny mechanizm widać w Wielkiej Brytanii, gdzie seria agresywnych podwyżek akcyzy w latach 2021-2024 doprowadziła do załamania legalnej sprzedaży papierosów - spadła ona aż o 44 proc. przy relatywnie niewielkim, około 5-procentowym spadku liczby palących. W tym miejscu wszedł gigantyczny wzrost sprzedaży tytoniu z przemytu. Ten przykład pokazuje, że restrykcyjna polityka akcyzowa także w innych krajach przynosi efekt odwrotny do zamierzonego. Wniosek jest jeden. Dalsze utrzymywanie obecnego tempa podwyżek grozi osłabieniem całego legalnego sektora tytoniowego, bez proporcjonalnych korzyści fiskalnych. Kluczowe znaczenie ma przewidywalność i umiarkowanie polityki podatkowej oraz równoległe wzmacnianie egzekucji prawa.

FOT. MATPRAS

CV

Kamil Moskwik

Analityk gospodarczy, posiada ponad 10 lat doświadczenia w realizacji i kierowaniu projektami doradczymi. Specjalizuje się w modelowaniu matematycznym, analizie biznesowej oraz doradztwie strategicznym.

LATO, LATO

„Na kolonii życie płynie, jak choremu po rycynie”, czyli jak dzieci spędzały czas na koloniach letnich w PRL

Kto pamięta kolonijne apele, śluby, dyskoteki czy podchody? W czasach PRL-u kolonie były najpopularniejszą formą wypoczynku dzieci. Organizowały je szkoły i zakłady pracy, z których wiele miało własne ośrodki kolonijne. Finansowanie wypoczynku również spoczywało głównie na zakładach pracy, a turnus trwał trzy tygodnie.

Anna Groncewska

Marian Lichtman, jeden z członków zespołu „Trubadury”, miał 10 lat, gdy pojechał na kolonie do Dziwnowa. Pan Marian śmieje się, że właśnie na kolonii w Dziwnowie rozpoczęła się jego kariera muzyczna. Przy ognisku śpiewał piosenkę swojej idolkę Nataszy Zylskiej.

- Na kolonii debiutowałem więc jako perkusista! - śmieje się Marian Lichtman i przyznaje, że bardzo lubił jeździć na kolonie.

Zwykle wyjeżdżał nad morze lub w jego okolicę. Podczas kolonii w Pleniewie koło Gdańska odwiedził go gość z zagranicy. Przyjechał razem

z przedstawicielami Towarzystwa Przyjaciół Żydów. Zobaczył śpiewającego Mariana. Tak mu się spodobał, że potem przysłał mu gitarę.

- O takiej gitarze marzyli pewnie gitarzyści z polskich zespołów big-beatowych! - dodaje jeden z „Trubadurów”.

Pamięta też, że reprezentował kolonie w Pleniewie na międzykolonijnych zawodach, które zorganizowano w Pelplinie. Na koloniach przeżywał też swe pierwsze miłości. Poznawał dziewczyny ze Świdnicy, Wałbrzycha.

Kolonie zamiast rymsztoków

Pierwsze kolonie letnie dla dzieci i młodzieży na zie-

miach polskich zorganizowano już w 1882 roku. Ten wyjazd kolonijny przygotowało założone przez dr. Stanisława Markiewicza Towarzystwo Kolonii Letnich. Wyjechały na nie dzieci biedoty warszawskiej. Na takich koloniach wychowawcą, a w zasadzie „dozorcą” kolonijnym był na początku XX wieku Janusz Korczak. W okresie międzywojennym na koloniach wypoczywało po 300 - 400 tysięcy dzieci. Organizowały je głównie różne stowarzyszenia. Nie tylko kolonie, ale też półkolonie. Na przykład w połowie lat trzydziestych minionego wieku wydział szkolnictwa i zarządu miejskiego w Łodzi przygotował półkolo-

FOT. ANNA GRONCEWSKA

Obowiązkowym punktem kolonii były piesze wycieczki

nie dla 4 tysięcy dzieci. Na taki rodzaj wypoczynku kwalifikował lekarz, którzy musiał stwierdzić, że dziecko wymaga staranniejszego odży-

wiania, odpowiedniej opieki i letniego wypoczynku. Zwykle więc na taki przydział mogli liczyć najmłodsi z ubogich rodzin. Ten wypoczynek finansowała w dużej mierze Ubezpieczalnia, czyli odpowiednik NFZ.

Zaraz po zakończeniu niemieckiej okupacji dzieci z Łodzi znów zaczęły jeździć na kolonie. Oczywiście nie zapomniano podkreślić, że przed wojną jeździli tam tylko bogaci łodzianie. Biedne dzieci z Bałut lato spędzały bawiąc się przyulicznych rymsztokach lub w kamiennych podwórkach.

- Łódzcy bogacze na letnie wywczasy wybrali co piękniejsze letniska - zauważał „Dziennik Łódzki” z 1946 roku. - Pobudowali tam wille, otoczyli je ogrodami. Kupili sobie monopol na słońce, powietrze i zdrowie!

W Wiśniowej Górze dzieci jedzą tyle, ile chcą

Jedną z takich miejscowości była podłódzka Wiśniowa Góra. Tam kolonie dla dzieci swych pracowników urządziła zaraz po wojnie fabryka Scheiblera i Grohmana, która niedługo potem została Zakładami im. Obrońców Pokoju. Z dumą zapowiadano, że w ośrodku w Wiśniowej Górze przez lipiec i sierpień wypoczywać będzie pół tysiąca dziewcząt i chłopców.

Ośrodek w Wiśniowej Górze składał się z 42 domów.

- Dzielne wyżywienie dziecka składa się z pięciu posiłków, bardzo obfitych. Co-

dziennie na obiad jest mięso, a na podwieczorek często wędlina. Dzieciom nie brakuje też owoców. Kolonijna kuchnia dostaje codziennie pełny udój od dwóch krów będących własnością fabryki. Dzieci jedzą tyle, ile chcą. Kuchnia wydaje bardzo wiele „dokładek”. Pełen koszt kolonii ponosi fabryka - zauważał „Dziennik Łódzki”.

Zaznaczano, że każde dziecko miało własne, nowe łóżko z czystą pościelą. Nie brakowało wychowawczyń. A kontrolę nad koloniami sprawowało kilka matek, które zamieszkały w ośrodku.

Zaraz po wojnie dzieci wyjeżdżały też na zakładowe kolonie do Kolumny, Tuszyn - Lasu czy Przygłowa. Rodzice kolonistów, którzy wypoczywali w Kolumnie, wystosowali skargę do ministerstwa oświaty. Skarzyli się, że ich dzieci chodzą głodne... Reporter „Dziennika Łódzkiego” pojechał na miejsce, by sprawdzić jak wygląda sprawa. Stwierdził, że jedzenia nie brakuje, a dzieci są zadowolone.

- Na porannym apelu melduje się 320 dzieciaków, po jego zakończeniu idą na śniadanie - opisywał. - Na stołach piętrzą się góry kanapek. Dusza się raduje, gdy widzi się, że „szkraby” pałaszują ogromne ilości chleba.

Nocne alarmy w Grotnikach

58-letnia Marzena Mrowińska, nauczycielka z Łodzi, przez całą podstawówkę, co roku jeździła na kolonie.

- Jeszcze dziś pamiętam te nocne alarmy! - wspomina Marzena. - Nie wiem czy miały być atrakcją dla kolonistów, czy też trzeba było je robić, by ćwiczyć zachowanie dzieci. W środku nocy, a tak naprawdę gdzieś koło 23.00, rozlegał się dzwonek. Wszyscy wychodzili na dwór, a potem szliśmy do lasu. Tam śpiewaliśmy piosenki, trochę się bawiliśmy i wracaliśmy do ośrodka. Na początku byliśmy przerażeni, ale z każdą minutą ten alarm coraz bardziej się nam podobał.

REKLAMA

0011558002

Dyrektor Oddziału Regionalnego Agencji Mienia Wojskowego w Szczecinie

informuje, że ogłosił: pierwsze ustne przetargi nieograniczone na sprzedaż lokali mieszkalnych nr 13, 16, 18, 24 położonych w Mirosławcu Górnym przy ul. Lotnictwa Polskiego 5 (dz. nr 50/47 o pow. 0,1095 ha, KW nr KO1W/00027977/8)

Lp.	Adres lokalu	1) pow. użytkowa lokalu 2) udział we współwłasności 3) pow. pom. przynależnego	Termin przetargu /godzina	Cena wywoławcza netto lokalu	Wysokość wadium/termin wniesienia	Usytuowanie lokalu w budynku, struktura
1.	Mirosławiec Górny ul. Lotnictwa Polskiego 5/13	1) 63,26 m ² 2) 563/10000 3) 10,92 m ² (2 piwnice, każda o pow. 5,46 m ²)	2.09.2026 r. godz. 11.00	117.000,00 zł	23.000,00 zł do dnia 27.08.2026 r.	I piętro 3 pokoje, kuchnia, łazienka z w.c., przedpokój
2.	Mirosławiec Górny ul. Lotnictwa Polskiego 5/16	1) 63,26 m ² 2) 564/10000 3) 10,96 m ² (2 piwnice, każda o pow. 5,48 m ²)	2.09.2026 r. godz. 12.00	108.500,00 zł	21.000,00 zł do dnia 27.08.2026 r.	II piętro 3 pokoje, kuchnia, łazienka z w.c., przedpokój
3.	Mirosławiec Górny ul. Lotnictwa Polskiego 5/18	1) 66,62 m ² 2) 547/10000 3) 5,38m ² (piwnica)	3.09.2026 r. godz. 11.00	114.000,00 zł	22.000,00 zł do dnia 28.08.2026 r.	II piętro 3 pokoje, kuchnia, łazienka z w.c., przedpokój
4.	Mirosławiec Górny ul. Lotnictwa Polskiego 5/24	1) 67,09 m ² 2) 568/10000 3) 7,65m ² (piwnica)	3.09.2026 r. godz. 12.00	124.000,00 zł	24.000,00 zł do dnia 28.08.2026 r.	I piętro 3 pokoje, kuchnia, łazienka z w.c., przedpokój

Przetargi odbędą się w budynku Oddziału Regionalnego Agencji Mienia Wojskowego w Szczecinie, przy ul. Księcia Sambora 4, w sali nr 13.

Warunkiem udziału w przetargu jest wniesienie wadium w wysokości podanej w tabeli przelewem na rachunek bankowy Oddziału Regionalnego Agencji Mienia Wojskowego w Szczecinie nr 91 1130 1176 0022 2114 1520 0010 w Banku Gospodarstwa Krajowego w nieprzekraczalnym terminie wskazanym w tabeli z dopiskiem: „Przetarg na sprzedaż lokalu mieszkalnego położonego w Mirosławcu Górnym przy ul. Lotnictwa Polskiego 5/.....”. Za osoby wnoszące wadium na przetarg uznaje się właściciela rachunku bankowego, z którego dokonano wpłaty lub osobę/osoby wskazane jako wpłacający w tytule wpłaty wadium.

W dowodzie wpłaty wadium powinna zatem być wskazana osoba / osoby zamierzające nabyć nieruchomości.

Organizator zastrzega, że przysługuje mu prawo do odwołania przetargu z ważnych powodów.

Informacje - Oddział Regionalny Agencji Mienia Wojskowego w Szczecinie, tel. 91 447 20 31.

Ogłędzin lokali mieszkalnych można dokonać po wcześniejszym telefonicznym uzgodnieniu terminu z pracownikiem AMW Towarzystwa Budownictwa Społecznego „KWATERA” Sp. z o.o. pod numerem telefonu: 797 345 715 w poniedziałki w godzinach 10:00 - 18:00, od wtorku do piątku w godzinach od 8:00 - 15:00.

Umówienie spotkania celem okazania lokali jest możliwe również drogą e-mailową poprzez zgłoszenie na adres zachodniopomorski@amwkwatery.pl.

Pełna treść ogłoszeń została wywieszona na tablicy ogłoszeń Oddziału Regionalnego Agencji Mienia Wojskowego w Szczecinie, przy ul. Potulickiej 2 / ul. Księcia Sambora 4, i opublikowana na stronie internetowej www.amw.com.pl i w Biuletynie Informacji Publicznej.

Oddział Regionalny w Szczecinie
ul. Potulicka 2, 70-952 Szczecin, skr. poczt. 1100
Sekretariat: tel. 91 447 20 00 • Kancelaria: tel. 91 447 21 10, faks 91 447 20 01
e-mail: szczecin@amw.com.pl • www.amw.com.pl

Marzena zapamiętała również kolonijne konkursy czystości. Na korytarzu wisiał plakat, na którym zapisywano punkty, które każdego dnia otrzymywała każda sala, grupa.

Pierwsze wino w Inowłodzu

Wojciech Przybyłowicz, łódzki ekonomista, w połowie lat 70. pojechał na kolonie do Inowłodza koło Spały.

- Mieszkaliśmy wtedy w szkole w Inowłodzu - wspomina Wojtek. - W dużych, lekcyjnych salach, w których rozłożono łóżka. Nie zapomniałem nocnych pochodów. Nawet gdy byłem chłopakiem, nie należałem do strachliwych, ale wtedy gdy przechodziliśmy przecmentarz koło grobów, to ciarki przechodziły mi po plecach.

Te kolonie Wojtek zapamięta jeszcze z jednego powodu - złamał rękę. Do domu wrócił więc z gipsem.

- W tym Inowłodzu zresztą sporo się działo! - wspomina. - Razem ze mną w sali spało takich trzech chłopaków. Zbyszczek był w moim wieku, miał 11 lat. Paweł i Jacek byli od nas

z dwa - trzy lata starsi. Kiedyś zaczęli mnie namawiać, bym poszedł z nimi do sklepu. Kazali mi stać przed nim i patrzeć czy nikt nie idzie. Oni w trójkę weszli do środka. Pochwili wyszli i zaczęli uciekać. Nie wiedziałem co zrobili. Kiedy ukryliśmy się za murem szkoły, przyznali się, że ukradli wino i... ciasto. Nie chciałem jednak próbować tego wina. Kradzież zauważyła sklepowa i zawiadomiła kierowniczkę kolonii. Wezwano rodziców, groziło nam wyrzucenie z kolonii. W końcu udało się przebłagać kierowniczkę, byśmy zostali. Musiałem dołożyć się, by zapłacić za to kradzione wino i ciasto. Do szkoły wysłano listy z informacją o tym co wydarzyło się na kolonii. Do mojej szkoły też...

Zamienili brata

Ślawek, nauczyciel z Częstochowy, pamięta jak miał wyjechać na kolonie z cztery lata młodszym bratem Pawłem.

- On jechał pierwszy raz na kolonie i miałem się nim opiekować - opowiada. - Rodzice w zakładzie pracy bardzo prosili, byśmy pojechali do tego samego ośrodka kolonijnego.

Ja pojechałem do Gdyni, Paweł znalazł się w Kozubniku w Belskidach. Zamiast niego ze mną pojechał kolega o tym samym nazwisku co ja, który nie miał nic wspólnego z moim bratem.

Radziecki hymn w Rydzynkach

Katarzyna Nowacka pracuje dziś w jednym z banków, wiele lat jeździła na kolonie w jedno miejsce - do Rydzyn, niedaleko Tuszyna. Tam swój ośrodek kolonijny miały Łódzkie Zakłady Przemysłu Skórzanego „Skogar”. Pamięta, że każdy dzień zaczynał się apelem. Poszczególne kolonijne grupy, a w zasadzie jej przedstawiciele, wciągali na maszt biało-czerwoną - flagę. Grupowi zdawali raport kierownicze kolonii... Wieczorem tę flagę opuszczano.

- I śpiewaliśmy hymn! - opowiada Katarzyna Nowacka. - Pamiętam słowa: „Dzień błękitny żegluj po niebie, idzie słońce drogą swą, twoja ziemia chce liczyć na ciebie, przecież roślesz razem z nią”.

Na koloniach w Rydzynkach byli też goście z zagranicy. Przez kilka lat wypoczywali tam młodzi Czesi, Niemcy

z NRD. Raz przyjechali nawet Rosjanie, a dokładnie orkiestra dęta z Iwanowa. W swojej ojczyźnie wygrali konkurs dla najlepszej orkiestry i w nagrodę wysłano ich do Polsk. W orkiestrze grały 9 - 10-letnie dzieci, ale i 19-letni chłopcy.

- Na codziennym apelu Polacy śpiewali „Dzień błękitny żegluj po niebie”, Czesi piosenkę o owieczce, a Rosjanie odgrywali swój hymn narodowy - opowiada Kasia. - Wiele czasu poświęcali na ćwiczenia. Wychodzili poza teren kolonii i maszerowali po okolicy, grając różne marsze.

Zaginął Andriej!

Katarzyna zapamiętała jeszcze jedną historię związaną z Rosjanami. Kiedyś zorganizowano nocne podchody. Oprócz Polaków i Rosjan brali w nich udział też Czesi. Poszli na nie starsi koloniści, którzy podzielili się na dwie grupy. W jednej był Andriej, przystojny 19-latek z Iwanowa. Kasia nie ukrywa, że bardzo się jej podobał. Ona miała wtedy 13 lat, więc on specjalnie nie zwracał na nią uwagi.

- Wyszliśmy z ośrodka kolonijnego po godzinie 21, była

to druga połowa lipca, więc już robiło się ciemno - wspomina Katarzyna. - Ja byłam w grupie, która miała poszukiwać tych, którzy się chowają. Po jakimś czasie, było już po północy, odnaleźliśmy ich. Od razu zaczęli pytać czy jest z nami Andriej... Ale Andreja nie było. Okazało się, że zapomnieliśmy taśmy do znaczenia drogi, więc Rosjanin wrócił po nią do ośrodka kolonijnego. Miał ich dogonić. Tak się jednak nie stało. Szybko wróciliśmy do naszego ośrodka. Było około 2.00 w nocy. Ale Andreja nie było. Sytuacja zrobiła się gorąca. Była to druga połowa lat 80. Wiadomo, że Polacy za Rosjanami nie przepadali. Już miano dzwonić na milicję, kiedy usłyszeliśmy silnik motorynki. Na tylnym siedzeniu siedział Andriej. Wyjaśnił, że gdy wracał z taśmą to pogubił drogę, więc zapytał jakichś ludzi jak trafić do ośrodka kolonijnego. Ci ludzie zaprosili go do środka. Akurat były imieniny gospodarza. Andriej pojadł i popił.

Pamiętne śluby

Paweł Panek, kierowca z Tomaszowa Mazowieckiego,

też jeździł na kolonie do Rydzyn. Nie zapomni kolonijnych olimpiad. Jeszcze do dziś ma medal, który dostał za pierwsze miejsce w skoku w dal. I oczywiście kolonijnych dyskotek...

Tych „przytulank”, gdy trzymając w objęciach dziewczynę kołysał się w takt „Ti Amo”... No i jeszcze były śluby kolonijne. Jego miłość miała na imię Beata. Ślubował jej wierność i miłość. Była to zabawa, ale bardzo ten ślub przeżył. Beata bardzo mu się podobała.

Andrzej Rybiński, znany piosenkarz pochodzący z Łodzi, też był wiele razy na koloniach. W Wiśniowej Górze, Żelechowie koło Grodziska Mazowieckiego. Tylko za jego czasów nie było dyskotek. Siadało się przy ognisku. On potrafił grać na akordeonie, więc załatwiano mu instrument. On grał, a koleżdy i koleżanki tańczyli.

- Pewnie, że i były kolonijne miłości - śmieje się piosenkarz. - Z jedną nawet do dziś mam sporadyczny kontakt. Mnie dziewczyny zawsze otaczały i sobie wybierały...

REKLAMA

0011553698

znam.

poznaj nowy kanał dla tych, którzy chcą zrozumieć świat

znam. TO UCZUCIE

rozmowy o emocjach, kondycji psychicznej i wyzwaniach

EICHELBERGER

ekspert psychologii

znam. tenBiznes

rozmowy o tym, jak decyzje liderów i przedsiębiorców wpływają na otaczającą nas rzeczywistość

ZIELEWSKI X PIĘKOŚ

dziennikarze Strefy Biznesu

ZESKANUJ KOD

 WEJDŹ NA www.youtube.com/@ZNAM-PPG

LITERATURA

Władysław Reymont, carska kolej i apetyt na duże pieniądze

Nasz literacki noblista ma w CV wstydlawy epizod. Bezpośrednio spowodowany tym, że 13 lipca 1900 r. o godz. 10.40 uczestniczył w katastrofie kolejowej pod Warszawą

Mariusz Grabowski

W katastrofie zginęło pięć osób, a 17 zostało rannych. Sam pisarz uległ jedynie potłuczeniu i nadwyrężył dwa żebra. Ale w wyniku sfałszowanej obdukcji otrzymał od carskiej kolei gigantyczne odszkodowanie – 38 tys. rubli.

Co wiedział dr Raum?

Sprawa jest delikatna i do dziś budzi spory historyków. Glorifikatorzy dowodzą, że ta góra pieniędzy po prostu mu się należała. Ci bardziej krytyczni twierdzą, że 33-letni wówczas pisarz, mający już za sobą pierwszy sukces literacki – „Ziemię obiecaną”, ale wciąż borykający się z problemami finansowymi, dał się skusić na prawnomedyczne oszustwo.

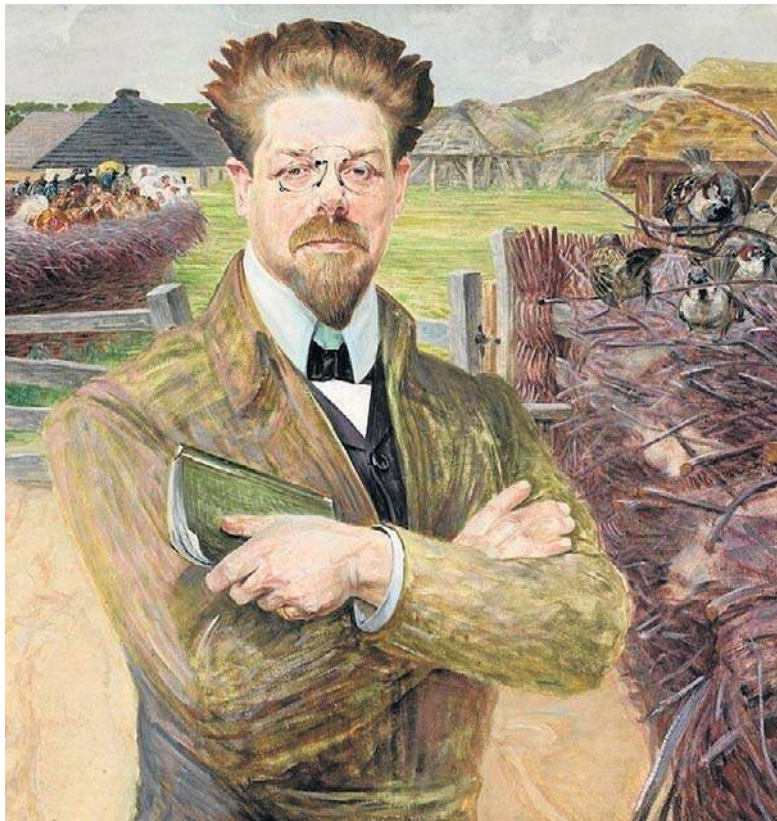
Faktem jest, że Reymont z twórczości literackiej utrzymywał się od 1894 r., kiedy przeniósł się do Warszawy. Ale z pieniędzmi było na tyle krucho, że miał m.in. problem ze spłatą 300 rubli zaciągniętej pożyczki. Wpłynęła na to miały m.in. częste zagraniczne podróże pisarza i jego dość wyśławny styl życia.

Znamy nazwisko lekarza, który sfałszował raport lekarski – był nim dr Jan Roch Raum, lekarz naczelny w Szpitalu Przemienienia Pańskiego na Pradze, pionier polskiej neurochirurgii i m.in. członek Towarzystwa Lekarskiego Warszawskiego. Napisał, że pisarz miał 12 złamanych żeber oraz „inne kontuzje ciała i nie wiadomo, czy będzie nadal zdolny do pracy umysłowej”.

Biograf pisarz Witold Kotowski ustalił, że prócz dr. Rauma zdrowie Reymonta konsultowali dr Bolesław Jakimiak-Szmurło, ordynator II oddziału chirurgicznego, dr Edward Zieliński, ordynator oddziału wewnętrznego oraz dr Michał Dehnel, który później został osobistym lekarzem Józefa Piłsudskiego.

Zmiana narracji

Udział dr. Rauma w aferze potwierdza fakt, że Reymont bezpośrednio po wypadku leczył się w Szpitalu Praskim. A samą aferę potwierdzają towarzyszące jej doniesienia prasowe. Np. „Kurjer Warszawski” dzień po wypadku w taki sposób opisywał obrażenia Reymonta: „Silny organizm Reymonta szybko powraca do zdrowia. Niedługo po zostanie tylko ślad wypadku w pamięci, jeden więcej epizod do po-

Władysław Reymont na portrecie pędzla Jacka Malczewskiego z 1905 r.

wieści. Tutaj za to wypadek utrwali się na wieki”.

Ale już dzień później narracja gazety uległa zmianie: „Niesłusznie zbagatelizowaliśmy jego chorobę – mówili nam lekarze (...) Najwidoczniejsza jest rana głowy. Musiał o coś silnie uderzyć, ale o co, nie pamięta. Bóle wewnętrzne dały się uczuć nie od razu. Okazało się, że uległ silnemu zgnieceniu klatki piersiowej, stłuczeniu kręgosłupa, co może bardzo niekorzystnie odbić się na jego zdrowiu, zwłaszcza na systemie nerwowym. Tego rodzaju wstrząśnienia nerwowe nie mijają bez złych skutków, choćby nawet nie zostawiły śladu zewnętrznego. Jedni wariują, innym pozostaje rozstrój, a trzeba pamiętać o tym, że tu chodzi o nerwy i umysł artysty – pisarza, którego twórczości wypadek taki może wiele zaszkodzić.”

Reymont cierpiący

Taka nagła zmiana podejścia do stanu zdrowia poszkodowanego może wskazywać, że Reymont postanowił uzyskać jak największą rekompensatę od Kolei Warszawsko-Wiedeńskiej. I to na jej koszt udał się następnie na kurację do Wenecji. Leczył się też w klinikach w Berlinie, Krakowie i Wiedniu. Podczas tych wizyt zbierał

dowanie? Czy w chwili, gdy był badany przez dr. Rauma, czy może podczas lektury gazet, np. „Wędrowca”, poczytnego ilustrowanego tygodnika o tematyce podróżniczo-geograficznej.

W jednym z lipcowych numerów pisano w nim: „Ohydne zmierzanie społeczeństwa nigdy może nie ukazało się tak jaskrawie, a przytem tak wstrętne, jak właśnie teraz, po katastrofie kolejowej pod Włochami (...) W pierwszej chwili ogólne współczucie przejawiało się w rozmowach (...) Ale współczucie to finał swój miało prawie wszędzie w jednym, bardzo znamienym zdaniu: »Ba! ale kolej grubo zapłaci rodzinom«. I zaczęto nawet po handlarzku obliczać, ile zażył swoje wezma ci lub owi. Ale sumować ruble i kopiejki wtedy, gdy trupy jeszcze prawie ciepłe, gdy po szpitalach i domach lekarze nie odstępują łoża poranionych, gdy córka dostaje obłędu po stracie ukochanego ojca – to wstrętne, to świadczące o zaniku uczuć ludzkich” – oburzał się autor podpisany „W!”.

Góra rubelków

Trudno nie odnieść wrażenia, że autotypy stanów zdrowia pisarza są nie tylko hipochondryczne, ale też mają usprawiedliwić podstawę do ewentualnej rekompensaty. Od biografów Reymonta wiemy, że był nad wyraz wyczulony na punkcie zdrowia – przez całe dorosłe życie zmagał się z poważnymi problemami sercowymi, chorobami dróg oddechowych, żółtaczką, przewlekłą neurastenią, powracającymi stanami depresyjnymi, wreszcie chorobą alkoholową. Jeszcze leżąc w Reymont wytoczył proces cywilny zarządowi Kolei Warszawsko-Wiedeńskiej. Jego sprawę prowadził adwokat, ale także znany pisarz i krytyk literacki Napoleon Hirszband, czyli Cezary Jellenta. Mimo, iż prawdziwą pasją pełnomocnika Reymonta była literatura, to sprawę odszkodowawczą poprowadził wzorowo. Udało mu się dla swojego klienta uzyskać odszkodowanie w wysokości 38 tys. 500 rubli.

Adwokat pisarza żądał co prawda 100 tys. rubli, ale biorąc pod uwagę, że u pokrzywdzonego brak było widocznego kalectwa czy uszkodzeń narządów wygrana suma była i tak imponująca. Reymont kokieteryjnie skomentował całą rzecz w swoim dzienniku: „Wypłacili mi dzisiaj 38 rubli od-

szkodowania, dosyć jeśli na pogrzeb, za mało jeśli na życie”.

Za mało? Sarkazm pisarza jest co najwyżej jego zgryźliwość. 38 tys. 500 rubli stanowiło nie lada majątek. Dla porównania dworek w Obłęgorku, zaprojektowany przez Hugona Kudera, a który zafundowali rodacy Henrykowi Sienkiewiczowi, wart był ok. 51 tys. rubli.

Spokój, ślub, Nobel

Pieniądze w dużej części Reymont zainwestował pożyczając 25 tys. rubli swemu krewnemu Konstantemu Jakimowiczowi pod zastaw hipoteczny jego domu. Zgodnie z umową Jakimowicz miał mu wypłacać co roku 1800 rubli w ramach spłaty pożyczki.

Część otrzymanej sumy musiał przeznaczyć na honorarium dla adwokata (pięć tys. rubli), a także na spłatę pożyczek, które zaciągnął po wypadku, właściwie licząc się z pewną wygraną przed sądem. Pieniądze uzyskane z odszkodowania zapewniły mu stabilizację finansową, umożliwiającą mu dalsze prowadzenie wystawnego życia i pełne oddanie się literaturze.

Można zatem powiedzieć, że finansowy szwindel przyniósł dobre owoce: Reymont skończył romans z Wandą Szczukową i zawarł w Krakowie związek małżeński z Aurelią Szablowską z Szczęsnejdrów (świadkami byli Włodzimierz Tetmajer, przyrodni brat Kazimierza Przerwy-Tetmajera, a także Michał Siedlecki), co dało mu wreszcie życiową stabilizację. Na gruncie literackim 38 tys. rubli zaowocowało najpierw „Chłopami”, a następnie „Marzycielem” i „Wampirem”. 24 lata po wypadku pisarz dostał Nobla, pozostawiając w tyle m.in. „Czarodziejską górę” Tomasza Manna.

Zaś podkoloryzowanych ech wypadku z lipca 1900 r. doszukać się można w noweli Reymonta „Senne dzieje” z 1908 r.: „Pociąg się zatargał gwałtownie i runął w coś całą siłą... Wagon podskoczył i spał się jak koń... padłem na ziemię, a gdy się zerwałem, nieszczęście już się stało, już ściany szły na siebie... podłoga się zapadała... dach pękał i walił się na głowy... szkło sypało się gradem... już się wszystko łamało z dzi kim krzykiem Chaosu, pękało w zgrzytach (...) prysnęły strugi krwi, bładziły jakieś ręce... »Śmierć! zaraz umrę!« pomyślałem jasno, przys tomnie...”.

MONARCHIA BRYTYJSKA

20-letnia Diana Frances Spencer, księżna Walii, miała w założeniu olśnić wszystkich swoim wyglądem

Kto pamięta „ślub stulecia” sprzed 45 lat?

29 lipca 1981 r. w londyńskiej katedrze św. Pawła książe Karol poślubił Dianę Spencer. Nie bez powodu wydarzenie okrzyknęto „ślubem stulecia”

Mariusz Grabowski

Choć w katedrze św. Pawła zgromadziło się „tylko”... 3,5 tys. gości to szacuje się, że globalnie ślub transmitowany przez BBC oglądało ponad 700 mln widzów w 75 krajach. Kosztował, bagatela, 50 mln dolarów.

Świat się przygląda

Śluby postaci ze świecznika mają w sobie coś bajkowego. Są wydarzeniami towarzyskimi, ale i politycznymi. Tak było np. w przypadku ślubu Jacqueline Bouvier i Johna F. Kennedy’ego 12 września 1953 r., którzy osiem lat później zostali Pierwszą Parą Stanów Zjednoczonych. Podobne emocje towarzyszyły zaślubinom Grace Kelly i Rainiera Grimaldiego 19 kwietnia 1956 r. w katedrze św. Mikołaja w Monako. Wydarzenie śledziło wówczas blisko 30 mln widzów na całym świecie.

Wielkie pieniądze widać było też na ślubie Vanishi Mittal, córki jednego z największych producentów

stali na świecie, która wyszła za mąż za bankiera Amita Bhatę. Powieździeli sobie „tak” w czerwcu 2004 r. w XVI-wiecznym pałacu w Wersalu. Wśród gości pojawił się m.in. Donald Trump.

W przypadku ślubu Diany i Karola, prócz pieniędzy i splendoru było jednak coś więcej: charakterystyczna romantyczna narracja stworzona głównie przez media i celebrytów. Związek, niczym scenariusz filmowy, zręcznie wykreowano na „idealny” i „jedyne w swoim rodzaju”. A poza tym „tradycyjnie angielski”. Z czasem okazało się, że był to w dużej mierze produkt speców od PR.

Ślub, co oczywiste, zaprojektowano w każdym szczególe, ale przede wszystkim pod kątem atrakcyjności i medialności. Czuwał nad tym specjalnie powołany i suto opłacany sztab organizatorski. Np. na miejsce uroczystości wybrano Katedrę św. Pawła zamiast Westminster Abbey, tradycyjnego miejsca królewskich ślubów dlatego, że

Katedra oferowała więcej miejsc siedzących. Pozwalała także na... dłuższą procesję przez Londyn.

Ceremonia była tradycyjnym nabożeństwem Kościoła anglikańskiego. Prowadzili je abp Canterbury, Robert Runcie i dziekan katedry św. Pawła, Alan Webster. Ale istniał wariant, że zamiast abp Runciego, który lekko się jękał przy ołtarzu pojawi się inny hierarcha. Tę rewelację ogłoszono dopiero dwie dekady po ślubie, kiedy abp Runcie już nie żył.

W kwestii kosztów nie istniał żaden limit. Do 50 mln trzeba było doliczyć dodatki: dla tajniaków policyjnych i specjalnych ochroniarzy np. na lotniskach i promach. To z obawy przed atakiem ze strony irlandzkiej partyzantki. Suto zapłacono także armii: za strzelców wyborowych i trzymane w pogotowiu oddziały saperów.

Lawina pieniędzy popłynęła na ten królewski ślub w momencie, gdy Wielka Brytania pogrążona była w kryzysie ekonomicznym. W 1981

r. stopa bezrobocia sięgnęła 10 procent – ponad 2,5 mln Brytyjczyków nie mogło znaleźć pracy. W Londynie, Liverpoolu i Leeds trwały protesty i strajki przeciwko liberalnym rządowi Margaret Thatcher.

„Paść z wrażenia”

20-letnia Diana Frances Spencer, księżna Walii, miała w założeniu olśnić wszystkich swoim wyglądem. Tylko jej suknię ślubną wyceniono na 9 tys. funtów (dziś to równowartość ok. 40 tys. funtów). Uszyto ją z jedwabnej tafty w kolorze kości słoniowej, ozdobiono koronką, haftem ręcznym, cekinami i 10 tys. pereł.

Suknię zaprojektowaną przez Elizabeth i Davida Emanuelów wieńczył najdłuższy tren w królewskiej historii ślubów – liczył blisko osiem metrów (suknię można dziś oglądać na wystawie w londyńskim Pałacu Kensington). Na głowie księżnej lśniła rodowa tiara z diamentami w kształcie tulipanów, a jej pantofelki były ozdobione 542 cekinami i 132 perłami.

Starszego od Diany o 13 lat księcia Karola ubrano skromniej, w galowy mundur komandora Królewskiej Marynarki Wojennej. Dodatkowo przewiązано go ozdobną, błękitną szarfą i przyozdobiono odpowiednim zestawem orderów: m.in. Gwiazdą Orderu Podwiązki, Królewskim Medalem Służby, Medalem Koronacyjnym i Medalem Srebrnego Jubileuszu.

Spójrzmy w menu

Goście weselni dostąpili prawdziwych kulinarnych zaszczytów. Podczas przyjęcia mogli wybierać z 27 tortów. Ten najważniejszy – stworzony przez królewskiego cukiernika Davida Avery’ego – mierzył półtora metra, ważył prawie 100 kilogramów i był nasączony rumem. Latem 2021 r. kawałek tego tortu, skrzętnie zachowany przez jednego z gości, został sprzedany na aukcji. Oryginalną pamiątkę wylicytował niejaki Gerry Layton, który zapłacił za niego 1850 funtów.

Jako przystawkę podano delikatne pulpety z flądry w kremowym sosie z homara, zaś na danie główne obiad Suprême de Volaille Princesse de Galles, nazywany także „Princess of Wales Chicken Supreme”. To piersi z kurczaka faszerowane mussem z baraniny, otulone brioszką i przyozdobione szparagami. Ponadto gotowany bób w maśle, kremową kukurydzę oraz młode ziemniaki. Na deser świeże truskawki ze śmietaną

Do dziś wśród wielu śledzących życie królewskiej elity panuje przekonanie, że menu ślubne było antyangielską dywersją. Dania inspirowane były bowiem ewidentnie kuchnią francuską. Na nic zdają się argumenty, że księżna Diana po prostu lubiła drob i truskawki. A także te, że kuchnia angielska jest zbyt marna na takie okazje.

Elity i tłum

Podczas uroczystości nie obyło się bez drobnych wpadek – np. Diana w czasie składania przysięgi pomyliła imiona pana młodego, nazywając go zamiast Karolem Filipem Arturem Jerzym – Filipem Karolem Arturem Jerzym, z kolei Karol zamiast o „moich dobrach doczesnych” powiedział o „twych dobrach”. Nie umniejszało to jednak w niczym ogólnego entuzjazmu narodowego związanego ze ślubem.

Po ceremonii para udała się do Pałacu Buckingham, gdzie z balkonu pozdrowiła zgromadzony tłum i publicznie się pocałowała (co zapoczątkowało nową świecką tradycję), a następnego dnia udała się w podróż poślubną – najpierw na trzy dni do rezydencji Broadlands w Hampshire, później w 11-dniowy rejs po Morzu Śródziemnym na pokładzie Royal Yacht Britannia, a na koniec do zamku Balmoral w Szkocji.

Niespełna 11 miesięcy po ślubie urodził się pierwszy syn Karola i Diany, książę William, a dwa lata później drugi – Harry.

Emocje i polityka

Spójrzmy jednak na ślub Diany i Karola nie od strony widowiskowej, ale politycznej. „Mimo że monarcha w Wielkiej Brytanii pełni funkcję jedynie ceremonialną, to znaczne źródło utrzymania rodziny królewskiej płynie z kieszeni obywateli, którzy są tego świadomi. Dlatego rodzina królewska jest przekonana nie tylko o swoich przywilejach, ale również świadoma obowiązków, a szczególnie tego najważniejszego – utrzymanie sukcesji i dbanie o monarchię”. To fragment tekstu Julii Ziółkowskiej „Brytyjska rodzina królewska a media. Wpływ ich relacji na nastroje antymonarchistyczne w Wielkiej Brytanii” (w tomie „Monarchia brytyjska”, Warszawa 2023).

Dalej autorka pisze: „Potrzeba utrzymania wsparcia opinii publicznej skłoniła rodzinę królewską nie tylko do wyjścia zza bram Pałacu Buckingham, ale również do aktywnej partycypacji w kontencie medialnym. Wydawałoby się, że ta symbioza zapewni swego rodzaju bezpieczeństwo rodzinie królewskiej, jednocześnie nasycając media informacjami, które uznają za stosowne”.

Wynika z tego, że im większy wypas medialny, tym większa pewność, że będzie się spokojnie nieodzownym. Jeśli przyjmiemy, że w 1981 r. ślub Diany i Karola był precedensem, to co powiemy o jego koronacji – już jako Karola III – w maju 2023? Odpowiednio spreparowana medialnie zjednoczyła społeczeństwo Wielkiej Brytanii w duchu promonarchicznym. Podobnie jak ostatnie wydarzenia z życia rodziny królewskiej: ślub Petera Phillipsa (syna księżniczki Anny) z Harriet Spering, który odbył się w czerwcu 2026 r. w kościele All Saints w Kemble.

MUZYKA

Mistycyzm bliski epoce dzieci-kwiatów

Nazywa się ją „matką chrzestną punka”. Coś w tym jest – w końcu jej debiutancki album „Horses” z 1975 roku zawierał taką dawkę surowego rock and rolla, że zainspirował całe pokolenie, które chciało rewitalizować tę muzykę w duchu wczesnych lat 60. Z drugiej jednak strony w jej piosenkach od początku, poza buntem wobec zastanego świata, jest poetyckość i mistycyzm bliższy epoce dzieci-kwiatów.

Patti Smith Napisala wiele książek i większość z nich ukazała się w Polsce. Tak naprawdę dopiero teraz dostajemy jednak tę, która najbardziej przypomina typową rockową autobiografię. „Chleb aniołów” ma bowiem bardzo linearną narrację, toczy się od dzieciństwa do czasów obecnych i obejmuje właściwie całe dotychczasowe życie artystyczne i prywatne amerykańskiej gwiazdy.

Smith pisze prostym i czytelnym językiem, opowiada ciekawie, choć okrasza swą biografię nieustannymi aluzjami do sztuki. Ta erudycyjność nie przeszkadza czytelnikowi w śledzeniu losów niekonwencjonalnej gwiazdy rocka. A ma ona o czym opowiadać – i robi to w zajmujący sposób. Może kiedyś powstanie fabularny film o Patti Smith? „Chleb aniołów” byłby dlań gotowym scenariuszem.

Paweł Gzyl

Patti Smith, „Chleb aniołów”, wydawnictwo Czarna, Seria Amerykańska, wyd. Czarne 2026

WIEŚCI NIE Z TEJ ZIEMI

Karol Nawrocki

Pozował przed kościołem

Choć prezydent ma sporo obowiązków, znajduje jednak czas na to, co dla niego najważniejsze. I tak oto wybrał się z najbliższymi w minioną niedzielę na mszę świętą w kościele w Juracie. Towarzyszyła mu żona Marta, córka Kasia, syn Antoni i siostra Nina. Na miejscu obecni byli paparazzi, którzy udokumentowali udział rodziny w nabożeństwie. Po zakończeniu mszy prezydent zatrzymał się przed świątynią, gdzie rozmawiał ze zgromadzonymi osobami i pozował do pamiątkowych zdjęć z mieszkańcami oraz turystami. Tego dnia Karol Nawrocki założył czarną koszulę z długim rękawem, ciemne spodnie oraz sportowe, czarne buty. Marta Nawrocka ubrała gładki, brązowy top, na który narzuciła białą marynarkę. Do tego dobrała klasyczne, niebieskie dżinsy oraz białe sneakersy.

Grażyna Szapołowska

Dokazuje na plaży

Gwiazda polskiego kina spakowała walizki i wybrała się do słonecznego Alicante. Podobnie jak jej młodsze koleżanki i koledzy dokumentuje teraz swe wakacje w internecie. Oglądając zdjęcia, które umieszcza na Instagramie zaskakuje fakt, że wybrała się nad morze w błyszczącej sukni, obsypanej mieniącymi się w słońcu cekinami. Na jednym z opublikowanych ujęć widzimy, jak wygina się na drewnianej balustradzie kładki prowadzącej na plażę, wymachując bosymi stopami. Na kolejnych fotografiach leży w wieczorowej sukni na piasku, strojąc śmieszne miny do obiektywu. W hiszpańskiej wyprawie aktorce towarzyszy jej córka, Katarzyna Jungowska, która z kolei zapozowała w bikini na tle napływających na brzeg fal. Szapołowska podpisała zdjęcia krótko: „Matka i córka”.

Michał Wiśniewski

Dostał inny komunikat

Lider zespołu Ich Troje był gościem „Faktu”, gdzie udzielił wywiadu Monice Richardson. Z rozmowy dowiedzieliśmy się, że jego związek z Mandaryną był oparty na głębokiej miłości. Jednak już po zawarciu małżeństwa do ich relacji zaczęły wkraczać osoby z zewnątrz, mający negatywny wpływ na ich decyzje. Szczególnie ostro wypowiedział się o Katarzynie Kanclerz. – W przypadku Marty była to menedżerka, która wiedziała wszystko najlepiej i miała największe zaufanie. Przeczytałem ostatnio wywiad, gdzie Marta powiedziała, że ona nie chciała rozvodu, ona chciała dać nam czas. Ale komunikat, który do mnie dotarł, był

FOT. SYLWIA DĄBROWA

Sandra Kubicka zachwyciła się masażem na greckiej wyspie Rodos, gdzie przebywa na wakacjach

zupełnie inny. Zawsze jest brak komunikacji – powiedział.

Rafał Brzozowski

Nie przekroczył granic

Kilka dni temu w plotkarskich mediach gruchnęła informacja, że 1 sierpnia w jednym z warszawskich kościołów odbędzie się ślub popularnego piosenkarza. Niestety, nie wiadomo kim jest jego wybranka. Brzozowski chroni jej prywatność i nie pokazuje się z nią publicznie. Pudelkowi udało się jednak ustalić, że wokalista planuje huczne wesele. Wśród zaproszonych gości znalazła się Edyta Górniak, która przyjaźni się z nim od wielu lat. – Rafał Brzozowski jest chyba jedyną osobą, albo jedną z niewielu, które są kompletnie bezkonfliktowe. To człowiek, który zawsze wszystkim życzy powodzenia. Jest życzliwy i bardzo go lubię. Nigdy nie przekroczył żadnych granic w naszej, już kilkuletniej, serdecznej znajomości. Zawsze czuję się przy nim bezpiecznie – powiedziała Górniak o przyjacielu.

Roksana Węgiel

Szybko wyfrunęła z gniazda

Młodziutka piosenkarka wyszła za mąż w 2024 roku, mając zaledwie 19 lat. Jej wybrankiem okazał się starszy od niej o 8 lat Kevin Mglej. Podczas niedawnego wywiadu dla „Vivy”, wokalistka opowiedziała o tym, jak jej rodzice zareagowali na to, że tak młodo wychodzi za mąż. – Na początku też nie byli zadowoleni z takiego obrotu spraw. Nie dziwię im się, przecież mieli obawy, czy to dobra relacja, czy poważna, czy się nie rozmyśli. Musieli sobie pewne rzeczy poukładać, a przede wszystkim zrozumieć, że nie jestem już małą dziewczynką. Nie spodziewali się, że tak szybko wyfrunę z gniazda,

bo przecież zawsze mówiłam, że będę z nimi długo mieszkała, bo nigdzie mi się nie spieszy – wyznała.

Maria Prażuch-Prokop

Wierzy w prawdziwą miłość

Była żona popularnego prezentera przez wiele lat pozostawała w jego cieniu. Kiedy tylko jednak doszło do rozvodu, nagle stała się prawdziwą celebrytką. W miniony wtorek Polsat ogłosił, że Maria Prażuch-Prokop zostaje prezenterką stacji. „Poznajcie prowadzącą nowy program „Wielka Miłość”! To Maria Prokop – i to jej telewizyjny debiut! Po latach w korporacji zmieniła życie o 180 stopni: dziś dzieli czas między Polską a Teneryfą, prowadzi jogę i wspiera kobiety w rozwoju” – napisano w komunikacie. „Wierzę w prawdziwą miłość, a ten program daje uczestnikom odwagę, by otworzyć nowy rozdział w swoim życiu” – dodała celebrytka.

Sandra Kubicka

Zachwyciła się masażem

Celebrytka jest związana od dwóch miesięcy z Adamem Zaorskim. Wspólną pasją zakochanych niewątpliwie są podróże. Tylko w ciągu ostatniego miesiąca zawitali na Mazury i udali się na kilkudniowe wakacje do Włoch. Teraz para wybrała się do greckiej Rodos. Tuż po przylocie i zameldowaniu w hotelu zakochani wybrali się do restauracji, gdzie po posiłku Zaorski zafundował Kubickiej masaż łydek. „Żyć nie umierać” – podpisała celebrytka wideo z tego wypadu. Para zatrzymała się w hotelu, w którym w ten weekend trzeba zapłacić 2148 zł za noc. Obiekt oferuje także apartament z prywatnym basenem, a wówczas cena wzrasta do 3190 zł.

HOROSKOP

Wodnik (20.01 - 18.02)

Wykażesz się dzisiaj nadzwyczajną skutecznością. Będzie można odcinać kupy od tych sukcesów.

Ryby (19.02 - 20.03)

Horoskop na dziś wyraźnie zapowiada, że krytycznie spojrzysz na relacje łączące Cię z niektórymi osobami.

Baran (21.03 - 19.04)

Znakłonieniem Cię do zmiany zdania trudności będą mieli nawet Twój bliscy. Twój upór osiągnie wyżyny.

Byk (20.04 - 20.05)

Twoje relacje z otoczeniem będą układać się wyjątkowo poprawnie. Horoskop zapowiada udany dzień.

Bliźnięta (21.05 - 21.06)

Ludzie nie będą podzielać Twojego zdania. Horoskop na dziś wróży, że może to stać się zarzewiem konfliktu.

Rak (22.06 - 22.07)

Będziesz ostatnią deską ratunku dla kogoś z grona znajomych. Twoja pomoc okaże się skuteczna.

Lew (23.07 - 22.08)

Ujawni się u Ciebie chęć mówienie wszystkiego „prosto z mostu”. Niektórzy będą zaskoczeni Twoją postawą.

Panna (23.08 - 22.09)

Wykorzystasz dzień na łagodzenie napięć i konfliktów. Horoskop na dziś zapowiada, że nikt nie odrzuci Twojej ręki wyciągniętej do zgody.

Waga (23.09 - 22.10)

Horoskop dzienny na piątek zapowiada, że wykażesz się dużą otwartością na potrzeby i oczekiwania innych osób.

Skorpion (23.10 - 21.11)

Nie oceniaj nikogo na podstawie pierwszego wrażenia. Horoskop na dziś, to wskazówka, by swoje opinie opierać na wiedzy z kilku źródeł.

Strzelec (22.11 - 21.12)

Przyda Ci się umiejętność trzymania jednocześnie kontroli nad kilkoma zadaniami. Horoskop na dziś mówi, że będzie to trudne zadanie.

Koziorożec (22.12 - 19.01)

Nie możesz liczyć na dłuższe chwile ciszy, spokoju i samotności. Horoskop dzienny na piątek mówi, że dużo będzie się wokół Ciebie działo.

powieść historyczna Mickiewicza

„Biały” western

Yeti lub Favorit

tłumaczek wędrowca

pieszcoty Sarmaty

jesienne zajęcia rolnika

nazwa dzieła

pokój mniszki

uczy języka obcego

dawny ożenek

córka Ferdynanda Kiepskiego

drink dla spóźnionego gościa

nitki w rosole

egoista, sobek

dziki koń z amerykańskiej prairii

metropolia Senegalu

legenda, klechda

indyjska wyżyna

bramini w Indiach

szewski stółek

plac na paszę

stan w Indiach

pozioma ściana grani

wezwanie do czynu

japońskie auto

umowa państwa z Watykanem

zamek błyskawiczny

zespół trzech muzyków

Danuta, piosenkarka

wyciągana do zgody

... Oz, pisarz z Izraela

imię autora „Pana Tadeusza”

opera Rachmaninowa

grecka wyspa

skale osadowe

popularny kabaret

biała szata kapłana

pudełko przy obiedzie

prawy dopływ Odry

plaski w gimnastyce

porośnięty rzeźą

azjatycki pojazd

szkuczne rzeki

odgłos pracy silnika

mały bawół z Indonezji

rasa królików

czarna w stadzie

„Jaka... taki cierni” piosenka

„Jaka... taki cierni” piosenka

białostka, drobiazg

ziemia nadana wasalowi

potrawa z ryżu baraniny

owad w paski

włoska aleja saneczkowa

polski Kamaz

azjatycki pojazd

imię Fondy

23

imie z Paschalskiej z „Klanu”

8

16

19

18

12

najemczyni mieszkania

gesty, wiekowy las iglasty

tusz do kopiarek

Sindbad z arabskich baśni

uczeń seminarium

małak kolor pomarańczowy

Bruce z filmu „Wejście smoka”

7

20

21

25

pierwsza w wagonie

niechciany gość

ciężka praca

petelki sieci

uczniowskie wagary

złona Abrahama

kawa zbożowa

otula szyję

oszczędem lub młotem

niemieckie imię kobiece

pastorał lub czekan

stolica jak sos

wytowna suknia

pobliski teren

26

15

4

10

3

11

14

skrzynka na głosy

kieliszek do musującego trunku

huczne brawa

awantura, burda

zapora na rzece

polski taniec ludowy

wycinek widowni

Tomasz, polski pięściarz

wiązka kwiatów lub kluczy

skrzynia mularska

VAT lub CIT

brzuszy

pani sprzed wieków

sportowa lub remon-towa

stolica Zambii

atrzybut Apollina

aktywa finansowe

rodzaj zapiecia wbijany kafarem

choroba oczu, jaskra

wierzbą z kotkami

przebieg debaty

największy stan w USA

gibon białoręki

japoński zapasnik

Czarny Konty-nent

bankier z filmu „Vabank”

Bikini na Pacyfiku

pusztelnia, samotnia

duże ciężarówki

narzędzie ślusarza

andyjski ssak

Przy sobocie...
rozwiązuję
krzyżówki
i rozwijam umysł

Nowe wydanie sobotnie
„Głosu Dziennika Pomorza”
już jutro.
Zapraszamy do lektury

AUTOPROMOCJA

0110990366

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

Litery z pól ponumerowanych od 1 do 26 utworzą rozwiązanie: przysłowie serbskie.

ROZWIĄZANIE: IM WIĘCEJ WŁADZY, TYM WIĘCEJ ŻŁA.

eprasa.pl e09a3d77b5

SŁOWNIK: AGA, ASANI, GHO, INRO, SUMITA.

LEKKOATLETYKA

Czekają nas trzy dni przygody z królową sportu

To ostatnia szansa dla tych, którzy chcą przeżyć przygodę życia i pojechać na najważniejszą imprezę sezonu, czyli mistrzostwa Europy. A bilety do Birmingham są już bukowane. Ostateczny termin mija w niedzielę, 26 lipca

Paweł Wiśniewski

Przed nami kolejne piękne – miejmy nadzieję – widowisko z udziałem „królowej sportu” czyli 102. edycja lekkoatletycznych mistrzostw Polski. Przez trzy dni na stadionie im. Wojciecha Nowickiego w Białymstoku, w Zwierzyńcu, najlepsi z najlepszych powalczą o prymat w kraju.

Najważniejszą tegoroczną imprezą lekkoatletyczną są mistrzostwa Europy, które w dniach 10-16 sierpnia zorganizuje Birmingham na „Alexander Stadium”.

Do tegorocznych mistrzostw Polski nie zgłosiło się wielu zawodników – jedni wezmą udział w sierpniowych mistrzostwach świata juniorów (Eugene, Oregon, 5-9 sierpnia) – Anastazja Kuś (400 metrów), Kinga Jackowska (pchnięcie kulą) czy Bartosz Pytlak (200 metrów), inni sygnalizują problemy zdrowotne (Justyna Święty-Ersetic, Alicja Sielska, Marcelina Witek-Konofał, Malwina Kopron czy Oliwier Wdowik, Filip Rak, Krzysztof Kiljan, Patryk Dobek, Michał Gawenda i Hubert Trościanka).

Mistrzostwa Polski mistrzostwami Polski, ale docelową imprezą są mistrzostwa Europy. Oto sytuacja na szachach zawodników. Duże Q to pewna kwalifikacja na ME:

W Białymstoku Natalia Bukowiecka zapewne spróbuje pokonać 400 metrów poniżej 50 sekund

Kobiety:

- * 100 metrów: Ewa Swoboda Q i Krystina Cimanouska Q
- * 400 metrów: Natalia Bukowiecka Q
- * 800 metrów: Anna Wielgosz Q i Klaudia Kazimierska Q
- * 1500 metrów: Klaudia Kazimierska Q i Weronika Lizakowska Q
- * 10 000 metrów: Elżbieta Glinka Q

- * maraton: Aleksandra Lisowska Q
- * 3000 metrów z przeszkodami: Kinga Królik Q i Alicja Konieczek Q*
- * 100 metrów przez płotki: Pia Skrzyszowska Q, Alicja Sielska Q (z powodu kontuzji zakończyła już starty w sezonie letnim) i Klaudia Wojtunik Q
- * 400 metrów przez płotki: Anna Gryc Q
- * wzwyż: Maria Żodzick Q

- * w dal: Anna Matuszewicz Q
- * dysk: Daria Zabawska Q
- * młot: Anita Włodarczyk Q
- * oszczep: Maria Andrejczyk Q, Małgorzata Maślak-Glugla Q
- * siedmiobój: Adrianna Sułek-Schubert Q
- * półmaraton w chodzie: Katarzyna Zdziebło Q
- * maraton w chodzie – Katarzyna Zdziebło Q (trzeba pamiętać, że pani Kasia wystąpi tylko na jednym dystan-

sie – kalendarz ME tym razem nie umożliwia dwukrotnego startu) i Agnieszka Ellward Q.

Mężczyźni:

- * 100 metrów: Dominik Kopeć Q
- * 400 metrów: Maksymilian Swed Q
- * 800 metrów: Maciej Wyderka Q, Patryk Sieradzki Q, Bartosz Kitliński Q i Filip Ostrowski Q (w Birmingham może wystąpić tylko trzech Polaków na tym dystansie)
- * maraton: Adam Nowicki Q
- * 110 metrów przez płotki: Jakub Szymański Q
- * wzwyż: Mateusz Kołodziejski Q
- * kula: Konrad Bukowiecki Q
- * młot: Wojciech Nowicki Q i Paweł Fajdek Q (w tej konkurencji Polska może wystawić czterech zawodników – Wojtek Nowicki jako obrońca tytułu ma „dziką kartę”)
- * oszczep: Dawid Wegner Q i Cyprian Mrzygłód Q (zakończył już starty w 2026 roku)
- * półmaraton w chodzie: Maher Ben Hlima Q
- * maraton w chodzie: Maher Ben Hlima Q
- * 4x100 metrów: kobiety i mężczyźni
- 4x400 metrów: kobiety, mężczyźni + mikst
- Okres kwalifikacyjny do ME kończy się w niedzielę, 26 lipca br.

© P

PIĘKA NOŻNA

Nijaki debiut Lewandowskiego w MLS. Jego Chicago Fire przegrało

Jacek Kmiecik

Robert Lewandowski rozegrał swój pierwszy oficjalny mecz w barwach Chicago Fire. Polski piłkarz wystąpił od pierwszej do 63. minuty wyjazdowego spotkania z broniącym Pucharu MLS Interem Miami. Bramki nie zdobył, a jego zespół przegrał 2:3.

„Lewy” dołączył do Fire 29 czerwca po czterech sezonach spędzonych w Barcelonie. Pierwszy mecz miał rozegrać tydzień wcześniej, ale z powodu zanieczyszczenia powietrza dymem, który nadciągnął nad Chicago z pożarów w Kanadzie spotkanie z Vancouver Whitecaps zostało przełożone na 6 października.

Srodowe spotkanie zaczęło się od konsternacji w szeregach gospodarzy: w 18. minucie Jamajczyk Ian

Fray podał do swojego bramkarza Rocco Riosa Novo, a argentyński golkeeper w niegroźnej sytuacji nie trafił w piłkę i ta wtoczyła się do bramki. Jednak dziewięć minut później z rzutu karnego wyrównał Urugwajczyk Luis Suarez, pełniący tego dnia rolę kapitana pod nieobecność odpoczywającego po mistrzostwach świata Argentyńczyka Lionel Messiego. Suarez dał gospodarzom prowadzenie w 51. minucie.

W 63. Lewandowski opuścił boisko, a zastąpił go reprezentant Finlandii Robin Lod.

Wydawało się, że remis dla gości uratował Puso Dithejane z RPA (67’), ale w końcówce o zwycięstwie gospodarzy przesądził Preston Plambeck (87’).

„Lewy” nie zdobył bramki w ciągu 63 minut spędzonych na boisku, ale miał kilka dobrych momentów, zwłaszcza na małej przestrzeni,

Lewandowski debiutu w Fire nie może zaliczyć do udanych

trafiając 87,5 procent swoich 14 podań.

– Przed meczem wiedziałem, że mogę zagrać maksymalnie 60 minut. Tydzień to niewiele czasu, żeby być gotowym. Przed meczem starałem się jak mogłem. Mecz był dla nas trudny. Ostatecznie popełniłem zbyt wiele prostych błędów, a Inter Miami strzelił gole. Musimy więc dalej pracować. Myślę, że w następnym meczu, z większą wiedzą, będzie lepiej. W piłce nożnej nigdy nie masz wszystkiego od pierwszego dnia. Musisz ciągle pracować. Musisz grać, żeby zrozumieć swoich kolegów z drużyny, ich styl gry i ruchy – skomentował swój występ Lewandowski.

Trener „Strażaków” Gregg Berhalter nie miał wobec 38-letniego Polaka wielu oczekiwań w jego pierwszym meczu w barwach Fire.

– To był dla nas priorytet, żeby dziś wystawić go na boisko. Trenował dopiero siedem lub osiem dni, więc spodziewamy się, że zrobi duże wrażenie, w miarę jak będzie wracał do formy. Jak każdy zawodnik, budujesz formę, nabierasz siły, nabierasz mocy i wtedy jesteś dobry. Każdy zawodnik ma inny moment. Nie jesteśmy teraz w okresie przygotowawczym – jesteśmy w trakcie sezonu – i to jest coś, co trzeba wziąć pod uwagę – tłumaczył szkoleniowiec „Strażaków”.

Chicago Fire (8-5-2) przerwało serię trzech zwycięstw z rzędu i jest na trzecim miejscu w tabeli Konferencji Wschodniej z dorobkiem 26 punktów.

Kolejny mecz w MLS rozegra w niedzielę o godzinie 1.30 czasu środkowoeuropejskiego, gdy na wyjeździe zmierzy się z New York City FC.

SPORT

• **20-letnia Agata Milewska** została nową siatkarką Lotto Chemika Police. Występuje na pozycji środkowej.

PIŁKA NOŻNA / PKO EKSTRAKLASA

Trener Pogoni: Pierwsze mecze są szczególne

Dziś rusza 101. sezon w PKO Ekstraklasie. Dla kibiców Pogoni Szczecin rozgrywki nie mogły rozpocząć się ciekawiej. W piątek do stolicy zachodniopomorskiego zawita Legia Warszawa. Start pojedynku o godz. 20.30.

Maurycy Brzykcy

W meczu z Legią w barwach Pogoni zadebiutuje pewnie paru kilku zawodników. Ale kibice pewnie bardziej czekają na debiut nowego trenera - Oscar a Garcii.

W czwartek hiszpański trener Pogoni Szczecin po raz pierwszy, w ramach ligi, spotkał się z lokalnymi dziennikarzami. Oskar Garcia jest zachwycony dotychczasowym czasem spędzonym w klubie. Co powiedział dziennikarzom?

PRZYGOTOWANIA I PLANY TRANSFEROWE

W kwestii transferów mam zapewnienie, że nie jest to temat zamknięty. Cały czas nad tym pracujemy. Wiemy, gdzie potrzebujemy wzmocnień. Teraz publicznie nie chcę mówić na jakie pozycje są takie zmiany potrzebne. Na razie mamy zawodników, którzy pracują i szykują się do pierwszego spotkania. Co do okresu przygotowawczego to pracowaliśmy nad zjednoczeniem zespołu, dbaliśmy o rodzinną atmosferę.

FOT. TOMEK WAWRUSZAK / POGON

W poprzednim sezonie Pogoń dwukrotnie przegrała z Legią Warszawa. W Szczecinie było 0:2, w stolicy 0:1

PRZYGOTOWANIA FIZYCZNE DO SEZONU

Chcemy być gotowi do biegania, ale ja uważam, że trzeba biegać mądrze i w odpowiednich momentach.

COTRENER WIE O LEGII?

To zespół posiadający bardzo dobrych piłkarzy, którzy ze sobą długo pracują. Wiem, że kilku graczy ode-

szło, ale wciąż są mocni. Trener Papszun pracuje z nimi kilka miesięcy, więc wiedzą, co chcą grać. Wypracowali swój styl. Przed nami trudne zadanie, ale chcemy się go podjąć. Jesteśmy daleko od stylu, który chcemy prezentować. Jest początek sezonu, więc jest czas na dościsie do optimum.

CELE ZESPOŁU?

Walka o zwycięstwo w każdym meczu.

MUSA JUWARA

Słyszałem o problemach, poprzednim sezonie w jego wykonaniu. Rozmawiałem o tym w klubie, razem ustaliliśmy, że będzie z nami. Ja go oceniam za okres, gdy jestem w klubie. Polega na sobie, dostał ostatnią szansę i tylko pracą zbuduje swoją pozycję w drużynie i klubie.

KTÓRY Z ZAWODNIKÓW ZROBIŁ NAJWIĘKSZE WRAŻENIE?

Nikt mnie nie zachwyił, ale to dlatego, że ja ich poznałem. To nie jest krytyka, tylko wiedziałem, na co ich stać. Musimy się rozwijać indywidualnie i jako zespół. To proces, nic nie zadzieje się natychmiast. Obyśmy do właściwego punktu doszli jak najszybciej.

ROLA KAMILA GROSICKIEGO

Kamil jest i będzie ważnym zawodnikiem na boisku i poza nim. Wiem, że działacze chcą by został w klubie w innej roli, jak zakończy karierę. Znamy jego atuty i deficyty, cieszę się, że jest. To też sa-

mość klubu, miasta - tego może uczyć innych zawodników.

MIESIĄC PRACY SZKOLENIOWCA W POGONI

Jestem zachwycony - boiskami, podejściem do pracy w klubie czy zespołem. Wszyscy dobrze się do nas, mnie odnoszą. Doceniam to. Pracuję na 200 procent i mam zamiar jeszcze mocniej. Chcę dać klubowi to, na co zasługuje.

KAPITAN ZESPOŁU

Kamil Grosicki. Jak będzie na boisku. Dla mnie opaska nie jest najważniejsza, bo często noszą je zawodnicy najbardziej doświadczeni. Dla mnie liczy się osobowość w szatni. Takich liderów potrzebuję, może być nim każdy bez względu na staż czy umiejętności.

EMOCJE PRZED DEBIUTEM W POGONI?

Chcę podziękować, że tak dużo kibiców przyjdzie nas dopingować. Jesteśmy bardzo z tego powodu szczęśliwi, to dodatkowo motywuje. Ja zachowuję spokój, przekazuję go drużynie. Chcemy dać z siebie 200 procent na boisku. Pierwsze mecze zawsze są szczególne. Przeciwnik też markowy, więc czekamy na duże wydarzenie z naszym udziałem.

PIŁKA RĘCZNA

Gwardia w Lidze Centralnej Bałtyk zbiori się na III ligę i rozmawia z Pogonią

Jakub Lisowski

Energia Gwardia Koszalin pozostaje w I lidze centralnej Sezon 2025/26 zakończył się dla drużyny bardzo źle, bo spadkiem. Lepsza druga runda nie pomogła odrobić wcześniejszych strat.

Gwardia na finiszu mogła uratować się przed spadkiem, ale przegrała m.in. z młodzieżą z Kielc i ostatecznie zajęła miejsce spadkowe. Gwardia pogodziła się ze spadkiem na trzeci poziom rozgrywek w Polsce, ale pierwsze wnioski były takie, że gwardziści będą chcieli szybko powrócić na zaplecze ekstraklasy.

Wrócili szybciej niż się spodziewali. To splot kilku ważnych wydarzeń w rozgrywkach I ligi. Najważniejsze - z rozgrywek wycofała się drużyna z Puław. Niedawno spadła

do I ligi, ale bez zabezpieczenia finansowego zrezygnowała z gry. Związek analizował sytuację, bo chciał uniknąć tego, by I liga liczyła nieparzystą liczbę drużyn. O wolne miejsce zaczęły się więc starać dwa zespoły: Gwardia, Olimpii Piekary oraz Anilany, która spadła po barażach.

Pierwsza decyzja Komisarza Rozgrywek z 13 lipca - wakat miała wypełnić Anilana, ale szybko pojawiły się informacje, że łódzki klub przedstawił po części fałszywe dokumenty. Zmusiło to związek do ponownej weryfikacji dokumentów, rozmów z Anilaną, a ostatecznie - z powodu braku zaufania do klubu o cofnięciu decyzji z 13 lipca. Uznano, że wszystkie wymogi formalne spełnia Gwardia i to ona została wybrana do uzupełnienia grona pierwszoligowców.

Sezon ruszy we wrześniu (11-13). W 1. kolejce wyjazd do Ciechanowa.

Jakub Lisowski

Rozpoczęło się końcowe odliczanie do inauguracji sezonu 2026/27 III ligi piłkarskiej. Rolę beniaminka będzie spełniał Bałtyk Koszalin, który mocno pracuje, by ten powrót do grona trzecioliigowców nie był krótki.

Jesteśmy na etapie budowy składu. Trenerem pozostania Karol Jabłoński, ale sztab i działacze dobrze wiedzieli, że drużyna musi zostać zmieniona na III ligę. W ostatnich dniach prezentuje nowych graczy.

Jednym z nich jest Nikita Hrybau - 24-letni środkowy obrońca, Białorusin, który ostatnio grał dla trzecioliigowego LZS Starowice, a wcześniej m.in. dla Belszyny Bobruisk.

- W LZS byłem 2,5 roku, więc chciałem postawić kolejny krok

w mojej karierze. Ofertę Bałtyku uznałem za bardzo dobrą. Uważam, że bardzo dobrze wyglądamy w meczach towarzyskich, prezentujemy wysoki poziom gry, ale zweryfikuje nas liga - mówi Hrybau.

Zawodnik ma polskie korzenie, więc dysponuje tzw. Kartą Polaka. Wkrótce chce ubiegać się o obywatelstwo. Póki co - pełna koncentracja na ligowym debiucie.

Bardziej znanym w piłce jest 28-letni pomocnik Maciej Pałaszewski, który na koncie ma 36 występów w PKO Ekstraklasie w barwach Śląska Wrocław. Później grał w Grecji, Wiczyściej Kraków, a ostatnio w Warcie Gorzów.

Z Warty przyszedł do Bałtyku też Jowin Radziński. Obrońca to wychowanek Pogoni, który próbował już przebić się do składów Polonii Warszawa i ŁKS Łódź. Miał też epizod w Finlandii.

Niewykluczone, że kolejne wzmocnienia przyjdą ze szczecińskiej Pogoni. Prezes Bałtyku Dariusz Płaczekiewicz, wiceprezes Mariusz Lenartowicz w środę spotkali się z szefem Pogoni Alexem Haditaghim.

- Głównym celem rozmów było omówienie dalszej współpracy pomiędzy oboma klubami - zarówno na poziomie akademii, jak i pierwszych zespołów. To szczególnie istotne w kontekście awansu Bałtyku Koszalin do III ligi i nowych wyzwań, które stoją przed naszym klubem. Spotkanie przebiegło w bardzo dobrej i życzliwej atmosferze, a jego zwieńczeniem było zaproszenie przedstawicieli Bałtyku Koszalin na piątkowy mecz Pogoni w ekstraklasie - informuje Bałtyk.

Bałtyk Koszalin rozgrywki III ligi rozpocznie 1 sierpnia, gdy podejmie Polonię Środa Wlkp.